Cursus 6-10. De genezing van een blindgeborene

Situering:

6. Cursussen van 1990 tot 1993

6.1. Elem. van denk- en methodeleer, 1990-1991, (EDM1-EDM71, 97p.)
6.2. Elementen van harmologie 1990-1991, (EH72-EH201, 157p.)
6.3. Elementen van logica, 1990-1991 (EL202-EL321, 351p.)
6.4. Elementen van methodeleer, 1990-1991 (EM322-EM363, 334p.)
6.5. Elementen van platonisme, 1991-1992 (EP1-EP117, 147p.)
6.6. Elementen van platonische psychologie, 91-92, (EP1-EPS114, 150 p.)
6.7. Elementen van retoriek, 1991-1992 (ER1-ER300, 356p.)
6.8. Soloviev Kosmologie, 1991-1992 (SK1-SK65, 78p.)
6.9. Apocalyptische theologie, 1992-1993 (AT1-AT71, 79p.)
6.10. De genezing van een blindgeborene, 1992-1993 (GB1-GB85, 104p.)
6.11. Elementen van denkleer, 1992-1993 (logica) (ED1-ED79, 91p.)
6.12. Elementen van retoriek, 1992-1993 (R1-R61, 70p.)
6.13. Elementen van cultuurfilosofie, 1992-1993 (CF1-CF84, 92p.)

Opmerking: *Deze cursus werd van een grotere spatiëring voorzien dan de tekst van de oorspronkelijke cursus. Verwijzingen in de oudere versie van deze tekst stemmen dus niet overeen met de huidige paginering van 'word'. Daarom wordt de oorspronkelijke paginering telkens weergegeven met de letters 'GB'. Ze staan voor 'Genezing Blindgeborene', en worden gevolgd van het oude paginanummer.*

Inleiding: *In deze tekst gaat het om een mens die blind geboren is, fysisch. Dat is het eerste niveau van werkelijkheid. Maar Jezus trekt de lijn door. Als het gaat om het religieuze aanvoelen, zijn vele mensen als de blindgeborene. Zij zien niet verder. En het is juist Jezus' ingrijpen dat ons 'ziende' maakt voor zijn werk en voor de fijnstoffelijke aspecten van die religieuze wereld. De apostel Paulus zei dat de mens drievoudig is: hij 'is' een onsterfelijke en onsterfelijke ziel en bezit een fijnstoffelijk en een biologisch lichaam. Het religieuze is vooral het domein van fijnstoffelijke krachtwerkingen, en daar wil Jezus ons de ogen voor openen.*

Inhoud: *Klik de tekst aan die je wil lezen.*

1. De genezing van een blindgeborene..... 2
1. Een wonderwerk van "de gezondene". 2
2. Een uitweiding. 3
3. Het wonderwerk. 3

4. De buren en bekenden..... 3
5. De Farizeeën..... 3
6. De Joden..... 4
7. Jezus' oordeel..... 5
2. De macht van de mensenzoon. (06/09)..... 8
1. Daniël..... 8
2. Dynamisme..... 9
3. Vorstelijke mensvriendelijkheid..... 10
4. Vriendschap - en - medewerking - met God..... 12
5. Godgegeven wijsheid..... 12
3."Ik sta aan de deur en klop". (10/18)..... 13
1. Samuël: "Spreek, Heer. Uw dienaar luistert"..... 14
2. Ingaan op Jezus' woord..... 14
3. Jezus als tweede persoon der H. Drie-eenheid..... 17
4. Geest. -..... 21
4. Bijbels machtsgeloof of 'dynamisme'..... 25
5. Duiding door de byzantijnse liturgie..... 38
6. Jezus als helderziende..... 57
1. Oudtestamentische gegevens..... 57
2. Nieuwtestamentische gegevens..... 60
3. De synoptiekers..... 71
4. S. Jan..... 80
5. Jezus als toonbeeld - aanwezige..... 91
6. Wij delen in Jezus' helder weten..... 97

GB1

Cursus 6-10. De genezing van een blindgeborene

1. De genezing van een blindgeborene

Voordat wij de duiding van Joh 9:1/41 door de Byzantijnse liturgie aanvatten, geven wij eerst de volledige tekst, zoals *La Bible de Jérusalem*, Paris, Cerf, 1978, 1545s., hem vertaalt (op enkele schakeringen na).

1. Een wonderwerk van "de gezondene".

Jezus kwam voorbij. Hij merkt een man op die vanaf zijn geboorte blind was. -- De leerlingen vragen: "Rabbi (Meester), wie heeft de zonde (die de blindheid veroorzaakte) bedreven? Hijzelf of zijn ouders?". Jezus: "Noch hijzelf noch zijn ouders zijn schuldig. (Indien deze man blind is, is dit) opdat in hem de wonderwerken van God onthuld worden".

2. Een uitweiding.

"Zolang de dag er is, -- moet ik de wonderwerken uitvoeren van degene die mij gezonden heeft. -- Immers de nacht is op komst, -- waarin niemand iets verrichten kan. -- Zolang echter ik in deze wereld vertoef, tot zolang ben ik, als licht van deze wereld, beschikbaar".

3. Het wonderwerk.

Daarop spuwde Jezus op de aarde. Hij maakte met zijn speeksel een modder. Hij legde deze modder op de ogen van de blinde. Daaraan voegde hij toe: "Ga u wassen in de Siloamvijver. 'Siloam' betekent "de gezondene". -- De blinde ging. Hij waste zich. Kwam terug met een genezen gezichtsvermogen.

4. De buren en bekenden.

De buren en al wie hem tevoren gezien had (hij was bedelaar): "Is dat niet degene die daar zat te bedelen?".

De enen: "Ja, hij is het".

Anderen: "Nee! Hij gelijkt er maar op".

Hijzelf zei: "Ik ben het".

Zij: "Hoe zijn uw ogen genezen?".

Hij: "Een man - men heet hem 'Jezus' - maakte modder. Hij heeft ze op mijn ogen uitgewreven. Hij zei: "Ga nu naar de Siloamvijver"."

(***Opm***. -- 'Siloam' betekent "de gezondene").

"En was u daarin". Daarop ben ik gegaan, heb mij gewassen en sedertdien kan ik mijn ogen gebruiken".

Zij: "Waar is die man?"

Hij: "Ik weet het niet".

5. De Farizeeën.

Men leidde de gewezen blinde tot voor de Farizeeën. Welnu, uitgerekend op een sabbatdag had Jezus de modder gemaakt en hem de ogen genezen. –

Nu kwam de beurt aan de Farizeeën om hem te ondervragen omtrent de juiste wijze waarop hij genezen werd. Hij:

GB2

"Hij legde modder op mijn ogen. Ik waste mij. Ik zie".

Sommige Farizeeën zegden: "Hij komt niet van Godswege, die man. Hij eerbiedigt immers de sabbat niet".

Anderen: “Hoe kan een man die zondig is, zulke wondertekens verrichten?”. Zo ontstond onder hen onenigheid.

Zij: “Gij zelf wat zegt gij over hem en over de genezing van uw ogen?”. Hij: “Dat het een profeet is”.

6. De Joden.

De Joden geloofden niet dat de man blind was geweest voordat zij er zijn ouders hadden bijgeroepen.

Zij stelden de volgende vragen: “Is dit wel degelijk uw zoon van wie gij beweert dat hij een blindgeborene is? Hoe komt het dan dat hij nu ziet?”.

De ouders: “Wij weten het zeker: hij is onze zoon die van bij zijn geboorte blind was. Maar hoe hij nu zien kan, -- dat weten wij niet. Of wie hem de ogen genezen heeft, -- dat weten wij niet. -- Stelt uw vragen liever aan hemzelf. Hij is toch oud genoeg. Hijzelf zal uitleg geven”.

Zijn ouders spraken zo uit schrik voor de Joden. Want dezen waren al afgesproken: al wie Jezus als de christus duidde, wordt uit de synagoge gestoten! Dat was de ware reden waarom zijn ouders zeiden: “Hij is oud genoeg. Stelt zo’n vragen aan hemzelf!”.

De Joden riepen hem opnieuw: “Geef eer aan God! Wij weten dat deze man een zondaar is”.

De blinde: “Of hij een zondaar is, weet ik niet. Wel weet ik: ik was blind en nu zie ik”.

Zij: “Wat heeft hij juist gedaan? Op welke wijze genas hij uw ogen?”.

Hij: “Dat heb ik u al gezegd. Gij hebt het niet gehoord. Waarom wilt gij het opnieuw horen? Wordt ook gij soms leerlingen van hem?”.

Minachtend antwoordden zij: “Gij zijt een leerling van hem. Wij ook zijn leerlingen maar dan van Mozes! Wij weten een ding: God sprak tot Mozes. Maar uw man daar: wij weten niet vanwege wie hij komt”.

Hij: “Dat is nu toch wel verwonderlijk! Gij weet niet vanwege wie hij komt daar waar hij mij de ogen genezen heeft. Wij weten toch dat God zondaars niet verhoort maar ook dat, indien iemand hem eerbiedigt en volgens zijn wil leeft, God zo iemand verhoort. - Nog nooit vernam men dat iemand de ogen van een blindgeborene genezen heeft. Indien nu die man niet van Godswege kwam, dan zou hij niets terzake kunnen verrichten”.

Zij: “Vanaf uw geboorte zijt gij zondaar, en gij wilt ons de les spellen”. Zij staken hem buiten.

GB3

7. Jezus’ oordeel.

Jezus vernam dat zij hem uitgebannen hadden. -- Hij ontmoette hem en zei: “Gelooft gij in de mensenzoon?”.

Hij: “Wie is dat, Heer? Ik ben ertoe bereid in hem te geloven”

Jezus: “Gij ziet hem: het is degene die met u spreekt”.

Hij: “Ik geloof, Heer”

Daarop zei Jezus: “Tot een oordeel ben ik in deze wereld gekomen zo dat wie “niet ziet” ziet en wie ‘ziet’, blind wordt. -

Enige Farizeeën stonden bij hem. Zij hoorden wat hij zei. “Behoren ook wij tot die ‘blinden’ “.

Jezus: “Indien gij ‘blind’ waart, dan waart gij zonder zonde. Maar ja gij beweert “wij zien” Dus blijft uw zonde”.

Eerste commentaar. -

Men ziet het duidelijk: “deze wereld” ligt in “de nacht”. Wat S. Jan heet “het licht” (dat is God, de Vader o.m. die Jezus zendt “in deze wereld”), is in beginsel ‘verborgen’, ‘ontoegankelijk!

Maar “het licht” (God) zendt ‘gezondenen’ (profeten, priesters wijzen, zieners). Dezen “komen vanwege het licht” in deze wereld zodat het licht (God) ter beschikking staat van “de nacht” die deze wereld is.

Maar met Jezus’ optreden vooral (het was reeds het geval met zijn Oudtestamentische voorgangers “uit het licht”) blijkt dat het licht zich ook richt tot degenen die niet ‘gezondenen’ zijn maar bestemmelingen naar wie de gezondenen gezonden worden. -

Terloops: dit is duidelijk gezegd in Jer. 31:31vv.: een “nieuw verbond” wordt gesticht zo dat niet enkel de gezondenen of ‘middelaars’ maar iedereen rechtstreeks contact met het licht kunnen hebben. “Allen zullen mij ‘kennen’ (intiem contact met mij hebben), -- van de kleinsten tot de grootsten” (Jer. 31:34).

Dat gebeurt met de blindgeborene. Hij is geen ziener, geen priester, geen profeet, zelfs geen 'wijze' (behalve dan wat betreft de wijsheid waarover ieder mens met ervaring beschikt).

Toch komt hij in rechtstreeks contact met "het licht". En dan nog wel in verband met een levensprobleem: hij is een 'gehandicapte', want vanaf zijn geboorte blind.

Jezus bevrijdt hem van die handicap en geneest hem d.m.v. een 'wonderwerk', Zo ontsnapt hij aan "de nacht" die deze van God vervreemde wereld is, en maakt hij directe kennis met "een nieuwe mensheid" die God via Jezus - zijn persoon en zijn werk en zijn wonderwerken - stichten wil.

GB4

Tweede toelichting.

Volgens de uitleg van sommigen putte men gedurende het tentenfeest water uit de Siloamvijver als zinnebeeld van de weldaden van de Messiaanse tijd. Dit is: de periode van de gezondene die Jezus is. -

Jezus, blijkbaar, duidt zichzelf aan met de term "de gezondene". De teksten in St.-Jan liegen er niet om: 3:17; 4:34; 5:24; 5:36; 8:42; 9:7; 11:42; 17:8; 17:21/25. Deze teksten vermelden Jezus als "de gezondene".

De gezondene "vanwege de Vader."

3:31; 6:46; 7:29; 8:42; -- 3:13; 6: 38; 6:42. Achter hem die op de voorgrond zich toont, staat "de Vader".

Hij is "het licht" in de meest oorspronkelijke zin: indien er al van 'Licht' sprake is, binnen de H. Drie-eenheid en in de schepping, dan is dit mogelijk dankzij "de Vader".

Hij vormt de mysterieuze achtergrond van wat zich "in deze wereld" afspeelt in en rond Jezus.

Zoals gezegd: wat wij zien en tasten "in deze wereld" b.v., is maar "de voorgrond" (die zonder enig inzicht in de achtergrond ervan riskeert zinloos of in ieder geval ondoorzichtig te worden of oppervlakkig 'geduid' ('ingevuld') te worden).

Dat is een van de redenen waarom middelaars (priesters, profeten, zieners, wijzen) van enig belang zijn: zij zijn immers door een buitennatuurlijke aanleg en begaafdheid meer thuis in de 'achtergrond'.

De 'boodschap' van de Vader.

Als "de gezondene" onthult - de term is bewust gekozen, want op zich is de achtergrond ondoorgrondelijk en moet hij 'blootgetrokken' worden - Jezus "de woorden van de Vader", die hij, in zijn binnenste, door innerlijk woord, doorlopend verneemt. -

Zie 3:34; 7:16; 8:26/28; 12:49/50; 14:24; 17:8; 17:14. -- 8:26/28 zegt: "Degene die mij gezonden heeft, spreekt de waarheid. Ik zeg in deze wereld wat ik van hem gehoord". Zij begrepen niet dat Jezus hun over "de Vader" sprak".

De wil van de Vader.

Wij kennen de term uit Jezus' gebed: "Onze Vader, die "in de hemelen" zijt. Uw wil geschiede op aarde "zoals in de hemel" (...): -- "De hemel" of "de hemelen" bedoelen "het licht in zijn hoge ontoegankelijkheid".

De teksten: 9:4; 10:32; 10:37; 14:10, -- 9:4: "(...) Opdat, in hem (de blindgeborene), de wonderwerken van God onthuld worden". Dat is o.m. - behalve een leer (woorden) - de wil van de Vader.

GB5

De oordeelsschifting.

Wij zagen het al, 9:16. -- De Farizeeën, geconfronteerd met het licht dat in deze wereld doorkomt - in het wonder werk dat een gehandicapte leefbaar maakt en aan de bedelstaf onttrekt - zijn verdeeld.

De enen: wie de sabbatviering miskent, is niet "vanwege God".

De anderen: "Hoe kan een zondig mens zulke wondertekens verrichten?". Contradictorisch duidingen.

Meteen staat de duiding van Jezus' diepere persoonlijkheid centraal: binnen Joodse vooropstellingen kan een zondaar geen (hoge, goddelijke) wonderwerken verrichten (dus moet Jezus in zijn diepte goed zijn); binnen Joodse vooropstellingen kan wie de sabbat niet eert, geen goed mens zijn in zijn diepte. -

Men ziet het: de mysterieuze achtergrond leidt tot meer dan een duiding, ja tot tegenstrijdige duidingen.

Zo schift God, het ware licht, de mensen wanneer zij met zijn optreden geconfronteerd worden.

"Zien/ niet zien" en "niet zien/ zien".

Degenen die niet zien, als de blindgeborene, zijn degenen die er zich scherp van bewust zijn dat zij met een mysterie geconfronteerd worden en bekennen dat het ondoorzichtig is. Zij "weten het niet". Cfr. Deut. 29:3; Isaïas 6: 9/10; Ezek. 12:2. -

Zegt Deuteronomium 19: "Mozes kwam de volgende woorden verkondigen aan heel Israël: "Gij hebt alles gezien wat Jahweh voor uw ogen in Egypte gedaan heeft, -- met Farao, met al zijn hovelingen, met heel zijn land.

Met name: de grote plagen die gij, met eigen ogen, gezien hebt, -- de grote tekens en wonderwerken.

Maar - tot op deze dag - heeft Jahweh geen 'hart' (zetel van inzicht) gegeven om te begrijpen, - geen ogen om te zien, -- geen oren om te horen".

M.a.w.: men kan blijven haperen aan de voorgrond - de oppervlakte - zonder de achtergrond te vatten!

Meer nog: het doorzicht in de wonderwerken van Jahweh is een geschenk - een 'genade' - die hij bij zijn optreden voegt! Dermate is het 'geloof' - want daarover gaat het hier -

a. contact met het ondoorgrondelijke licht dat de Vader is (in Jezus b.v. of in Mozes) en

b. inzicht in wat vanuit dat licht gaande is.

Het 'hart', d.i. de diepere persoonlijkheid of ziel, moet open komen en 'zien' ('inzien' dat God aan het werk is).

Ongeloof is het feit dat men, eigenmachtig, meent te kunnen oordelen en beoordelen. Zonder de genade van God. Autonoom. Zonder het hogere licht dat, vanuit de godheid, doorkomen moet in de diepere persoonlijkheid, het 'hart'

GB6

2. De macht van de mensenzoon. (06/09)

Tot daar twee kortere toelichtingen. Doch laat ons dieper ingaan op de vooropstellingen van het fenomeen 'Jezus' als wonderdoener.

1. Daniël.

Men acht het waarschijnlijk dat het boek Daniël dateert van -167 tot -164. -- De bestemmelingen zijn Joden-in-vervolgde-toestand.

Daniël en zijn genoten ondergingen met hen de teleurgang van de 'wet' (met als kern de decaloog of "tien geboden"), afgoderij.

Maar zij overleefden. Meteen werd het de vervolgers duidelijk dat, achter de machteloze Joden, een mysterieuze 'macht' schuilging. -

Dit alles op de achtergrond van "de tijd van het einde" (Dan. 8:17; 11:40): met de ondergang van vervolging, onheilen allerhande (de zonde in haar gevolgen) gaat gepaard "het rijk der heiligen (Godbevrienden)" onder de leiding van "een mensenzoon" wiens rijk geen einde kent.

Deze eindtijdperspectief beheerst het hele boek. Alle fasen van de mensheid, ja, van de hele kosmos lopen vroeg of laat uit op die 'eindtijd'.

Apocalyps.

'Apo.kalupsis' betekent 'onthulling'. Mededeling van wat geheimzinnig is. Van wat voor het gewone mensenverstand ontoegankelijk is. Cfr Dan. 2:18; 4:6. -

Maar tegelijk wordt Gods mysterie onthuld door middelaars, mysterieuze wezens die "de gezondenen van God" zijn.

- Terloops: daarin spelen - wat de Bijbel heet - 'engelen' soms een zeer belangrijke rol. Hierin gelijkt het boek Daniël op dat van Tobias en van Ezechiël.

Men kan dan ook dit aspect niet wegdenken, - o.g.v. kritiek b.v. - zonder de gaafheid van de Bijbelse boodschap te verminken. -

Daniël is meteen een apocalyptisch schrijver. Laten wij dit aspect even nader toelichten.

2. Dynamisme

2.1. Macht.

Ontegensprekelijk beheerst een welomschreven 'dynamisme' (machtsgeloof) de apocalyptiek.

Daniël ziet - in een toekomstige fase waarvan een aantal gebeurtenissen de vooruitlopers zijn - een figuur "in de hemel" of "op/ in de wolken".

'

Hemel' en 'wolken' betekenen op de eerste plaats de verhevenheid ('transcendentie') waarmee al wat het licht van God is, alles overschrijdt.

De figuur in kwestie wendt zich tot God om, uit diens handen, 'macht', d.i. levenskracht, en meteen een door hem uitvoerbare zending te ontvangen.

Pas dan wordt die figuur “de gezondene”.

GB7

2.2. -- Mensenzoon.

De gezondene is ‘mensenzoon’. Eén van de betekenissen die men daaraan hecht, is dat hij “de menselijke natuur” bezit en daardoor boven (het rijk van) de dieren uitreikt.

M.a.w.: vergeleken met de mensen in de nacht van deze wereld, met hun eerder dierlijke wezensaard, is hij een mens. En wel “een mens op aarde” Maar Daniël situeert hem desniettegenstaande in “de hemel” van waaruit hij, als gezondene, op aarde wonderwerken verricht.

2.3. -- Vorst.

Daniël ziet de mensenzoon - de mens - in de eindtijd een rijk stichten op aarde. “Hem werd de heerschappij gegeven, samen met de erbij horende heerlijkheid en vorstelijke machtspositie.

De macht van de mensenzoon, is een eeuwige macht die dan ook nooit vergaat, Het koningschap van de mensenzoon is een rijk dat onverwoestbaar is”. (Dan. 7:9/14).

2.4. -- Wonderwerken.

De apocalyptieker Daniël ziet de mensenzoon wonderwerken verrichten, -- als teken van zijn hoge, vanuit het licht der godheid komende levenskracht of ‘macht’.

3. Vorstelijke mensvriendelijkheid.

In antiek Grieks: ‘fil.anthropia’, menslievendheid. -- Daarvan zijn heidense modellen.

Bibl. st. : M. Bloch, *Les rois thaumaturges*, Paris, 1924 ;
R. Labat, *Le caractère religieux de la royauté assyro-babylonienne*, Paris, 1939.

De Assyrische en Babylonische vorsten - zoals alle antieke koningen - zijn, in het godsdienstig systeem waarin zij optreden, “de gezondenen” van de godheid.

Die godheid is om met N.Söderblom te spreken, Ürheber; veroorzakende macht. In en door de persoon en het werk - het wonderwerk vooral - van de aardse vorst 'veroorzaakt' de godheid haar wil.

Het resultaat van die wil is allereerst de algemene en algehele vruchtbaarheid in het natuur- en cultuurlandschap: planten, dieren, mensen gedijen dankzij de 'komst' (versta: duurzame aanwezigheid) van de godgegeven vorst. Maar het resultaat is ook en zelfs opvallend 'mensvriendelijk'.

De tekst (cfr. Labat) zegt het: "Wie om reden van zonden ter dood veroordeeld was, heeft de vorst - "onze meester" - doen verrijzen.
Wie jarenlange gevangenis doormaakte, hebt gij uit de gevangenis ontslagen. Wie langdurig ziek was, zijn genezen. Wie honger leed, beschikt over voedsel

GB8

en wie uitgemagerd was, wordt lijvig. Wie zonder kleren rondliepen, lopen nu gekleed".

In die mensvriendelijke werking toont zich de wil der godheden doorheen haar gezondene, de vorst. In die menslievendheid vloeit de levenskracht die de vorst van godheids-wege uitstraalt als een weldadige aura.

Vergelijk daarmee Mattheüs 25:34/36 (en het negativum 25:41/43). -
"Dan zal de vorst - Jezus bedoelt zichzelf in zijn rijk - tot diegenen die aan zijn rechterkant zijn, zeggen:

"Komt, gezegenden van mijn Vader, en ontvangt het rijk dat voor u gereed is vanaf de grondvesting van de wereld. Want ik had honger en gij hebt mij te eten gegeven. Ik had dorst en gij hebt mij te drinker gegeven. Ik was vreemdeling en gij hebt mij gastvrijheid verleend. Ik was zonder kleren en gij hebt mij gekleed. Ik was ziek en gij hebt mij bezocht. Ik was in de gevangenis en gij hebt mij daar opgezocht".

Het heidense model klinkt duidelijk na: de 'uitverkorenen' die gelovig ingingen op Gods boodschap in Jezus, de vorst, vertonen een vorstelijk gedrag dankzij de macht of liever: kracht die in hen en haar aan het werk was.

Een detail valt op: Jezus vereenzelvigt zich op verborgen en mysterieuze wijze ('mustikos', op mystische wijze) met de noodlijdenden "in de nacht van deze wereld". -

Terloops: de traditionele lijst der "werken van barmhartigheid" (de geestelijke en lichamelijke wonderwerken) weerspiegelt deze aloude traditie van 'vorstelijk' gedrag t.o.v. de minder gelukkigen. Zo krijgt de genezing van de blindgeborene haar Bijbelse betekenis: zij toont het vorstelijk - machtgeladen gedrag van Jezus.

4. Vriendschap - en - medewerking - met God.

De Bijbelse naam is wellicht gekend: 'anawim' (enk.: 'anaw'). Meestal zijn 'anawim', geringen, onooglijke, meestal bezitsloze en steevast eenvoudige figuren.

Cfr. Wijsh, 2:10. Zij tellen weinig vrienden (in de wereldse zin) en even weinig 'leerlingen' (in de lopende zin). -

Maar, bij nauwkeurig toezien, schemert in een anaw een intieme vriendschap en een nauwe samenwerking met God door.

5. Godgegeven wijsheid.

Het goddelijk licht in de anaw veroorzaakt een 'inzicht' ('wijsheid') dat tegelijk 'macht' (levenskracht) is. De vooropstelling van het bewerken van wonderwerken.

GB9

"De wijdheid treedt van geslacht tot geslacht - binnen in heilige zielen die zij tot "vrienden van God" omvormt. -- Het is die machtgeladen wijsheid die in Jezus' wonderwerken op onvergelijkbare wijze werkt.

5.1.-- In de diepten der ziel.

Psalm 50 (51): 8 zegt: "In alle geheim brengt gij mij de wijsheid bij".

Ezechiël - in Jeremias' spoor en in het spoor van allen die, vanaf het begin van de mensheid, in diep contact met Gods licht leefden - licht dit toe: God schept - let op de term 'schept' (want er is eerst niets van dien aard) - in "hart en nieren", in 'hart', in het bewuste en het on(der)bewuste deel van onze diepere persoonlijkheid ('ziel') een ononderbroken reeks ingevingen.

Deze worden o.m. aangeduid met de term “innerlijk woord”. Zij zijn als een bron van levend water dat in onze diepten opborrelt.

5.2. -- De innerlijke begeleiding.

Zelfs in de grootste eenzaamheid, in de grootste verlatenheid is de zo geïnspireerde nooit alleen. God zelf, zonder middelaar, begeleidt de anaw. Zijn ‘geest’ (versta: zijn mysterieuze, levende en levenstichtende levenskracht) is aanwezig in de diepere ziel. Zo schept God iemand om tot “vriend(in) en medewerk(st)er van God”. -- Dat was, in ongeëvenaarde zin, het fenomeen ‘Jezus.’

5.3. -- Het onophoudelijk gebed.

Jezus zegt het duidelijk: “Men behoort altijd te bidden en nooit op te houden”. Want dat eigenaardige type van bidden - zo bad Jezus - is de levensadem van de Godsvriendschap,

-- Ps. 51(50)02/13. -- “Schep in mij een rein hart, mijn God. Sticht in mijn binnenste een nieuwe, standvastige geest. (Desnoods, indien ik faal) Verstoot mij toch niet van voor uw aanschijn.

(***Opm.:*** wie voor het aanschijn van iemand komt, heeft intieme omgang met hem/ haar)

En neem (dan) uw heilige geest niet van mij weg. (Wel integendeel) Schenk mij (dan) de vreugde van uw heil terug en versterk (dan) in mij de gehoorzame geest” --

Men ziet het: niet een soort onbereikbaar feilloos gedrag is het wonderwerk van God in de anaw, wel een gedrag dat, niettegenstaande falen, in God geankerd blijft dankzij God. -

Ps. 143 (142). -- “Dicht bij u, o God, ben ik in veiligheid. Leer mij uw wil kennen. Want gij zijt werkelijk “mijn God”. Mijn wens is : uw oerdegelijke levenskracht leidt mij”. -

Ziedaar het zgn. object van dat gebedstype dat de wezenskern van de Bijbelse boodschap weerspiegelt.

GB10

3.“Ik sta aan de deur en klop”. (10/18)

Apocalyps 3:14/22 heeft het over de ‘kerk’ van Laodikaia. Zij is noch heet noch koud. Lauw.

De Heer Jezus heeft een redmiddel: “Zie: ik sta aan de deur en klop. Indien men mijn stem hoort en de deur opent, dan kom ik binnen om “maaltijd te houden”.”

“Om in de diepe intimiteit binnen te dringen. Intimiteit die wederzijds is: “Ik met hem/ haar en hij/ zij met mij”. Apok. 3:20.

Jezus had het gezegd: “Niemand kan tot mij komen, indien de Vader - degene die mij zond - hem niet trekt.

Overigens: ik zal hem doen verrijzen “op de laatste dag”. Bij de profeten staat geschreven: “Allen zullen de “leerlingen van god” zijn”. Al wie de Vader beluistert komt tot mij”. Joh. 6:44/45. -- Wij lichten dit nu toe.

1. Samuël: “Spreek, Heer. Uw dienaar luistert”.

1 Samuël 3:1/10.” De ‘roeping’, d.i. het horen en luisteren naar de stem van Jahweh. “De jonge Samuël diende Jahweh o.l.v. Eli. -

In die dagen was “het woord van Jahweh” zeldzaam. Gezichten (‘visioenen’) kwamen niet veel voor. (…). Samuël lag te slapen in het heiligdom van Jahweh. (…). Toen weerklonk Jahweh’ s stem: “Samuël! Samuël!”.

Hij antwoordde: “Hier ben ik;’ Haastig liep hij naar Eli. (…). Maar Eli antwoordde: “Ik heb u niet geroepen. Ga maar weer slapen”. (…). Samuël ‘kende’ Jahweh nog niet (Opm.: “ging nog niet intiem met Jahweh om”) en “het woord van Jahweh” (Opm.: de ingevingen) was hem nog niet onthuld. (…).

Toen begreep Eli dat het Jahweh was die de jongen riep. Hij zei tot Samuël: “Ga slapen. -- Indien Jahweh u roept, zeg dan: “Spreek Jahweh. Uw dienaar luistert”. Ziedaar het verhaal van de ‘roeping’ van de profeet Samuël.

Men houde dit ‘verhaaltje’ goed voor ogen want het opent de weg tot een beter begrip van Jezus, Jezus vooral als ‘mensenzoon’.

2. Ingaan op Jezus’ woord

2.1. -- “Indien iemand mij liefheeft”. -

Joh. 14:23/25. -- Jezus: “Indien iemand mij liefheeft, zal hij op mijn woord ingaan. Mijn Vader zal hem ook liefhebben. Wij zullen tot hem komen en in hem wonen”. Wie mij niet liefheeft, gaat niet op mijn woorden in.

Terloops: het woord dat gij (uit mijn mond) hoort, komt niet van mij, maar van de Vader die mij zond. -- Ik heb u dit gezegd terwijl ik onder u vertoefde. Maar de ‘begeleider’ (Opm.: ‘parakleet’), de Heilige Geest, die de Vader in mijn

naam zal zenden, -- die Geest zal u alles leren en u herinneren aan al wat ik gezegd heb".

Hier betekent "Heilige Geest" duidelijk de derde persoon der H. Drie-eenheid. Deze derde persoon - zal Jezus' zending afwerken.

GB11

Hij is de 'begeleider', die zoals Jezus en de Vader niet "alleen laat" maar helpend optreedt, zoals een pleitbezorger of een advocaat iemand in rechtsnood 'helpt'.

Deze tekst toont duidelijk aan dat de H. Drie-eenheid 'inwoont' in de anaw, de vriend(in) en medewerk(st)er van God, als inspiratiebron.

Daardoor gelijkt de anaw op de mensenzoon, Jezus.

Aangezien dit de roeping is van degene die echt gelooft in Jezus als "de gezondene", laat ons daarop dieper ingaan.

2.2. -- Jezus' woord is dus - zoals Joh. 14:23/25 zegt - van de Vader.

Joh. 12:49 herhaalt: "Want niet uit mijzelf heb ik gesproken maar de Vader - hij die mij gezonden heeft - heeft mij opgelegd wat ik te zeggen had en wat ik mee te delen had ".

Joh. 12:50 herhaalt: "Ik weet dat wat de Vader oplegt, "eeuwig leven" is. Om kort te gaan: wat ik zeg, - zoals de Vader het mij ingeeft, zo zeg ik het".

Joh, 8:28 herhaalt: "Uit mijzelf onderneem ik niets maar ik zeg wat de Vader mij leerde". Hieruit blijkt dat Jezus een type 'anaw' is: hij gaat intiem met de Vader om en als dusdanig hoort hij in de diepte van zijn ziel "de stem van de Vader". Net zoals Samuël ze hoorde maar op weergaloze wijze.

2.3. -- De wonderwerken als teken van de stem van de Vader.

Wanneer Jezus de blindgeborene geneest, voert hij ogenblik na ogenblik uit wat zijn hemelse Vader hem ingeeft.

Joh. 5: 36/37. -- "De werken die de Vader mij opdroeg te bewerkstelligen, -- die werken zelf die ik uitvoer, getuigen ervoor dat de Vader mij zendt. En de vader - hij die mij gezonden heeft - getuigt te mijnen voordele.

Maar gij, Joden, hebt nooit zijn stem vernomen. Gij hebt nooit "zijn aanschijn gezien". (Opm.: in zijn intimiteit geleefd).

Zijn woord, -- dat hebt gij niet op duurzame wijze in u. Dit aangezien gij niet gelooft in degene die hij gezonden heeft".

M.a.w.: doordat de weigerige Joden (niet de andere, de gelovige, natuurlijk) zelf, in hun zielediepte, de stem van de vader niet vernemen, daardoor vatten zij niet dat Jezus, wanneer hij optreedt, naar de ingevingen van zijn Vader aan het luisteren is.

GB12

M.a.w.: Jezus de blindgeborene 'zien' genezen is zien hoe de Vader hem een volgorde ingeeft: "Spuw op de aarde/ maak een modder/ leg de modder op de ogen/ stuur hem naar de Siloamvijver om zich te wassen".

Dat juist vatten de ongelovige Joden niet en wel doordat zij, in hun diepteziel, niet dezelfde innerlijke stem vernemen waardoor zij a.h.w. zouden kunnen mee horen wat Jezus hoort. -- En toch: Johannes laat Jezus het erin hameren!

Joh. 8:26. -- "Degene die mij gezonden heeft, spreekt de waarheid en ik zeg tot de wereld wat ik van hem gehoord heb. Maar Joh. 8:27 voegt daar treurig - teleurgesteld aan toe: "Zij begrepen niet dat hij het over "de Vader" had".

De kloof tussen geloof en ongeloof ligt daar: wie Gods stem hoort in zijn binnenste en erop ingaat, gelooft; wie Gods stem niet hoort en er niet op ingaat, weigert te geloven. Zich steunend op allerlei 'redeneringen'. Zoals b.v.: "Hij komt niet vanwege God, die man, want hij eerbiedigt de sabbat niet". (Joh. 9:16).

Niet redeneringen! Wel het luisteren naar degene die aan de deur van de ziel staat en klopt! Dat is geloofstichtend.

2.4. -- Levend water. -

Jezus - Joh. 4: 4vv. - vertoeft in Samaria. Hij komt tot bij "de put van Jakob".

Tot de Samaritaanse zegt hij mysterieuze-apocalyptische, hemelse werkelijkheden, onthullende woorden:

“Indien gij wist van de gave Gods en ook wie diegene is die u zegt: “Geef mij te drinken, dan zoudt gij om drinken gevraagd hebben. En hij zou u “levend water” geschonken hebben”.

Wat verder legt Johannes deze woorden in Jezus’ mond: “Wie van het ‘water’ drinkt dat ik geven zal, zal nooit meer dorst hebben”.

Inderdaad: het ‘water’ dat ik hem geven zal, zal in hem worden “bron van water dat als eeuwig leven opborrelt”. (Joh. 4:13/14)

Joh. 7:37/39 keert daarop terug. -- “Op de slotdag van het feest - de grote dag - riep Jezus - rechtstaande - uit: “Indien iemand dorst heeft, dat hij tot mij kome en drinke, degene namelijk die in mij gelooft”. Dit volgens het schriftwoord: “Uit zijn diepte zullen stromen levend water opborrelen”.

(Exod. 17:1/7). -- Hij had het over de Geest die diegenen die in hem geloofd hadden, moesten ontvangen.

Terloops: ‘geest’ was er nog niet aangezien Jezus nog niet verheerlijkt was.
De levenskracht of ‘macht’ “in de diepte” gelijkt op een bron van ononderbroken stromend water, een eindeloze stroom ingevingen.

GB13

3. Jezus als tweede persoon der H. Drie-eenheid.

Jezus bestempelt zichzelf met een apocalyptische term ‘mensenzoon’, waardoor hij ‘mens’ is, hoger dan de ‘dieren’ (en de demonen).

Dit blijkt, terloops, uit Mark. 1:12. -- Nadat Jezus zich liet dopen als “de welbeminde zoon” van God, trekt hij “de woestijn” in. “Onmiddellijk daarop drijft de geest Jezus de woestijn in. En hij verbleef in de woestijn gedurende veertig dagen, -- door Satan op de proef gesteld. En hij verbleef er samen met “de wilde dieren”. En de engelen dienden hem”.

Wie een beetje de apocalyptisch sfeer kent, weet dat het niet toevallig is dat daar waar “de dieren” zich bevinden - buiten de beschaafde wereld - Jezus op (het domein van) Satan stoot.

Men leze b.v. Isaias 34:14: “De wilde katten zullen er de hyena’s ontmoeten. De ‘sater’ (wilde bok) zal er op de ‘sater’ (wilde bok) roepen. Daar

ook zal Lilith (Oôpm.: een vrouwelijke demone die puinen bewoont als spook) zich nestelen".

De stad Edom zoals zij, na haar 'apocalyps' of ondergang, er zal uitzien, is 'woestijn', of 'woestenij' waar bij voorkeur dieren en demonische wezens huizen. -

In dat demonisch-dierlijk midden vertoefde "de mens(enzoon)" die in zijn diepte een hemels wezen was. Is deze wereld "een nacht", de aldaar aanwezige wereld is nacht ten volle! Hij, het licht dat in de duisternis schijnt, zoekt de volle graad van de duisternis op.

3.1. -- "Ik ben".

Wie is die Jezus toch? Joh. 8:23vv. -- "Gij, Joden, zijt "van beneden". Ik, ik ben "van boven". "Gij, gij zijt "van deze wereld". "Ik, ik ben niet "van deze wereld". Ik heb u dan ook gezegd dat gij, in uw zonden, de dood in zult gaan. Want, indien gij niet gelooft dat "IK BEN", dan gaat gij, in uw zonden, de dood in".

Hieruit blijkt dat "de nacht" niet enkel de buiten de beschaafde wereld zich situerende woestenij is, maar de zeer beschaafde wereld van "het uitverkoren volk" (zo noemden de Joden zich).

3.2. -- "Ik ben".

-- Joh. 8:28/29. -- "Wanneer gij de mensenzoon omhoog zult geheven hebben (Opm.: bedoeld is de kruisiging), dan zult gij inzien dat "Ik ben" en dat ik niets uit mijzelf onderneem maar uitspreek wat de Vader mij ingaf. -

Degene die mij gezonden heeft, is bij mij. Hij heeft mij niet alleen gelaten doordat ik altijd doe wat hij goedvindt".

GB14

De term "Ik ben" (die ook Joh. 13:19 voorkomt) dateert van Exodus 10:2; Ezek. 6:7; 6:10; 6:13; Isaïas 43:10. Deze uitdrukking - "God of Jezus (als tweede persoon der H. Drie-eenheid) zegt "Ik ben" - bedoelt de goddelijke levenskracht of macht op zich ofwel voor zover aan het werk in een machtsteken of wonderwerk. -

Zo'n 'wonderwerk' bij uitstek is b.v. Jezus' "verheffing op het kruis" en de erop volgende verheerlijking (nederdaling in de onderwereld, verschijningen op

aarde, hemelvaart, geesteszending, terugkeer “in macht” op het einde der tijden)”.

3.3. -- Jezus’ stem.

Zie: ik sta aan de deur en klop. -- De Johannesproloog zegt het: “De ‘Logos’ (opm.: heelalbeheersende wijsheid Gods) was het ware licht dat ieder mens verlicht”. (Joh. 1:9).

Joh. 10:3/5 belicht een model van Jezus als “goede herder” (goede vorst) : de schapen kennen” de stem” van de goede herder (zij zijn ermee vertrouwd).

Het origineel waarnaar het model verwijst: “Ik ben de goede herder: ik ken mijn schapen en mijn schapen kennen mij” (Joh. 10:14).

Wat verder: “Ik heb nog andere schapen (…), zij zullen luisteren naar mijn stem”. (Joh. 10:16)

Of nog : “Mijn schapen luisteren naar mijn stem. Ik ken ze en zij volgen mij”. (Joh. 10:27).

Dat dit meer is dan een letterkundige ‘vorm’, blijkt uit Joh. 5:25: “Voorwaar, voorwaar! Ik zeg het u: het uur komt - het is er nu - dat de doden (Opm.: al wie het goddelijk leven niet in zich heeft) de stem van de zoon van God zullen horen.

Degenen die die stem zullen gehoord (en geloofd) hebben, zullen leven”.

De uitleg volgt onmiddellijk: “Inderdaad: zoals de Vader het leven bezit in zichzelf, zo heeft hij het de zoon gegeven om op zijn beurt het leven in zichzelf te bezitten. Hij heeft hem de macht gegeven het oordeel te vellen omdat hij de mensenzoon is”. (Joh. 5:26/27). -

Dit verklaart waarom Apok. 3: 14/22 Jezus, de aan het kruis opgehevene en daarna verheerlijkte, als de scheppende Heelalwijsheid beschreven wordt en de ‘kerk’ van Laodikaia toespreekt:

“Zie: ik sta aan de deur en klop. Indien iemand mijn stem hoort en de deur opent, zal ik bij hem/ haar binnenkomen en eetmaal houden”. (Apocal. 3:20). -

Besluit. -- Zoals de Vader in de diepte der ziel zijn stem laat horen, zo ook de Zoon, -- als verheerlijkte Mensenzoon, -- als tweede persoon der H. Drie-eenheid.

GB15

3.4. -- Jezus, de zoon van God.

Toch nog een filologisch woordje. -- Het antieke Oosten is vertrouwd met 'theofore' namen, -- met 'ben' of 'bar'. Ben-Hadad b.v.. Of met 'ab' (vader), als b.v. Abi-El ("God is mijn vader").

Zo'n persoonsnamen drukken de vertrouwde omgang uit: men is 'ben' of 'bar', zoon (van de godheid). - Zoals reeds vermeld: de vorst is in uitmuntende zin "zoon van God".

In het Oude Testament wordt de regerende vorst door Jahweh 'zoon' genoemd. Hij is de uitverkorene, de 'eerstgeborene', de door Jahweh aangestelde, de vertegenwoordiger "op Jahweh 's troon".

Meer nog: Ps. 45(44): 7 gebruikt de term 'elohim' (goddelijk wezen): "Uw troon is "van God" (van 'elohim') voor altijd en voor eeuwig". Deze term wordt uitgezegd van de Messias (Is. 9:5), -- van de gezagsdragers en de rechters (Exod. 22:6; Ps. 82 (61):6), -- van "het huis van David" (Zak. 12: 6).

De reden: de vorst beschikte over een door Jahweh verleende macht, zoals overigens, op hun wijze, de Messias, de rechters, iedere gezagsdrager. Eigenlijk baadt al wat 'gezag' is, in een sacrale sfeer.

Op collectieve wijze wordt het volk van Israël 'zoon' genoemd. Of "eerstgeboren zoon". De op eerste gezicht 'gevoelige' term "kind van God" situeert zich hier. Zo zijn allen die tot het volk van Israël behoren "kinderen van de levende God".

Later: Israël is "zoon van God" of "zonen van God". Inzonderheid de gewetensvolle ('rechtvaardige') Israëlieten zijn "zonen van God". -- In een theocentrische cultuur is dit normaal.

Jezus wordt, in het Nieuwe Testament, meermaals "zoon van God" geheten. Maar niet steeds in juist dezelfde zin.

Bij de synoptiekers komt de term “zoon van God” zevenentwintigmaal voor : God, toehoorders, bezetenen, de duivel spreken zo. Jezus nooit. Hij zegt wel van zichzelf dat hij “de zoon” is.

Om dit filologisch deeltje kort te maken: de term “Zoon van God” betekent soms ‘Messias’ of zelfs gewoon “Man van God”.

In Paulus’ brieven, en in Johannes’ teksten, echter, is Jezus de zoon in de zin van “van alle eeuwigheid zoon”, ja “evenals de Vader God (naar natuur)”. -

In alle geval: de term “zoon van God”, van Jezus uitgezegd, betekent dat hij “de gezondene” is, “met goddelijke macht bekleed”.

Als Messias of “Man van Godswege” en nog meer als tweede persoon der H. Drie-eenheid getuigen inderdaad zijn wonderwerken daarvoor.

GB16

4. Geest. -

Eerst een filologisch woordje. -- Het Hebreeuwse woord ‘roeah’ - net als het Griekse ‘pneuma’ en het Latijnse ‘spiritus’ - betekent, aan de basis, hetzij wind hetzij adem (levens-adem), vooral’ als mysterieuze macht. Meteen ook, in bepaalde contexten levenskracht.

Wij zeggen: ‘mysterieuze’. Inderdaad: in het sacrale en theocentrische denk- en leefklimaat van de primitieven en de antieken wordt roeah (pneuma, spiritus) gewoonlijk verbonden met “van de godheid komen”. Daarvandaan “geest van God”.

Aangezien God ‘heilig’ (zowel machtvol als zedelijk hoogstaand) is, is Gods geest “heilige geest”. Dit is “heilige levenskracht”.

Behalve als wind en adem, als natuurverschijnselen, wordt roeah geassocieerd met “gemoedsbewegingen allerhande”: de verbitterde mens b.v. vertoont een “verbitterde roeah”; de geduldige is “geduldig in zijn of haar roeah”.

Opm.: -- Dit behelst dat roeah ineenloopt met ‘nefesj’, (ziel): de verbitterde is, in zijn nefesj (ziel), bitter.

Behalve zetel der gemoedsbewegingen is de roeah van de mens ook zetel der denkbeelden en aanverwante, alsook der wilsbesluiten. Net als de ziel of “het hart” of “het hart en de nieren”.

Vooral in het nieuwe testament betekent pneuma, geest, een uit het lichaam getreden 'geest'. Of is zo'n lichaamloze geest "een geest van afgunst" - Tot daar een te korte typering.

4.1. -- Geest en 'vlees'.

Als systechie of tegenstellingspaar gebruikt, komen de betekenissen hierop neer. God is geest en dus machtvol en onvergankelijk (Job 10:4/5; Is. 40:5).

Vlees, d.i. mens - zijn, is machtberoofd en vergankelijk. God bezit dus 'geest' (levenskracht die uitzonderlijk en eeuwig is) en geeft die geest of werkt door middel van die geest in op natuur en mensheid. -- Inzonderheid S. Paulus - Rom. 8:4/13; Gal. 3:3/6; 5:16/25; 6:8 - staat stil bij die systechie.

In "het vlees", d.i. de mens voordat Gods geest ingrijpt, heerst de zonde met al haar onheilen (het fysische kwaad); dankzij geloof krijgt het vlees, de zwakke mens, goddelijke levenskracht of 'macht' en wordt geheiligd.

Zo heeft ook "de letter", d.i. de oude wet der Joden, Gods levendmakende geest nodig om middel tot eeuwig leven te worden. 'Wet' betekent hier "de geschreven voorschriften, voor zover zij "dode letter" blijven.

GB17

4.2.-- Heilige geest.

Zonder (Gods) 'geest', d.i. hoge en krachtige macht, is de ziel of het hart, resp. hart en nieren 'leeg'. Met Gods geest borrelen, als een bron, 'gaven' op. -

Zo de voorbijgaande wonderfeiten en wonderwerken. Samson, gegrepen door "de geest van Jahweh", trekt een leeuw aan stukken, slaat dertig man neer, doorbreekt zelen, verslaat duizend Filistijnen (Rechters 12vv.).

Het als profeet optreden ontspringt aan de "heilige geest". In die gevallen gaan de verrichtingen van de door de "heilige geest" bezielden de doorsnee - prestaties te boven. Zij zijn niet meer normaal maar 'para.normaal'.

Ook neemt de heilige geest een blijvende vorm aan: een door Jahweh voorzien ambt b.v. is gedragen door zijn "heilige geest". Zo vergaat het Mozes (Numeri 11). En Jozuë, koning David, de profeet Elias e.a...

Inzonderheid werkt “de heilige geest” zedelijk verheffend en meteen inleidend tot intieme omgang met God. Zo in Is. 11:1/6: de Messiaanse ‘vorst’ is gedragen door “de geest van Jahweh”; diens medewerkers eveneens.

“Heilige geest” is dan de kracht waarmee Jahweh ingrijpt in het diepere zieleleven van zijn schepselen, -- die daardoor “een nieuwe schepping” worden. Zo wordt “de heilige geest” een heiligmakende kracht. -

Heel het Nieuwe Testament is vol van die werkingen van “de heilige geest”.

4.3. -- God is geest.

“God is onstoffelijk”. -- Joh. 4:24. Gevolg: hij is noch aan een plaats noch aan een volk gebonden (Joh. 4: 21). Wie hem dient, behoort hem te dienen “in geest en waarheid” (Joh. 4: 23/24).

Dit laatste behelst: “in geest”, d.i. op onstoffelijke wijze; “en waarheid; d.i. zoals hij het onthult in Jezus’ persoon en werk. De mens in zijn geestelijke innerlijkheid en diepte is de ware plaats waar God als ‘geest’ (in deze johanneïsche zin) gediend wordt zoals het hoort.

4.4. -- De helper. -

In de johanneïsche teksten is de H. Geest de geest der waarheid, die de leerlingen de volle waarheid (der onthulling) bijbrengt. Als dusdanig is hij “een andere helper” - parakletos - vooral in rechtsnood.

Na Jezus die de eerste ‘helper’ is en blijft. Het is duidelijk dat Johannes de H. Geest als een persoon en een persoonlijkheid opvat, -- althans in enkele teksten.

Net zoals Paulus in de teksten waar deze de H. Drie-eenheid vermeldt.

Zo komen wij tot de slagader van het nieuwe testament, de H. Drie-eenheid.

GB18

5. -- De H. Geest zegt wat hij ‘hoort’.

Joh. 14: 16/17. -- “Ik zal tot de Vader bidden. Hij zal u een andere helper geven die voor altijd bij u is, de geest van waarheid”. ‘Waarheid’ hier is blijkbaar “de waarheid zoals Jezus’ boodschap ze bevat”. -- Jezus zendt hem “van bij de Vader”, hij “komt van de Vader” (Joh. 15:26).

"Als hij komen zal, de geest van waarheid, zal hij u de volle waarheid bijbrengen. Want hij zal niet uit zichzelf spreken maar wat hij hoort, dat zal hij zeggen. Hij zal u de komende dingen onthullen". (Joh. 16:13).

M.a.w.: **a.** wij zagen dat Jezus, tweede persoon der H. Drie-eenheid, zegt "wat hij horend en luisterend verneemt;

b. wij zien nu dat de H. Geest, de derde persoon der H. Drie-eenheid, "wat hij horend verneemt, zegt". De stem van de Vader is in de Zoon. De stem van de Vader en de Zoon is in de H. Geest.

Zo wordt, in deze wereld, de nacht, het licht der (volle) 'waarheid' onthuld. Want de Vader, de Zoon en de Geest spreken in onze, -- daartoe geopende, diepere ziel met hun innerlijke stem. Zoals de Zoon en de Geest luisteren en met hen, zo luisteren wij. En komen tot de volle waarheid. Niet anders!

De H. Drie-eenheid staat aan de deur van onze ziel en klopt. Wie haar stem hoort, wordt anaw, geringe maar ingewijde.

6. -- De tegenstander.

Luisteren wij nu naar een ander type van "innerlijk woord" dat huiveringwekkend is. -- Joh. 8: 38vv. -

Jezus tracht de weerstandige Joden duidelijk te maken dat zij, in hun ongeloof, onvrij zijn. Zij beseffen niet dat, in hun diepere ziel, een vijandig innerlijk woord weerklinkt.

"Ik, ik spreek zoals ik het gezien heb bij mijn Vader. Gij, gij handelt zoals gij het gehoord hebt van uw vader. (...). Gij voert de werken van uw vader uit. (...).

De reden: gij zijt er niet toe in staat mijn woord te horen. Gij ontspringt aan de duivel, uw vader. De verlangens van uw vader, -- dat wilt gij uitvoeren".

Daarop karakteriseert Jezus de duivel: "De duivel, vanaf het begin, was een mensen-doder.

Ook was hij niet thuis in de waarheid. Doordat in hem van waarheid geen sprake is. Als hij dus liegt, spreekt hij zoals hij eigenlijk is, -- doordat hij 'leugenaar' is en de vader van de leugen".

In Apok. 12v, komt de duivel voor als een draak die zijn levenskracht doorgeeft aan "het dier" en "de valse profeet van het dier". De Mensenzoon, als

mens hoger dan het dier, is niet verteerbaar door mensdodende en leugenverslaafde wezens.

GB19

4. Bijbels machtsgeloof of 'dynamisme'.

Wie eraan zou twijfelen dat de Bijbel zelfs het primitieve machtsgeloof kent, leze b. v. Alfr. Bertholet, *Die Religion des Alten Testaments*, Tübingen, Mohr/Siebeck, 1932, 1/9 (Dynamistisches).

Niet zonder nauw verband daarmee is het demonengeloof (waarover 9/13 (Dämonistisches)) en het mythengeloof (o.c., 14/18 (Mythologisches)) en het sagengeloof (o.c., 21/24). Dit alles wordt door Bertholet gesitueerd in het 'heelalbeeld' van die tijd (o.c., 18/21 (Das Weltbild)).

Eén van de methoden inzake machtsgeloof of 'magie' (toverkunde) wordt beschreven in Numeri 5: 11/3 - 1- (Het afgunstoffer). Een vrouw, verdacht van overspel, krijgt 'vloekwater' te drinken, waarin "de macht van Jahweh" aanwezig is..

Vergelijk overigens met Exod. 32:20 (32:35), waar eveneens sprake is van het vloekwater voor de Israëlieten.

Herlezen wij even G.BL. 18 (De tegenstander), waar gewezen werd op de onheimelijke diepte der ziel van degenen die Jezus afwezen: in hun diepere persoonlijkheid is iemand "als vader; d.i. ingever, aan het werk die met zijn "innerlijke stem" de afwijzenden 'manipuleert' (en meteen onvrij maakt, want gedreven vanuit on- en onderbewuste drijfveren).

De 'vader' van Judas Iskarioth was Satan. Jezus zal door een stukje 'vloekbrood', dat hij hem te eten geeft, ingaan op die "vader in hem". -

Doch lezen wij het verhaal. Verhaal dat voor iedereen die echt magie kent (zovelen zijn er onder de Bijbelkenners nu wel niet), stuk voor stuk herinnert aan magie maar uitgezuiverd en op bovennatuurlijk vlak verheven.

1. -- Het hapje brood voor de verrader.

Joh. 13. -- Het Joodse Paasfeest was op handen. Jezus' gedrag verraadt dat hij besefte dat "zijn uur" gekomen was. Er wordt een avondmaal gehouden. "Op het ogenblik dat de duivel Judas Iskarioth (...) reeds het plan had ingegeven om Jezus over te leveren".

(Joh. 13:2). -- N.a.v. de voetwassingsritus zegt Jezus: “Gij zijt rein (Opm.: godbevriend). Maar niet allen. Hij wist immers wie hem zou overleveren. (...)”.

(Joh. 13:10/11). Jezus haalt een gedragsregel aan: “Ik kan niet van u allen zeggen dat gij (dankzij het toepassen van die gedragsregel) zalig zijt. Ik ken degenen die ik uitgekozen heb.

GB20

Maar het Schriftwoord moet vervuld worden: “Die mijn brood eet, heft de hiel tegen mij op” (Ps. 41(40): 10; -- wat wil zeggen: “Zelfs degene die ik in vertrouwen nam, handelt tegen mij”). Nu reeds zeg ik het voordat het gebeurt. Zo dat, wanneer het gebeurt, gij gelooft dat “Ik ben”;

(Joh. 13:18/20). - - “Toen Jezus dit gezegd had, werd hij in zijn geest ontroerd. Duidelijk zegde hij: “Voorwaar. Voorwaar. Ik zeg het u: iemand onder u zal mij overleveren”. (...). Johannes: “Heer, wie is het?”.

Jezus: “Hij is het aan wie ik een hapje brood geven zal dat ik ga indopen”. Jezus doopt het mondvol brood in. Hij reikt het toe aan Judas. Deze neemt het aan. Op dat ogenblik trad satan in hem in.

Jezus daarop: “Wat gij aan het doen zijt, stel dat niet uit”. Niemand, echter, van de aanliggenden verstond waarom Jezus zo sprak tot Judas. (...). Onmiddellijk na het mondvol brood te hebben aangenomen, ging Judas naar buiten. Het was nacht.

In het verhaal over de genezing van de blindgeborene vernamen wij het: “de nacht is op komst, -- waarin niemand iets verrichten kan” (Joh. 9:4). Die ‘nacht’ is er nu. Satan die reeds het diepere zieleleven van Judas beheerste, van binnenuit, “treedt nu volop in” in Judas. Zo is Judas nu “een gedrevene” (om niet te zeggen “een bezetene” in de volle graad).

Het vloekbroodje werkte, -- magisch werkte het.

Ook: Jezus zegt daarop: “(Toen Judas buiten was, zei Jezus :) Op dit ogenblik zelf is de mensenzoon verheerlijkt (...)”. Inderdaad: wat de oosters - christenen heten ‘kruispasen’ de lijdensweg, was zo-even begonnen, -- de ingang tot de verheerlijking.

2. -- Magie. -- Toverkunde.

Dit is het beheersen van het lot van iets. Dat iets kan een landschap, een voorwerp, een mens, een hele gemeenschap, een denkbeeld zijn. Het kan alles zijn. Behalve God. God is de grote uitzondering.

Dat weten alle zwart-magiërs of zwart-magiërinnen ('zwart' betekent hier 'gewetenloos' en "bij voorkeur in het duister te werk gaand. "Het was nacht" zegt Johannes) en zij doen alsof God dood was.

"Kenschetsend voor de magie is de geest van onafhankelijkheid tegenover goddelijke heerschappij en zedelijke wet. Waarmede de tovenaar zijn eigen macht uitoefent".

Zo luidt een der definities van een wetenschapper. Het is spijtig maar die definitie slaat enkel en alleen op één soort, nl. de godloze magie.

GB21

Maar de feiten der cultuurgeschiedenis spreken duidelijke taal: heel veel magie, vooral de primitieve, werkt juist eng samen met de godheid. Zeggen de negro-afrikanen tot de 'verlichte' missionarissen niet: "God heeft toch de magische kracht geschapen".

Wat wel waar is: vooral in de late oudheid en sedert de renaissance menen een aantal magiërs/ magiërinnen dat zij totaal autonoom kunnen handelen op occult terrein. Wat zij wel beweren maar nergens op overtuigende wijze bewijzen.

Definiëren wij neutraal: magie is het beheersen van het lot o.g.v. thuis zijn in occulte, voor de gewone rede (de moderne wetenschappelijke inbegrepen) ontoegankelijke, 'duistere' wezens, krachten, processen. Deze definitie is socratisch: zij is algemeen.

3. -- Zowel God als de magiër(in) laten zich in met het lot.

De magie der 'volkeren' ('heidenen') beweegt zich op haar terrein. De 'macht' of levenskracht van Jahweh of de Drie-eenheid beweegt zich ook op datzelfde terrein. Maar anders.

Kathartisch: **a.** magisch doch die magie uitzuiverend en **b**. vooral op hoger, bovennatuurlijk - apocalyptisch - vlak verheffend.

Staan wij stil bij een concreet voorbeeld. -- Exod. 4. -- Mozes ontmoet Jahweh te midden van de vlam in een (brandend) braambos. In die vlam hult - een echte 'apo.calupsis' of onthulling - Jahweh zijn wezenheid: "Ik ben" (Ex. 3:14). Meteen werd Mozes "de gezondene vanwege "Ik ben"."

Maar nu begint het pas:

"En indien de Egyptenaren mij niet geloven, - mij niet ernstig opnemen en beweren: "Jahweh verscheen u niet"?". -

Jahweh: "Wat hebt gij in uw hand?".

Hij: "Een staf".

Jahweh: "Werp hem op de grond". De staf werd een slang. Waarvoor Mozes wegvluchtte.

Jahweh: "Steek de hand uit en grijp de slang bij de staart".

Mozes stak de hand uit, greep ze vast. Eens in zijn hand werd de slang opnieuw zijn staf"

Wij weten na al wat voorgaat, wat gebeurt: in de diepte van de ziel van Mozes schept Jahweh een nieuwe - buitennatuurlijke - levenskracht of 'macht' zo dat hij wonderwerken verrichten kan.

Anders gezegd: "de geest van Jahweh" of "de heilige geest" borrelt in de diepere, verborgen of 'occulte' persoonlijkheid van Mozes op. Zo veroorzaakt - God is dan 'Urheber' (N.Söderblom) in en doorheen Mozes d.m.v. een mysterieuze kracht of 'macht' een even mysterieus proces.

GB22

De drie elementen van de magie zijn er: het handelende wezen, de kracht en het door beide mogelijk gemaakte proces of gebeuren.

Weliswaar op hoger vlak, -- dat van Jahweh die daarin toont dat hij "Ik ben" is.

Opm.: -- Wat wij, onder invloed van de antieke Grieken en nog veel meer van de moderne verlicht-rationalisten, 'rationeel' heten, is een andere 'wereld'. Want één der ken-trekken van 'rationaliteit' is 'aardsheid' of gebondenheid aan wat op deze wereld of aarde toegankelijk is.

Al wat boven- of buitenaards is, is 'verdacht' van "er niet zijn".

Een tweede kentrek van 'rationeel' leven is dat in beginsel ieder mens die waarnemen en redeneren kan, gemachtigd is te oordelen over bestaan en wezen van wat "deze wereld of aarde" biedt aan 'werkelijkheid!

Al wat ontsnapt aan de onderzoeksgemeenschap (vooral, ja, uitsluitend de onderzoeks-gemeenschap der wetenschappers), is 'verdacht' van 'niets' te zijn. -

Nu kan niemand de Bijbel lezen zonder twee dingen in acht te nemen:

a. het boven- en buitenaardse is een type van werkelijkheid boven en buiten deze aardse werkelijkheid;

b. enkel wie een waarnemingsorgaan heeft dat dat boven- en buitenaardse type van werkelijkheid vat, is uiteindelijk ertoe in staat te oordelen over zijn of niet zijn van die 'andere' wereld.

Gevolg: die andere wereld (God (Jahweh/Drie-eenheid), engelen of godheden, levenskracht of macht, -- om maar enkele elementen te vernoemen die de inhoud van die andere wereld uitmaken) is, gezien vanuit de "rationele mentaliteit" (het is slechts een mentaliteit, d.i. een keuze uit alle mogelijke vooropstellingen), 'irrationeel' of hoogstens 'transrationeel'.

Wat is b.v. de uitdrukking "Ik ben" (zo centraal in oud en nieuw testament) gezien vanuit een 'rationeel' standpunt tenzij "iets irrationeels" of hoogstens "iets transrationeels", 'verdacht van niet-bestaan: Want ontsnappend aan de rationele methoden. -

Maar datzelfde geldt al voor de eigenlijke fenomenen eigen aan de godsdienstwetenschap zoals magie, geesten der natuur, godheden e.d.. -

Dit alles moet voor de 'kritische' Bijbellezer(es) radicaal duidelijk zijn. Het beheerst iedere 'duiding' (hermeneutiek) van de Bijbelse werkelijkheden. Wij zeggen wel 'werkelijkheden' zoniet heeft de Bijbel het over 'nietsen', ijlvoorstellingen, -- hoogstens letterkundige vormen over louter literaire thema's.

Het kan een boosaardig bedoelde insinuering lijken: de vraag rijst. of het typische ongeloof - Bijbels gezien - dat in het reine rationele benaderen van de religies (en de Bijbelse inzonderheid) ligt, ook te wijten zou zijn aan "een andere vader" in de diepten van dergelijke rationelen.

GB23

Een andere 'vader' of ingever die hun ingeeft enkel met wat seculair (aards, wereldlijk) is rekening te houden.

De hypothese, Bijbels gesproken, kan niet uitgesloten worden tenzij op echte gronden.

Wat in ieder geval overduidelijk is, is dat de Bijbel zegt: enkel het 'zien' van het geloof ('geloof' is hier metonymisch voor 'zien', want de gelovige ziet eerst en gelooft daarop) is de methode om de werkelijkheden waarover de Bijbel het heeft, echt te vatten.

Wie niet ziet met de blik van het geloof, voor hem/ haar blijft God/ Drie-eenheid, genade, levenskracht, vooral wonderwerk e.d.m. 'niets'. Lucht! Fantasie'. Product van letterkundige of artistieke of poëtische aanleg e.d.m..

Ook is overduidelijk dat 'geloven' in de strikt Bijbelse zin van "zien wat God doet", een eigen type van 'kritiek' behelst: "Geliefden, vertrouwt u niet toe aan om het even welke 'geest' (in de diepte werkende levenskracht) maar toetst de 'geesten' of zij wel degelijk "uit God" zijn. Want vele valse 'profeten' zijn in de wereld gekomen". (1 Joh. 4: 1).

Dat is het bekende "onderscheid der geesten". Vgl. 1 Thess. 5:19: "Dooft de geest niet. Versmaadt de profetieën niet. Maar toetst alles en wat degelijk is, behoudt het". Bijbels geloven is allesbehalve naïefheid! Vgl. 1 Kor. 12:10; 14:29; 2 Thess. 2:2.

3.1. -- "De god en zijn woordvoerder".

-- Hernemen wij de draad: God ontmoet de mens ook daar waar hij zich magisch gedraagt. -- Exod. 7:1. -"Jahweh zei tot Mozes: "Kijk: ik maak van u "een god" voor Farao en Aäron, uw broeder, zal uw 'profeet' zijn".

Vgl. Hand. 14:12 (waar voor de Lukaoniërs Barnabas Jupiter was en Paulus als woordvoerder Hermes).

"Farao zal niet naar u luisteren. Maar dan zal ik Egypte mijn kracht laten voelen (...). De Egyptenaren zullen inzien dat ik Jahweh ben".

"Als Farao u uitdaagt met "Laat eerst maar eens een wonderwerk zien; dan moet gij tot Aäron zeggen: "Neem uw staf en laat hem voor Farao op de grond vallen: hij zal een slang worden". (Exod. 7:4, -- 7:5; -- 7:9).

Men ziet het: zelfs indien deze tekst een louter literair product was - wat niemand tot nog toe bewees op strikte wijze -, zelfs dan nog blijkt de bedoeling: Jahweh, doorheen Mozes en zijn woordvoerder, wil niet enkel op natuurlijk vlak maar ook en vooral op buiten-, ja, bovennatuurlijk vlak Farao en diens magiërs 'ontmoeten', versta: er een krachtmeting mee aangaan.

Dit behelst dat in het heidendom een levenskracht aan het werk is die misschien wel als "eerder niets dan iets" kan bestempeld worden maar die, in alle geval, niet louter niets is.

3.2.-- De krachtmeting.

Jahweh gebruikt dus een taal die Farao kan verstaan voor zover hij op magie rekent. -- Exod. 7:10/13. -- "Aäron,- voor Farao's aanschijn - wierp zijn staf voor Farao en al zijn hovelingen: hij veranderde in een slang"‘.

Farao vat die 'taal' en de uitdaging die erin schuilgaat. "Farao op zijn beurt riep zijn wijzen en bezweerders erbij: met hum magische middelen deden de Egyptische magiërs hetzelfde. Ieder liet zijn staf vallen: hij veranderde in een slang".

Daarop heeft Jahweh gewacht: de triomf van de heidense magie is in feite, Bijbels gezien, een tragische ironie (een schijnzege, -- onmiddellijk voor het falen): "doch de staf van Aäron verslond ze".

De Egyptische magie is zeker niet niets. Maar, geconfronteerd met Jahweh, blijkt zij "eerder niets dan iets": zij verzwindt dan ook dankzij een herscheppende tegenact van Jahweh.

De retoriek, d.i. de overredingskracht, gelegen in die herscheppep de tegenactie, loopt te pletter tegen de vooropstellingen van Farao: "Toch hardde het hart van Farao zich of : hij ging niet in op de vraag van Mozes en Aäron (omtrent het vertrek der Israëlieten). Zoals Jahweh het had voorspeld".

Opm.: -- In Luc. 16/31 zegt Jezus de onmacht, inzake overreding, zelfs van buiten- of bovennatuurlijke 'tekens' (wonderwerken), uit:

"Indien zij niet naar Mozes en de profeten luisteren, dan zullen zij zich ook niet laten overtuigen indien er iemand uit de doden opstond". Vgl. Hand. 28:24/27.

M.a.w.: magie kan indruk maken maar overtuigt niet noodzakelijk: de vooroordelen (de subjectieve vooropstellingen) van degene die ze aanschouwt, vinden wel altijd een andere 'verklaring'.

Te Rome legt Paulus de evangelische boodschap uit: "De enen lieten zich door zijn woorden overtuigen. De anderen bleven ongelovig". Paulus haalt dan Isaïas 6:9/10 aan.

GB25

4. -- Levenskracht: "Een uitzonderlijk mooi meisje".

Wij gaan in op het Bijbelse dynamisme. Staan wij stil bij een voorbeeld.

1 Kon. 1: 1/4. -- "Koning David was al op zeer gevorderde leeftijd. Men dekte hem toe maar hij kon maar niet warm krijgen.

Daarop het dienstpersoneel: "Men zoeke voor onze Heer een jong meisje die de vorst dient en verzorgt. Zij slaapt "in zijn schoot" (in zijn intimiteit) : dan zal onze heer wel warm krijgen".

Men ging in het hele gebied van Israël op zoek naar een mooi jong meisje. Men trof Abisjag van Sjoenem (Sunem) aan. Men leidde ze tot bij de vorst.

Dit meisje was uitzonderlijk mooi. Zij verzorgde de vorst en diende hem. Maar hij 'kende' ze niet".

Tot daar de tekst, door de H. Geest - zo gelooft de Kerk - geïnspireerd.

Het doorslaggevend basisbegrip is hier niet geslachtelijk leven of erotiek. Het basisbegrip dat op de achtergrond actief is, is 'levenskracht'. Jonge mensen beschikken over veel meer levenskracht dan oudere.

Vrouwen - althans van een bijzonder 'geladen' type - beschikken over veel meer 'levenskracht' of - zoals het nieuwe testament zegt - 'dunamis' (Lat.: virtus).

Zo 'n vrouw, liever: jonge vrouw, was ooit de sunamietische Abisjag. - Al wie echt magie kent, weet wat zo-even gezegd is.

Het zich niet meer kunnen verwarmen werd geduid als een afgenomen levenskracht. Een "uitzonderlijk mooi jong meisje" als Abisjag straalde levenskracht rondom zich uit: wanneer zij bij de vorst leeft (hem dient, hem

verzorgt, -- vooral in zijn nabijheid - in zijn schoot - slaapt, 's nachts), dan zal zij op hem uitstralen en van haar hoge levenskracht meedelen.

Gevolg: de vorst zal zich weerom kunnen verwarmen en zijn leven verlengen op kosten van de levenskracht en levensduur van het uitzonderlijk mooie jonge meisje.

De erotiek speelt daar wel een ondergeschikte rol in: het zicht van zo'n 'geladen' (levens-kracht-in-overvloed bezittend en uitstralend) schepsel als Abisjag erotiseert.

Maar niet de erotiek op zich maar als kanaal van overdracht van levenskracht staat hier in het middenpunt van de gewijde tekst. Wie deze tekst omduidt vanuit louter seksuologisch standpunt (vooroordeel) - b.v. louter psychoanalytisch -, misduidt de oorspronkelijke, toenmalige betekenis.

GB26

"Maar hij 'kende' ze niet".

Wanneer de Bijbel over geslachtelijke betrekkingen spreekt, dan wendt hij de term 'kennen' aan. Zo Gen. 4:1. - "Adam kende (ging geslachtelijk - intiem om met) Eva, zijn vrouw.

Zo ook Matth. 1 :25. -- "Jozef kende Maria niet tot de dag waarop zij een zoon ter wereld bracht, aan wie hij de naam 'Jezus' gaf":

Paul Tournier, *Bible et médecine*, Neuchâtel/ Paris, Delachaux, 1951, 62, zegt: "Welnu, de Bijbel gebruikt hetzelfde woord - kennen - om de hoogste band met God die het geloof is, aan te duiden: "In Israël trad nooit meer een profeet op zoals Mozes. -

Mozes die Jahweh kende van aangezicht tot aangezicht. (Deut. 34:10)". -- Let wel: de tekst zegt dat Jahweh Mozes kende "van aangezicht tot aangezicht".

Het initiatief over geloof - het licht dat in de duisternis schijnt - komt niet van de 'kennende' mens - zelfs als het over de uitzonderlijk profetische Mozes gaat - , maar van God.

Dr. Tournier legt er de nadruk op: de intiem-seksuele omgang van man en vrouw, in het huwelijk, staat model voor de band tussen Jezus en de gelovigen.

“Dat verklaart waardoor heldere zielen - om haar grondigste ervaringen inzake geloof te beschrijven - een term als “mystisch huwelijk met Jezus Christus” gebruikten, -- een term die dikwijls mensen met een minachtend vooroordeel inzake seksueel instinkt behept, schokt”. (O.c., 61).

Welnu, de Bijbel a. aanvaardt, b. maar zuivert uit en verheft op hoger (bovennatuurlijk) vlak (cathartisch beginsel): David aanvaardt een heidens gebruik, de uitstraling via erotiserende jonge - meisjesschoonheid, maar “hij kende Abisjag niet”.

Niet dat de oude vorst zo afstandig was van eros! Maar in dit geval althans wordt een demonisch magische methode ter ‘revitalisering’ (wie kent niet de huidige revitaliseringsreligies?) hersticht binnen Bijbelse vooropstellingen.

5. -- Levenskracht: “het vlees van het kind kreeg warm”.

Kon. 4:8/ 37. -- Situeren wij. -- Het gaat over de profeet Eliseüs (Elisa) en de welgestelde dame in Sjoenem. Zij krijgt een zoon. Wat groter geworden sterft hij op een middag (“Mijn hoofd! Mijn hoofd!”). -

Elizeüs stuurt eerst Gechazi, zijn helper, op de dode knaap af. “Ga mijn staf op de jongen leggen”. (…). Gechazi (…) legde de staf op de knaap.

GB27

Maar er volgde noch stemgeluid noch teken van leven. (…). -- Elizeüs trad binnen: daar lag de knaap, -- dood en dan nog op zijn eigen (nl. van Elizeüs zelf) bed!

Hij trad binnen, sloot de deur en bad tot Jahweh. Daarop klom hij op het bed, strekte zich uit over het kind: hij strekte mond, ogen, handen uit over mond, ogen, handen van de knaap. Zo bleef hij over hem heen gekromd totdat het vlees warm kreeg. -

Daarna liep hij over en weer in de woning. Kromde zich opnieuw over de knaap. Tot zeven keren toe. Toen niesde de knaap en opende de ogen”.

De staf.

Al wat intiem verbonden is met een levend persoon, vooral een machtgeladen persoon zoals de profeet Elizeüs, straalt gedeeltelijk dezelfde levenskracht uit als de persoon zelf. Daardoor gaat van de staf van Elizeüs “een magische kracht” (*La Bible de Jérusalem*) uit.

Doordat Gechazi de staf, op bevel van Elizeüs, ritueel boven de knaap houdt, met de bedoeling van Elizeüs, is de naaste gelegenheid geschapen om uitstraling van levenskracht in de knaap te doen trekken. Zo dat hij herleeft. -

Vergelijk met Exod. 4:17: "Wat de staf betreft, neem hem in de hand: door middel van die staf zult gij wondertekens verrichten". In die tekst gaat het over een staf die Jahweh (terug) geeft aan Mozes, -- de staf van Jahweh (Ex. 7:20, 9:22v.; 10:13 v.). -- De heidenen werkten ook op analoge wijze.

Het gebed.

De magische levenskracht, eigen aan de staf van de profeet, krijgt echter een veel hoger peil van werking - wonderwerking - wanneer de profeet zelf optreedt en eerst bidt.

Door dat gebed komt hij in intiem contact met God "van aangezicht tot aangezicht". Daardoor deelt de staf, via de biddende profeet, in Gods levenskracht of "heilige) geest".

Daarop past de profeet toe wat ook de heidenen deden: door aanraking, hier "van aangezicht tot aangezicht" (zoals in een huwelijksontmoeting) met de knaap, komt Gods levenskracht door.

De jongen herleeft. Zoals in Gen. 2:7: "Jahweh God kneedde de mens uit kleiaarde, blies een levensadem in zijn neus. Meteen werd de mens "een levend wezen"."

Vgl. Is. 2:22. -- Men ziet het: zoals met Abisag zo met Elizeüs! Intiem contact behelst overdracht van levenskracht en werkt 'magisch'. Alleen dat in de tekst over Abisjag de rol van het gebed niet uitdrukkelijk vermeld wordt.

GB28

6. -- De levenskracht van God doorheen "de man van Godswege".

1 Kon. 16:29 vv. toont ons de profeet Elias (Elia) onder koning Achab (-874/ -853). In Sarepta, bij de weduwe, deed Elias voor wat later Elizeüs nadeed. -

1 Kon. 17:17/24. -- Elias woonde in bij die vrouw. -- "De zoon van de huismeesteres kreeg een kwaal. Zij werd zo erg dat het leven uit hem ging. -

Waarop de vrouw: “Wat moet ik nu van u denken, man van Godswege? (Als ik het juist voor heb) zijt gij hier in komen wonen om mijn zonden te onthullen en meteen mijn zoon te laten sterven?

Hij: “Geef mij uw zoon”. Hij nam het kind uit haar armen, droeg het naar de bovenkamer waar hij logeerde en legde het op zijn bed. -

Daarop bad hij God om hulp: “Jahweh, mijn God, brengt gij zelfs over de weduwe wiens gastvrijheid ik geniet, onheil door haar zoon te laten sterven?”.

Toen legde hij zich driemaal languit op het knaapje, terwijl hij op Jahwes tussenkomst beroep deed:

“Jahweh, mijn God, ik vraag het u: laat de ziel van dit kind in hem komen”.

Jahweh verhoorde het smeekgebed van Elias: de ziel van het kind kwam terug. Het herleefde”.

Men ziet het: wat de heidenen doen (languit over iemand liggen, -- van aangezicht tot aangezicht, -- de godheden of geesten oproepen en smeken), dat doet Elias ook, maar “als man van Godswege”.

Door te bidden komt Elias - voor en gedurende zijn ritus - in intiem contact met God, waardoor hij deelt in diens goddelijke of ‘heilige’ geest (levenskracht).

Daardoor stroomt deze door naar het knaapje. Diens ziel komt opnieuw in hem.

“De vrouw daarop tot Elias: “Nu weet ik dat gij “een man van godswege” zijt en dat dus het woord van Jahweh in uw mond waarheid is”.

De profeet als ‘onthuller’. -

De commentaar van *La Bible de Jérusalem* gaat erop in: de inwoning van Elias wordt door de vrouw geduid als een ‘apokalupsis’, een onthulling.

Door zijn intieme aanwezigheid in het huis en haar leven komen gebeurlijk geheimgehouden of onbewuste zonden bloot (onthulling van het occulte aspect) en dit gaat gebeurlijk gepaard met straffen. -

De vrouw duidt dan ook de dood van haar kind als onthulling van haar zonden. Dit herinnert aan Jer. 31: 29 (De ouders eten onrijpe druiven zo dat de kinderen er de bittere smaak van in de mond krijgen) komt erop neer dat afstammelingen sterven (een van de onheilen) om reden van de zondeschuld der voorouders.

GB29

M.a.w.: wanneer Jahweh, doorheen “een man (of vrouw) van zijnentwege”, optreedt als “Ik ben” (onder verstaan: actief als God die ingrijpt met zijn macht of levenskracht), dan onthult hij - wat in de strikte zin ‘apocalyps’ (onthulling, bloottrekking) is - benevens al wat goed is, ook al wat kwaad is.

De vrouw in kwestie duidt dit in het kader van vooropstellingen die in haar tijd gangbaar waren en die in de spreuk “onrijpe druiven/bittere smaak” vastgelegd werd.

7. -- Paulus te Troas als bron van godgegeven levenskracht.

Hand. 20: 7/12, -- “Een jongeman, Eutuchos, zat in de vensteropening. Hij kreeg geweldig slaap terwijl Paulus almaar door bleef het woord voeren. Door slaap overmand viel hij van de derde verdieping naar beneden. Men trof hem dood aan.

Paulus ging naar beneden, strekte zich over hem uit, omarmde hem. Hij zei : “Weest maar niet angstig: zijn ziel is in hem”. Hij ging weer naar boven, brak het brood en at. Nog lang daarna bleef hij voortspreken, -- tot aan de dageraad.

Wat de jongeman betreft: men bracht hem levend binnen. Wat niet weinig geruststelling met zich bracht.

Men ziet het: Paulus zet een oeroude traditie inzake overdracht van levenskracht voort. Er zijn dus wel degelijk duidelijke teksten die van een Bijbels dynamisme of machtsgeloof getuigen.

De teksten die wij aanhaalden, vertonen - toeval of niet - een eigenaardige methode die “van aangezicht tot aangezicht” te werk gaat (en dus enigszins naar ‘kennen’ (intiem omgaan) verwijst): Jahweh, de H. Drie-eenheid ‘kent’ doorheen een middelares (Abisjag) of middelaar (Elizeüs, Elias, -- Paulus) - een mens in nood en redt hem. Wat dan geloof sticht.

Besluit. -- Men kan zo doorgaan met teksten die het Bijbelse dynamisme bewijzen. Jahweh, Drie-eenheid, als “Ik ben” (onderverstaan: macht, treedt ‘kennend’ op en redt). -

De door de gezondenen aangewende methoden gelijken op die der heidenen maar zijn van binnenuit herschapen. Op hoger vlak gebracht.

Deze superioriteit blijkt vooral daar waar een directe krachtmeting met heidense machtsdaden of wonderberken weergegeven wordt (zo ook b.v. 1 Kon. 18:16/40: Achab (Baäl) / Elias (Jahweh)).

GB30

5. Duiding door de byzantijnse liturgie

Nadat wij, Bijbels - exegetisch, het terrein geëffend hebben, kunnen wij nu de teksten aanhalen die de genezing - 'redding' (over heel de lijn) - van een blindgeborene betreffen. -

Wij steunen ons steeds op K. Kirchhoff, *Osterjubel der Ostkirche (Hymnen aus der fünfzig-tägigen Osterfeier der byzantinischen Kirche),* Münster (Wf.), s.d., 3/71 (Fünfter Sonntag nach Ostern (Sonntag des Blindgeborenen) u.s.w.).

De zondag van de blindgeborene geldt als inleiding tot hemelvaartdag. Daarvandaan het feit dat er zovele teksten over de genezing in kwestie handelen, -- die wij, natuurlijk, verre van alle zullen aanhalen. Al was het maar omdat er vele louter herhalende teksten aantrefbaar zijn,

Idiomela.

O.c., 5/6. -- "De blindgeborene zei bij zichzelf: "Werd ik om reden van de zonde van mijn ouders blind? Werd ik om reden van het ongeloof der volkeren geboren tot een getuigenis? -

Ik ben er (in alle geval) niet toe in staat uit te maken wanneer het nacht is of dag. Sterk zijn mijn voeten niet als zij zich aan stenen stoten. Want de stralende zon zag ik niet. Ook niet zag ik "in beeld" degene die mijn schepper is. -

Maar tot u, Christus, mijn God, richt ik mij als smekeling: Kijk mij aan en laat u door mijn toestand vertederen". -

Opm.: -- Het valt, voor reïncarnisten althans, op dat de tekst niet de woorden aanhaalt waar beweerd wordt dat de man in kwestie misschien om reden van een persoonlijk bedreven zonde voor zijn geboorte blindgeboren werd.

Blijkbaar vermijdt de opsteller van de byzantijnse teksten de reïncarnistische hypothese, die het nieuwe testament wel degelijk vermeldt, te verwoorden.

Voor de rest wordt de Bijbelse tekst over de blindgeborene 'geparafraseerd': men leeft zich in de hele situatie in, zoals de Bijbel ze vermeldt, maar last achterafse bedenkingen en zo in.

Dat actualiseert zo dat de blindgeborene onze tijdgenoot wordt en wij de zijne (zoals Sören Kierkegaard zegt). Dit is het "eeuwige heden" waardoor wat in het verleden geschiedde of in de toekomst zal geschieden) nu nog of reeds nu actueel is.

In de Latijnse liturgieën komt, inderdaad, de term 'hodie' ('heden') met de regelmaat van een klok voor om juist dat "eeuwige nu" dat God als God kenmerkt, uit te drukken.

GB31

Het zien van het beeld van de schepper.

'Beeld' hier betekent a. gelijkenis, b. zo dat dat wat de gelijkenis afbeeldt, (on)zichtbaar tegenwoordig gesteld wordt, -- juist door die gelijkenis.

Hier: Jezus is mens geworden zo dat, in zijn mens zijn, God de Zoon, duidelijker wordt, dankzij de persoonseenheid in Jezus van de twee naturen, de goddelijke die hij had, en de menselijke die hij verwierf.

Juist daardoor onthult - apokalupsis - Jezus wat God (de Zoon) is. Wij zien zo in hem "het beeld van de schepper".

O.c., 6. -- Het tweede idiomelon of lied zegt: "Als Jezus uit de tempel kwam, trof hij een man aan die, van zijn geboorte af, blind was. Hij was erdoor vertederd, legde modder op diens ogen: "Was u in Siloa". -

Na de wassing kreeg hij zijn gezichtsvermogen en was dan ook de mond vol lof over God. - Maar de buren: "Wie heeft u de ogen geopend die "niemand onder degenen die zien"; kon genezen?".

Waarop hij: "Een mens. Jezus heet hij.

Hij zei: "Was u in Siloa". "Sedertdien zie ik." -

Hij is werkelijk diegene die Mozes, in de wet, 'Christus', 'Messias', geheten heeft. Hij is de redder onzer zielen". -

'Parafrasis' herbelevend verhalen vanuit een latere situatie!

De Bijbeltekst is als de melodie in een lied die vrij hernomen wordt. -

Zoals er van een mythe of wijverhaal vrij hernomen varianten bestaan.

Waardoor? Doordat wat de mythe vertelt, “eeuwig aanwezig” is en door het vertellen der mythe, in ernstig levensverband althans, tegenwoordig gesteld wordt. Wat “in den beginne” of “toen het gebeuren de eerste keer voorviel” was, is ook nu nog. -

Het ritueel navertellen der mythen is parafrasis, variërend hernemen vanuit een gelijkaardige situatie. -- Zo ook is de genezing van de blindgeborene “eeuwig aanwezig”. De Liturgieën parafraseren - soms heel vrij, althans op eerste gezicht - om tegenwoordig te stellen.

Alleen maar dat Jezus’ daden, in tegenstelling tot louter mythische gebeurtenissen, historische feiten zijn. Historische feiten maar met mythische draagwijdte: in een eeuwig nu leven zij na. Althans voor wie nog in de mythische of sacrale sfeer leeft. Deze wordt door de Bijbelse feiten niet afgeschaft maar uitgezuiverd en op hoger, bovennatuurlijk vlak verheven.

De parafrasis is dus het letterkundig genre (“literaire vorm”) der liturgieën als tegenwoordigstellingen.

GB32

O.c., 6.-- Derde idiomelon.

“Heer, toen gij onderweg voorbij trokt, troft gij een mens aan die een blindgeborene was. -- De leerlingen - verrast - stonden voor de vraag: “Meester, wie heeft gezondigd -- hij of zijn ouders, zo dat hij blindgeboren werd?”.

Gij echter, mijn heiland, riept hun toe: “Noch hij noch zijn ouders zondigden. Neen: Gods werken behoren in hem onthuld te worden. -

Want ik moet de werken van degene die mij gezonden heeft, verrichten. Niemand kan die werken verricht krijgen”. -

Daarop spuwde hij op aarde, maakte modder, bestreek zijn ogen en zei “Was u in de Siloavijver”.

Hij waste zich, werd gezond. Riep u toe: “Ik geloof, Heer!”. Hij viel voor u neer. -- Daarom roepen ook wij: “Laat u door ons vertederen”. -

a. De literaire vorm is eerst gebed. Waardoor? Doordat liturgie wezenlijk Godscontact is en dus biddend verloopt!

Terloops: ditmaal wordt de reïncarnistische hypothese wel vermeld.

b. Het tweede gedeelte wordt verhaald i.p.v. gebeden.

Let op “Gods werken behoren in hem onthuld - apokalupsis - te worden” en op “Daarom roepen ook wij: “Laat u door ons vertederen”.

Men ziet het: op mythische, d.i. sacrale wij ze zijn wij tijdgenoten, binnen “het eeuwige heden”, van de blindgeborene. -

Tot daar drie parafraserende teksten aan de vooravond van de zondag van de blindgeborene.

De middernachtsdienst.

Niet toevallig kennen liturgieën - net zoals mythen - middernachtelijke plechtigheden. De nacht is (het zinnebeeld en de tegenwoordig stelling van) levensproblemen allerhande.

Het licht dat de bevrijdende mythe of, zoals hier, het bevrijdende historische ingrijpen van Jezus vertegenwoordigt, contrasteert fel met de gegeven situatie die ‘nacht’ is, d.i. afwezigheid van ‘licht’ (wat op redding door godheid neerkomt). -

Eerst wordt de H. Drie-eenheid langdurig gevierd, voor zover zij in de gewijde geschiedenis zichzelf onthuld heeft.

Dan volgt o.m. de paaskanon (lied) afgewisseld met de “Kanon van Joseph van Thessalonike op de blindgeborene”.

Dit alles aanhalen zou te lang uitvallen. Wij geven wel de “eerste ode” van die kanon. Dit, om een denkbeeld te wekken. Die oden situeren het heilsgebeuren dat zich aan de blindgeborene voltrok, in de hele gewijde geschiedenis: het is er juist één heilsfeit uit!

GB33

Kanon: eerste ode en theotokion.

O.c., 17/18. -- Alles schiet wortel in het oude testament. -- “Een land waarover zij niet straalde, werd nooit door de zon gezien. Een afgrond die het onverborgen uitspansel niet zag, -- droogvoets trok Israël er doorheen,

Heer. Gij hebt het volk (van Israël) tot de berg der heiliging geleid. Onderwijl zong het liederen en liet het een zegezang weerklinken”.

Dit is het aanknopen, binnen sacraal verband, d.i. binnen het eeuwigdurende nawerken, ja, aanwezig zijn van het heilsfeit (Exod. 14:21), aan

de doortocht door de Rode Zee, de woestijntocht (Exod. 15:22), de theofanie (Exod. 19:16 (Sinaï)) met de gave van de tien geboden.

Het is dezelfde godheid, dezelfde levenskracht van "Ik ben" die aan het werk zijn in de genezing van de blindgeborene en tegenwoordigstelling ervan in de huidige liturgie. Een eeuwig heden!

En nu het nieuwe verbond: "Een vrij gewilde kruisdood naamt gij, als vleesgewordene, op u en liet, zodoende, zegen en leven voor de wereld opborrelen, Heer, -- gij, de enige die alom gezegend wordt, de maker van het heelal. -

Daarom roemen wij u, -- spreken zingend lof over u, een luide zegezang in de mond: -- De "zegen - en - leven" die een genezing vertegenwoordigen, wortelen - dat is de verlossingsleer - in het lijden en de verheerlijking van Jezus.

Waaraan "zegen-en-leven" een 'methexis' (lat.: participatio), een deelname, zijn: de zegen en het leven die Jezus, gekruisigd en verrezen, is, komen door in zo' een genezing. Zij is dan ook een theofanie (God die zich toont). "Ik ben" zegen en leven in die genezing!

Steeds het nieuwe verbond:

"In een diepe groeve - een zeer diepe - heeft, na uw dood, Christus, Josef (van Arimathea: Mark. 15:43), de edele, u bijgezet en een steen voor de ingang van uw graf - dat gij als lot aanvaard hebt - geplaatst.

Doch in heerlijkheid stond gij op, hebt de wereld doen mee verrijzen, wereld die liederen zong en een zegezang liet weerklinken". -

Pasen is de grote lotsommekeer. -- Jezus' aanvaardingsact werd tot "omslag-in-het-tegendeel"! Zo slaat het lot van de blindgeborene om: van niet-ziende (teken van de 'eeuwige' dood) werd hij ziende (teken van 'eeuwig' leven). Die omslag in het tegendeel is "een stukje Pasen" ('pascha' is doorgang).

GB34

Het dieptepunt.

"Waartoe brengt gij mirre in gereedheid". Zo sprak de engel tot de eervolle vrouwen toen hij haar verscheen. "Gaat snel heen en verkondigt het de

godschouwende leerlingen - zij treuren en wenen - opdat zij blij worden en, vrolijk, reidansen uitvoeren”.” -

Mark. 16:1vv. (// Matth. 28; Joh. 20, enigszins verschillend) vermeldt, wel gelijklopend met Luk. 24, het feit dat enige vrouwen het graf opzoeken.

Wij betitelen als “het dieptepunt”. Inderdaad: op dat ogenblik leek Jezus een volledige mislukking (niettegenstaande de kosmische en andere fenomenen rond zijn kruisdood)! De engel, boodschapper Gods, toont echter de omslag in het tegendeel.

En nu - eindelijk - het wonderwerk: “Verrassende wonderen verrichtend heeft Jezus ook een blindgeborene genezen. Met door speeksel bevochtigde aarde behandelde hij hem, zeggend: “Ga, neem een bad in Siloa opdat gij in mij God ziet die op aarde verblijft en, uit vertederde goedheid, een “gewaad van vlees” op zich nam”.

Weerom: de enigszins “vrije parafrase”! Het diepere doel, nl. de apokalupsis of onthulling van God in Jezus (als ‘beeld’), wordt in de mond van Jezus gelegd! Daarvan is de genezing slechts één steekproef. Zij staat als model voor het gehele wonderwerk dat de menswording behelst.

De vrijheid inzake parafraseren is zeer beperkt: zij blijft radicaal binnen de vooropstellingen van het evangelie.

“Vooral: beseft het dat geen enkele profetie der schrift eigenmachtig mag geduid worden” zegt Petrus (2 Petr. 1:20/21). De reden - zo zegt hij - is dat de schrijvers van de Bijbel “gesproken hebben gedreven door de heilige Geest en vanwege God”.

Niet menselijk product maar godgegeven inzichten vertegenwoordigen de teksten der schrift. ‘Vrije’ duiding kan maar binnen de vooropstellingen van de schrift en de godgegeven traditie. -

Zoals de schilders van iconen biddend, d.i. geïnspireerd door God zelf, hun werken schiepen, zo ook de liturgen die de teksten der liturgie opstelden: biddend parafraseren zij om te actualiseren.

En nu het fundament. -

“Wij vereren een enig, driepersoonlijk wezen. Laat ons, gelovigen, de Vader, de Zoon en de goede Geest - schepper en heer, verlosser van het heelal, de

enige ongeschapen God - prijzen, terwijl wij - met de onbelichaamde geesten - zingen: “Heilig! Heilig!”.

GB35

Heilig! Heerser zijt gij!”

Opm.: -- De uitdrukking “Jahweh sabaot”, “Jahweh van de leger- of heirscharen” dateert van 1 Sam. 1:3, waar het heiligdom Siloe vermeld wordt. Cfr. Josue 18:1. -

Er is ook de uitdrukking “Jahweh die troont op de kerubijn”. Vgl. 1 Sam. 4:4 : “de ark van Jahweh sabaot die troont op de kerubijnen”. Zie ook 1 Kon. 8:6 alsook 2 Sam. 6,: 2 (heiligdom van Baala); 6:18; 7:8; 7:27. -

De kerubijnen (Babylonisch: ‘kariboe’) waren halfdierlijke halfmenselijke geesten (bewakers van ingangen (paleizen, tempels)). Denk aan een gevleugelde sfinx (zoals b.v. rond de troon van de (oudsyrische) vorsten). Vgl. Exod. 25:18/20. -

Reeds de ark was zinnebeeld - aanwezigheid van Jahweh en dus huiveringwekkend. Het feit dat de heidense kerubs de ark als bewakende natuurgeesten omgeven, laat blijken dat Jahweh niet een ‘god’ is als de andere. Ook niet de grootste onder de godheden. Wel: de transcendente, alles overschrijdende God-zonder-meer.

Indien er van ‘godheid’ (god/godin) kan sprake zijn in het heelal, dan is dit enkel en alleen als een ‘vaag’ beeld van God. -

Dit alles legt uit waarom de tekst spreekt van “de enige, ongeschapen God”. Ook waarom “de onbelichaamde geesten” (engelen, aan God onderworpen) vermeld worden als - mede met de stervelingen - “Heilig! Heilig! Heilig! Heerser zijt gij!” uitroepend.

De term ‘heilig’ betekent allereerst ‘machtgeladen’ (levenskrachtig) - “Ik ben” - , met als bijbetekenis “zedelijk hoogstaande” en wel zedelijk hoogstaande in de volstrekte zin.

In tegenstelling tot de ‘kerubs’ b.v. en andere heidense godheden en ‘machten’, die “goed - en - kwaad kenden”, d.i. die zowel goed als kwaad bedreven.

Zoals Genesis 3:5 zegt. Of reeds Gen. 2:17 (“de boom van de ‘kennis’ (= intiem omgaan met) goed-en-kwaad).

Vooropstelling was: al wat ‘godheid’ is, beslist erover wat goed, wat kwaad is. Wat de heidense godheden op haar manier duidden. Bij die godheden werd ‘heilig’ dan ook geregeld, ‘angstwekkend’ want onberekenbaar, verschalkend (als de slang).

Theotokion. -- O.c., 18. -- De lofprijzing der Drie-eenheid gaat steevast gepaard met een lofprijzing ter ere van Maria: “In uw maagdelijke schoot heeft, reine, de Heer, uit vertederde goedheid, zijn intrek genomen: hij wilde de mens redden die - door het listig - verschalkende optreden van de vijand - in schande verzonken was.

GB36

Richt u dan als smekelinge tot hem opdat hij deze gemeenschap iedere verovering, iedere stormloop van de vijanden bespare. -- God, de redder die zijn volk droogvoets door de Rode Zee leidde en de Farao met heel zijn leger in de vloed liet verzinken, -- hem ter ere zingen wij. Want hij liet zich in zijn heerlijkheid zien”.

Tot daar het tweeledige theotokion. Het beëindigt de eerste ode. -- Meteen hebben wij er een nauwkeuriger denkbeeld van wat een ode (in het kader van een kanon van negen oden) zijn kan. De andere oden zijn analoog.

De twee rijken.

Matth. 4: 8/11 toont het ons! Jezus, in de woestenij te midden der ‘dieren’, ontmoet er Satan. -- De juiste Bijbelse perspectief op “de vijand” en “de vijanden” begint met Genesis 3:1, waar vermeld wordt, in half mythische taal, hoe “door het listig - verschalkende optreden van “de slang” de mensheid in schande verzonk”.

Gen. 3:13: “De slang heeft mij verschalkt en ik heb (van de boom van de ‘kennis’ van goed - en - kwaad) gegeten” (zegt Eva, de moeder der levenden, die het spoor trok voor “de man”, Adam). -Eva en Adam waren geschapen “naar het beeld en de gelijkenis van Jahweh”.

Dit behelst: zijwaren, juist daardoor - door het Godscontact -, boven de dieren gesitueerd. Zoals Gen. 1:28vv. duidelijk insinueert. - Dat “beeld en gelijkenis” geraakte in schande verzonken: zij luisterden naar het dier, de

slang. Deze verdierlijking der mensen sleept zich voort -- de hele heilsgeschiedenis door. -

Tot wanneer Dan. 7:9/14 de Vader, op de troon, 'ziet' te midden van vuur.
"Ik zag (...) totdat het dier gedood werd en zijn lijf vernietigd werd, -- aan de vuurvlam ten prooi vallen.

En de overige dieren werd "de macht" ontnomen (...). Ik zag toe, in nachtelijke gezichten. En zie: met de wolken van de hemel kwam iemand die op een mens geleek (...).

Hem werd gegeven: macht en eer en koninklijke heerschappij. (...). Cf. Alfred Bertholet, Die Religion des alten Testaments, Tübingen, 1932, 131, waar gezegd wordt dat "iemand die op een mens geleek" eigenlijk "een mensenzoon" is, zo dat 'zoon' slechts het behoren tot (de klasse der mensen) betekent.

"Einem Menschen gleicht des Gottesreich wie die Weltreiche Tieren gleichen" (Op een mens gelijkt het Godsrijk zoals de wereldrijken op dieren - denk aan de verschalkende slang - gelijken). Aldus Bertholet.

GB37

Het is dus duidelijk: er zijn, binnen de totaliteit der schepping, twee rijken of machtssferen! Het menselijke Godsrijk of uitoefening van Gods vorstelijke levenskracht en ... het dierlijke systeem der wereldrijken, gesteund op een ander type van levenskracht.

Beider grondslag is duidelijk:
Joh. 8:18 zegt het! "Ik, -- ik zeg wat ik bij mijn Vader gezien heb. Gij, -- gij voert uit wat gij gehoord hebt bij uw vader".

De ingeving of inspiratie beslist. - Deze ziet men aan "de werken". Het liegen (verschalken), het doden van mensen zijn, o.m. "de werken" die het ingevingsbeginsel onthullen - apokalupsis - dat het dierlijke rijk van "de slang" typeert.

Het luisterend gehoorzamen aan de Vader - de tien geboden - typeert het menselijke Godsrijk dat God-aan-het-werk onthult - apokalupsis, want Jezus' werken getuigen van waarheid en niet van verschalking en leugen.

Beider grondslag is duidelijk:

Het dierlijke wordt vrij gekozen; het menselijke wordt vrij gekozen. Ekklesiatikus (Ben Sira) 15:11/20: “God schiep - in de aanvang - de mens en hij heeft hem aan zijn eigen oordeel overgelaten. -

Indien gij het wilt, dan zult gij de geboden als leefregel nemen om hem in de smaak te vallen. Voor u heeft hij water en vuur gelegd: zoals gij het beslist, steek de hand uit. Voor de mens zijn leven en dood: zoals hij het verkiest, wordt hem één der twee gegeven”. ---

Ben Sira herhaalt Deut. 30:15/20: “Kijk! Ik -- Jahweh uw God -- leg voor u leven-en-heil, dood-en-onheil”. -

S. Paulus herhaalt het: “Laat u niet bedriegen! Met God spot men niet! Want wat men zaait, dat uitgerekend zal men maaien: wie zaait “in het vlees” (= armzalig mens zijn, vooropstelling van het dierlijke leven), zal verderf oogsten in het vlees; wie zaait “in de geest” (= verheerlijkt goddelijk leven), zal het eeuwig leven oogsten “in de geest”; (Galat. 6:7/8). —

In beide gevallen is er autonomie, zelfstandig handelen. Doch er is autonomie en autonomie! Genesis 2:17 zegt dat God “de kennis inzake goed en kwaad” bezit. Maar de vrije mens - ieder vrij schepsel - kan - Gen. 3:5; 3:22 - op ingeving van “de slang” (het dier) eigenmachtig beslissen wat goed en wat kwaad is.

In dat geval is hij als de godheden die “goed-en-kwaad kennen”, d.i. die zowel goed als kwaad doen om zichzelf uit te werken naar eigen ‘machtigheid’.

GB38

Twee heerlijkheden.

Het theotokion zegt het: “Hem ter ere zingen wij. Want hij liet zich in zijn heerlijkheid zien”.

Zowel de doortocht door de Rode Zee als de genezing van de blindgeborene, zijn steekproeven uit de totaliteit van Gods werkdadige heerlijkheid. -

Maar er is allang een ander type van heerlijkheid. Matth. 4:1/11. -

Jezus, geleid - geïnspireerd - door de geest, het godgegeven levensbeginsel, trekt de woestijn in “om er door de duivel op de proef gesteld te worden”.

De bekoorder daagt op: “Indien gij “de zoon van God” zijt, … (…) Indien gij “de zoon van God” zijt,

Een derde en laatste keer stelt Satan op de proef om te weten of Jezus “de zoon van God” (Messias) is: “Opnieuw neemt de duivel hem mee op een zeer hoge berg, toont hem alle wereldrijken met hun heerlijkheid en zegt: “Dit alles schenk ik u, op voorwaarde dat gij, u ter aarde werpend, mij aanbidt”. (…).

Jezus loochent niet dat Satan over alle wereldrijken beschikt! Dat zou hij aan den lijve ondervinden - Matth. 26:57vv. (Jezus voor het sanhedrin, het joodse gerechtshof dat over dood en leven beslist) en Matth. 27:1 vv. (Jezus voor Pilatus’ rechterstoel die over dood en leven beslist) -

En hij wist het goed: Mark. 10: 35/45 (Matth. 20:20, 45) leren het. “Hij weet dat degenen die men als rijksgroten aanziet, hun macht laten voelen over de volkeren en op die wijze heersen. zo moet het er niet aan toe gaan onder u.

Integendeel: wie onder u ‘groot’ wil zijn, zal u een dienaar zijn (…)”. Dat is de verwerping van het dierlijk levensbeginsel der wereldsystemen - zoals het Romeinse - en het invoeren van het menselijk levensbeginsel van Gods rijk.

De economische onderbouw. -

Matth. 19:16/30. -- Een jongeman, zeer rijk, stelt de vraag naar de voorwaarden tot “het eeuwig leven”. Jezus o.g.v. de theofanie op de Sinaï (Exod. 20:1/21: de decaloog) vermeldt enkele geboden en voegt er een graad volmaaktheid bij: “Verkoop wat gij bezit en geef het aan de bezitslozen. Kom en volg mij”. -

Daarna veralgemeent Jezus “Het zal voor een bezitrijke moeilijk uitvallen om “het rijk der hemelen” (Godsrijk) binnen te gaan”.

Welnu, bezit is een der voornaamste grondslagen van de wereldrijken. Judas die satanisch geïnspireerd was, steelt, -- in aanwezigheid van Jezus! -- Het lijdt geen twijfel: het dierlijke gedrag is op bezitsvorming uit!

GB39

Inderdaad: Mark. 5:25/34 vertelt hoe een vrouw, die al twaalf jaren aan bloedvloeiing leed, “veel geleden had vanwege talrijke geneesheren en heel haar bezit uitgegeven had zonder resultaat maar er eerder slechter aan toe was”.

Artsen kosten geld -- soms zeer veel geld! Dat is, in de grond, het systeem der (dierlijke) levenskracht. Wat een onderscheid met Gods levenskracht doorheen Jezus: zij raakt, in geloof aan Jezus' genezingsvermogen, zijn kleed aan en "een dunamis", levenskracht; gaat van Jezus uit die de vrouw ogenblikkelijk - en gratis - geneest! -

De geneeskunde is een onderdeel van de wereldrijken.

De wereldrijken steunen op de mammon. -

Mattheüs 6:24 stelt het beginsel voorop: "Niemand kan twee heren dienen. (...). Gij kunt niet God dienen en de mammon". 'Mammon' is het geld dat bestaanszekerheid biedt. Desnoods op 'boze', d.i. gewetenloze wijze.

De 'boze' mammon! - Jezus heeft het ondervonden: "De Farizeeën - die geldzuchtig zijn - hoorden Jezus dit zeggen en zij maakten hem bespottelijk". (Luk. 16:14). Zelfs die 'voorname' joden kozen voor de bestaanszekerheid van het geld! Luk. 16:9 zegt het - restrictief - "de boze mammon" "het gewetenloos verworven geld". Het geld nl. voor zover gewetenloos verworven. -

Maar het Romeinse rijk had ook geld nodig: Matth. 22:15/22. Daar komt de belasting voor de keizer ter sprake en de belastingspenning.

En, ook, wat volgt: "Jezus was buiten. Hij ziet in het voorbijgaan een man zitten in het tolbureel, Mattheüs geheten. Hij zegt:"Volg mij". Deze stond op en werd volgeling van Jezus". Cf. Matth. 9:9. -

Tegenover deze joodse en Romeinse bestaanszekerheden en haar 'heerlijkheden' stelt Jezus de bestaanszekerheid van Gods rijk: "Stapelt geen schatten op aarde op waar mot en worm ze verteren, -- waar de dieven ze opgraven en stelen.

Maar wel: stapelt schatten in de hemel op. Daar zijn noch mot noch worm die verteren, -- geen dieven die opgraven en stelen, Want waar uw 'schat' is, daar zal ook uw hart zijn". Het hart, waar Gods stem kan doorkomen, mag niet ingepalmd zijn door geldzucht die die stem verstikt.

Judas. -

Wij vermeldden hem reeds even. -- Hij is één der twaalf. Mark. 3:19. Hij verraadt Jezus voor ... geld! Mark. 14:10! En met een verschalkende kus duidt hij Jezus aan (Matth. 26:48vv.).

GB40

De beweegreden is geldzucht, “de boze mammon’: -- Om te beginnen: “Judas hield de beurs bij” (Joh. 13:29). Wat al op een ‘gezindheid’ wijst!

Dan: “Eén de twaalf, Judas Iskariot geheten, zocht de hogepriesters op en zei: “Wat wilt gij mij geven? Ik speel hem u in de handen”. Zij betaalden hem dertig zilverlingen. Van dat ogenblik of zocht hij een gunstige gelegenheid om Jezus over te leveren! (Matth. 26:14/16). Vgl. 14:10/11. Dat is geldzucht, natuurlijk, -- zo dat zelfs een meester als Jezus gewoon - cynisch - verraden wordt! -

Maar wij bevinden ons in volle onthulling - apokalupsis -: “de duivel had reeds Judas ingegeven - “in het hart gelegd” - het plan om Jezus uit te leveren” (Joh. 13:2).

“Na het stukje brood te hebben ingedoopt, reikte Jezus het aan Judas Iskariot toe. Toen deze het hapje had aangenomen, voer Satan in hem. Jezus: “Wat gij aan het doen zijt, doe dat snel!”. (...). Onmiddellijk nadat Judas het hapje brood had aangenomen, ging hij buiten. Het was nacht”. (Joh. 13:26/30). -

M.a.w.: in de gewetenloos-cynische geldzucht is een inspiratie aan het werk, de inspiratie van Satan, de slang van in het begin. De werken tonen - onthullen - de ingevingen.

-- Het is dan ook niet verwonderlijk dat Jezus, die helderziende was, tevoren al zei: “Jezus antwoordde: “Heb ik u niet uitgekozen, u, twaalf? En toch: één onder u is een demon” Hij had het over Judas, zoon van Simon Iskariot. Hij zou hem inderdaad mettertijd overleveren, hij, één der twaalf”. (Joh. 6:70/71).

Wie het hart van satanische ingevingen vol heeft, is zelf een duivel! -- Waar het hart van vol is, loopt de mond van over: “Het huis hing vol balsemgeur. Maar Judas Iskariot, één der leerlingen - degene - die Jezus zou overleveren - zei: “Waarom is die balsem niet voor driehonderd tienlingen verkocht om dat geld aan de armen te schenken”.

Maar Judas sprak zo niet uit armenliefde maar omdat hij een dief was en uit de beurs deed verzwinden wat erin terecht kwam”. (Joh. 12:3/6/7) - Ziedaar bestaanszekerheid in de stijl van Judas, -- van Satan. -

Matth. 27:3/10 vermeldt hoe Judas achteraf wel spijt (om de misrekening) en zelfs wroeging (een rest van geweten) vertoonde maar geen berouw (echte bekering): “Hij wierp de geldstukken in het heiligdom. Hij trok zich terug. Hij ging zich verhangen”. -

Het levenseinde van een verrader en dief. Geleid door zijn ‘vader’ (Joh. 8:38), d.i. zijn ‘ingever’.

GB41

De byzantijnse liturgie parafraseert. -- Mercenier, *La prière d. egl, de rite byz.*, II, 119/131 (Le saint et grand mercredi), geeft ons de gewijde teksten. Zij situeren het heilsgebeuren - een prostituee die Jezus’ voeten kust - op de achtergrond van de mogelijke nabijheid van de terugkeer van de heer Jezus op het einde der tijden.

Daarin herkennen wij de apocalyptische theologie. Op de voorgrond een tegenstelling -- O.c., 123. -- “(...) Judas, de verrader, gegrepen door geldzucht, loopt met de gedachte rond u, Heer, schat van het leven, over te leveren.

Ook: in zijn dronkenheid zoekt hij de joden op (...). O.c. 127. -- “(...) De prostituee erkende haar meester; Judas verliest het contact met zijn Heer. Zij is meteen bevrijd; hij handelde als slaaf van de vijand (...)”. -- O.c., 163 (Grote donderdag: voetwassing). -

“Overweldigd door een duivelse verdoving sliep Judas ten dode in. -- (Voor ons) is het de tijd voor het waken, de tijd voor het vasten.

Zetten wij ons psalmenzingen door de hele nacht. Want groot is de kracht van het kruis. Christus staat voor de poorten (...)”. Ook op “Grote zaterdag” denkt de byzantijnse liturgie aan Judas. O.c., 241. -

Huiverend zegt zij: “In het diepste van de hel, in de vergeetput der verlorenheid stortte de verrader neer”. De reden: “Als een waanzinnig, dienaar heeft degene die een ingewijde was, Judas, de afgrond der wijsheid, Jezus, overgeleverd (O.c., 240). Inderdaad: wie jarenlang met Jezus omging, maakte een inwijding in de mysteriën van Gods heerlijkheid door.

En toch: niettegenstaande die hoge inwijding gelukt het Satan Judas, verleid door de heerlijkheid van geld en bezit, afvallig te maken. O.c., 227:

“Kom hier, eerloze, moorddadig leerling onthul mij de graad van boosheid die u ertoe bracht Christus over te leveren”. Tot daar enkele steekproeven inzake Judas.: zij situeren Judas op de achtergrond van satanische driften die zijn, ‘werken’ blootgeven.

Het is een soort dieptepsychologie die apokalupsis of bloottrekking van de diepten der ziel is! Maar dan geen materialistische of secularistische: doorheen het waarneembare gedrag - de werken - peilt zij naar wat schuilgaat, desnoods vermomd achter het masker van ‘armenliefde’ (zoals Judas voorwendt wanneer hij het parfum behandelt als iets waarvan de geldwaarde berekend wordt en niet de symboliek).

GB42

“Wat baten kaars en bril, indien de uil niet zien en wil”.

Wij bevinden ons nog steeds binnen het onderwerp “de genezing van een blindgeborene”! De byzantijnse liturgie behandelt dat aspect bij Judas. - E. Mercenier, *La prière*, II, 170. -

“Op het ogenblik zelf waarop de doorluchtige leerlingen - de twaalf - verlicht worden in de loop van het avondmaal waaronder de redder - Jezus - hun de voeten waste, kwam Judas, de godvervreemde - als een van tevoren verlorene - te midden van dichte duisternis terecht: warempel hij speelt u door naar gewetenloze handen, -- u, de gewetensvolle schepper”.

‘Verlichting’, o.g.v. ingeving, is ‘wijsheid’, inzicht in de ware aard der dingen en situaties. De liturgie, hier, merkt de oordeelsschifting op: de enen redden zich; de andere, Judas, stort zich in de ondergang. -- Wij zijn met deze tekst in de liturgie van “Grote vrijdag”.

De vraag rijst: hoe komt het dat de enen zien en de andere niet? -- Dit is een signifische of verstandhoudingsleerstellige vraag. De byzantijnse liturgie gaat daarop in. o.c., 172s (Troisième antienne). -- “(...) Gedurende uw laatste avondmaal, Heer, deedt gij, in het bijzijn van uw leerlingen, de voorspelling: “Eén onder u zal mij verraden”.

Doch judas - de plichtsverzaker - wilde niet inzien”. (O.c., 172).

M.a.w.: Judas, ooggetuige van Jezus’ Godsopenbaring (1 Joh. 1:1/3 (“Wat wij met onze eigen ogen gezien hebben”); Luk. 1:1/2 (“de ooggetuigen”); Hand. 1:8 (“getuigen”)), verdringt on- en onderbewust, onderdrukt bewust de boodschap die van Jezus werken en hun heerlijkheid uitgaat!

Hij wilde niet inzien! De hele antifoon herhaalt “hij wilde niet inzien”, -- tot viermaal toe. -- Het niet willen inzien is een steevast thema der apocalyptische theologie: “Toornig liet Jezus zijn blik over hen rondgaan, -- bedroefd om de verblinding van hun hart” (Mark. 3:5).

Of nog: “Jezus kon, in zijn vaderstad, geen wonderwerk verrichten. Behalve enkele zieken genezen door ze de handen op te leggen. Hij verwonderde zich over hun ongeloof: (Mark. 6:5/6). -

M.a.w.: een gedeelte der toeschouwers gedraagt zich als ‘blindgeborenen’! In hun diepere natuur zien zij niet wie Jezus is, wat hij doet. Tenzij de oppervlakte. En dan nog om die oppervlakte met haar achtergrond te weigeren.

Judas is enkel een merkwaardig geval: hij is een der twaalf!

GB43

Jezus’ inschikkelijkheid.

‘Sun.kata.basis’ (lat.: con.de.scendentia), letterlijk: mede naar beneden gaan, -- inschikkelijkheid. -- “Wat een ongehoord wonder van goedheid! Welke woorden vinden voor zo’ n inschikkelijkheid?

Degene die thuis is in de hoogste hemelen, wordt, uit eigen beweging, onder de aarde - stille zaterdag - geslachtofferd. God wordt behandeld als een landloper! (…): --

Het gedrag van Jezus t.o.v. Judas is daarvan een uiterste toepassing: “(…) Gij hadt weet van het plan van Judas om u te verraden. Gij wist heel goed dat hij onverbeterlijk was. toch hebt gij hem trachten te overtuigen (…)”. -- O.c., 251 (Grand samedi); -- o.c., 173. -

M.a.w.: Jezus heeft getracht gedurende meer dan twee jaren, door leer en werken, tot verstandhouding te komen met Judas. Toch was het resultaat dat Judas geld sloeg uit zijn ‘rabbi”, meester! Zijn ziel was benomen door passie, -- geldpassie! En meteen door Satan! -

Alle mensen zijn, vanwege de eerste zonde (zondeval) en de eraan ontspringende erfzonde, ‘blindgeborenen’: uit zichzelf, zonder bijzondere, boven de natuur uitgaande - bovenatuurlijke genade zijn zij stekeblind inzake Gods heerlijkheid.

Maar een gedeelte bekeert zich, terwijl een ander gedeelte blind wil blijven. Alle goddelijke inschikkelijkheid ten spijt.

De verdere oden.

Lang stonden wij stil bij de eerste ode van de kanon van Joseph van Thessalonike op de blindgeborene. Wij halen nu de tekstgedeelten aan uit de volgende oden die over de blindgeborene handelen. Zij zullen na de uitvoerige uitleg hierboven zonneklaar overkomen.

Ode 3.

-- K.Kirchhoff, *Osterjubel, II*, 19ff. “Een blindgeborene die zich tot u richtte, hebt gij, die u door alles laat vertederen, indertijd genezen, -- een man vol lof over uw heilsbestel en uw wonderwerken”. -

‘Heilsbestel’ - oikonomia tès sotèrias - is het hele optreden van Jezus tot en met Pinksteren. De wonderwerken tonen in singuliere omstandigheden wat het hele heilsbestel praktisch betekent.

Zij zijn er onderdelen van, -- signa prognostica, op de heerlijkheid van de eindtijd vooruitlopende ‘tekens’: zo zal de nieuwe hemel en de nieuwe aarde eruit zien! Steeds die nabijheid van het eindtijdelijke heil der mensheid, voor zover zij ingaat op Gods licht in Jezus’ optreden.

GB44

Ode 4.

O.c., 21. -- “Gij hebt, Heer, het zien geschonken aan iemand die vanaf de moederschoot blind was, met deze woorden: “Was u en word iemand die zien kan, en loof mijn godheid”. -

Ode 5.

O.c.v 23. -- “Nadat gij de ogen geopend hebt van iemand die het zichtbare licht niet zag, hebt gij de ogen van zijn ziel verlicht en de opdracht gegeven u die hij als schepper erkende, te prijzen, -- u die u als een sterveling uit vertedering liet zien”. -

Men ziet het: a. theofanie, b. met de bedoeling de mensheid uit de duisternis te halen en te ‘verlichten’ (tot inzicht, het geloof eigen, te brengen).

Ode 6.

O.c., 25. -- “Een modder werd aangemaakt door u. Daarmee kondt gij de ogen van de blindgeborene zalven. De man die lofliederen u ter ere zong, hebt gij, Logos (heelalwijsheid), de gunst verleend uw onuitzegbare macht te zien waarmee gij de wereld redt”. -

De goddelijke wijsheid, thema van de wijsheidsboeken (sapiëntiele of sofiologische teksten) van de Bijbel, is in Jezus, in wezen de tweede persoon der H. Drie-eenheid, zicht- en tastbaar aanwezig, -- onthuld zo dat wie gelooft, ze ‘zien’ kan. En wel in haar macht die redt uit een handicap en meteen inwijdt in Gods wijsheid.

Kontakion en oikos.

Volgen nu twee teksten die even onderbreken. - O.c., 26. -- “Als iemand van wie de zieleogen blind zijn, kom ik, net als de blindgeborene, tot u, Christus. Vol berouw roep ik tot u: “Gij zijt het helder stralende licht voor diegenen die hun leven in duisternis doorbrengen”.

Men ziet het: het wonderwerk aan lichaams- en zieleogen, verhaald in het evangelie, is heden nog steeds aanwezig: “ik, net als de blindgeborene” besef dat, grondig gezien, ik er niet beter aan toe ben dan de blindgeborene. “Grondig gezien” betekent “apocalyptisch gezien”, d.i. vanuit Gods licht op de dingen.

“Schenk mij, Christus, een stroom van onuitzegbare wijsheid en hemels inzicht. Want gij zijt het licht van degenen die in duisternis hun leven slijten, -- de begeleider van degenen die dwalen. Zo dat ik armzalige, uw wonderwerken mag verkondigen: het goddelijke boek van de blijde vredesboodschap bericht het wonderwerk met de blinde!

Hij is van zijn geboorte af blind doch hij krijgt de zichtbare ogen en de ogen der ziel ten geschenke. Vol geloof roept hij: “gij zijt het helder stralende licht voor allen die in duisternis hun leven slijten”. -

GB45

De termen ‘onuitzegbaar’ en ‘hemels’ zijn geen poëtische termen doch apocalyptische! Wat ‘hemels’ is, is transcendent, alles overschrijdend, grondig anders.

En dus “zijn er geen woorden voor” tenzij ‘apofatische’, d.i. aardse termen die het onaardse, het ontoegankelijke mede betekenen. M.a.w.: alle aardse termen zijn restrictief! Zij zijn geldig onder voorbehoud.

Zij zijn benaderingen. ‘Apofatisch’ betekent ‘negatief’: zo “apofatische theologie”. Dat is een godgeleerdheid die het ontoegankelijke van het mysterie eerbiedigt en eerder zegt wat het mysterie niet is dan wat het wel is.

Ode 7.

O.c., 28. -- “Met speeksel hebt gij de ogen van de blinde gezalfd en hem bevolen naar Siloa te gaan. Na het bad kon hij zien: hij prees met lofliederen u, Christus, vorst van het heelal”.

Telkens weer denkt de byzantijnse liturgie kosmisch: de hele kosmos of heelal is betrokken in de heilseconomie in en rond Jezus, die de vorst van het heelal is, -- in een zeer letterlijke zin.

Ode 8.

O.c., 30. -- “Van een blinde die zich tot u richtte, Christus, hebt gij een ziende gemaakt: gij hebt hem bevolen zich in de Siloabron te wassen en de ogen te openen en u als God te verkondigen die, met het oog op de redding van de wereld, zich als een vleesgewordene toonde”. -

Ode 9.

O.c., 31f.. -- “Zoals voorspeld, levenschenker, stondt gij uit de doden op en hebt gij u, na uw verrijzenis, getoond aan de heilige leerlingen, -- gij die wondertekens verricht hebt en de blinde licht hebt verschaft. -- Met hem prijzen wij u in de eeuwen”.

“In de eeuwen”, --

“Heer, vorst der ‘eonen’, eeuwen, en maker van het heelal” (o.c., 33). Zo heet Jezus. Jezus is de vorst die de hele tijdperken (‘eeuwen’) beheerst.

“Sedert oerbegin” (o.c., 157), “voor de eeuwen” (o.c.,232), “voor de eeuwen en de geslachte” ((o.c., 110; 78) was Jezus er al, als God. “Tot aan de grenzen van de eeuw” (o.c., 30), “in de eeuwen der eeuwen” (o.c., 27), ‘avondloos’ (o.c., 11) zal Jezus er zijn. “In de volheid der tijden” (o.c., 41) is hij verschenen. “Voor het einde” (o.c., 45), d.i. voor zijn terugkeer, heerst hij al maar niet zo erg duidelijk.

Alleen geloof dat 'ziet', merkt hem op. Zo b.v. in de genezing van de blindgeborene.

GB46

6. Jezus als helderziende.

Het mag, voor met 'zien' en 'helderziendheid' onbekenden, vreemd voorkomen dat men in Jezus een 'ziener' ontdekt.

En toch: de ooggetuigen van zijn optreden hebben ons de bewijzen nagelaten. Hij verschilt in niets van wat wij, nu nog, een helderziende noemen. Laat ons daarop ingaan.

1. Oudtestamentische gegevens.

Enkele steekproeven die o.m. de psychische structuur even aanduiden van wat de 'heldere' vorm van 'zien' (versta: waarnemen) heet. -

Voorop. -- Wij weten allen wat bedoeld wordt met de term 'waarnemen' : een dagblad b.v. of een tv-station stuurt "een waarnemer" ergens heen, -- om te 'verslaan! Welnu, de antiek - Griekse term 'theoria' (lat.: speculatio) betekent uitgerekend (het vermogen om aan) waarneming (te doen).

'Helder' zien, d.i. ...helderder waarnemen dan de meeste mensen, is wel degelijk een vorm van waarneming, -- geen fantasie of zelfs geen hallucinatie (wat heel wat wetenschappelijk gevormden zich wel meermaals inbeelden).

Een 'speculator' (Lat.) is iemand die scherp toeziet om te achterhalen wat juist aan het gebeuren is! Allesbehalve een 'zwever', die onwerkelijk te werk gaat! Zo is een spion in het antieke Latijn "een speculator". Zo ook een soldaat "op wacht".

Isaias 21: 6vv. -- "Zet een waarnemer uit".

De val van Babylon is het onderwerp. -- "Want zo sprak de Heer: "Ga. Zet een waarnemer uit. Wat hij ziet zal hij melden. -

Indien hij strijdwagens ontwaart (...), dan behoort hij scherp, zeer scherp toe te zien".

De waarnemer roept: "De hele dag sta ik op de wachttoren. Alle nachten blijf ik trouw op mijn post". (...). -- De woorden van de profeet spreken voor zichzelf!

A. Bertholet, *Die Religion des alten Testaments, Tübingen*, 1932, 110, noteert bij de term “den Späher” (de waarnemer) dat het over “das zweite Ich des Visionärs” (“het tweede ik van de ziener”) gaat.

Wat verder (Is. 21:11v.): “Uitspraak over Duma. -- Men roept mij uit Seïr:
“Waarnemer, hoever is de nacht?”. Waarnemer, hoever is de nacht?”.
De waarnemer: “De morgen is gekomen. (...)”. -
De tekst geeft ons een gedramatiseerde weergave van wat ‘helderziendheid’ is.

GB47

Het ‘ik’ of ‘ziel’ van de ziener/zienster heeft de indruk dat het een tweede ‘ik’ of “diepere ziel” omvat waarmee, op voorwaarde dat de aandacht op een verwijderd (in, tijd of ruim te verwijderd) iets gespitst wordt, een heldere waarneming mogelijk is.

De ziende leeft a.h.w. in voortdurend contact met wat ver vandaan gebeurt. Dat vermogen kan men, met Bertholet, aanduiden als “een tweede ik”.

Ezekiël 2:1vv.
Wellicht het eerste ‘visioen’, in -593, van de profeet. Nl. “Het gezicht van het boek”. -- 1:28. -- “Het was iets in de zin van “de heerlijkheid van Jahweh”. Ik zag toe, viel met het gezicht op de grond, hoorde de stem van iemand die tot mij sprak”. -

Opmerking.
Jahweh is de onkenbare. Hem zien “van aangezicht tot aangezicht” is huiveringwekkend. Daarvandaan: Jahweh toont zich met de middelen van zijn vorstelijke heerlijkheid (een lichtende wolk, -- hier: met een mensenfiguur die even lichtend is). -

Daarop zegt de profeet (2:1): “Hij zei tot mij: “Mensenzoon (Opm.: mens, ja, armzalig mens), sta recht, want ik ga u toespreken: Zodra hij tot mij gesproken had, trad “een geest” (Opm.: levenskracht) in mij in die mij deed rechtop staan en hoorde ik hem weer spreken”. -

Hier is ‘helderhorendheid’ aan het werk. Het horen van stemmen gaat regelmatig gepaard met het zien van gezichten. In dat geval luidt het niet “Ik zag” b.v. maar “het woord van Jahweh” werd tot mij gericht”. Of nog: “zo spreekt de heer”.

Zo b.v. Ezek. 5:5; 7:2 (“Zo spreekt Jahweh de Heer”). -- Het gebeurt ook dat de ziener/ zienster de indruk doorleeft dat hij/ zij opgeheven-en-verplaatst” wordt om “waar te nemen”:

“De geest hief mij op en verplaatste mij naar de oostpoort van het huis van Jahweh” (Ezek, 11:1; zie ook Ezek. 11:24: “De geest hief mij op en bracht mij, in mijn hemels gezicht, terug naar de bannelingen in het Chaldeeënland”)

Zakarias 2:1vv.

“Ik sloeg de ogen op en zag (een gezicht). Kijk! Vier horens! Ik zei tot de engel die “in mij” sprak: “Wat betekenen die vier horens?” Hij antwoordde mij (…)”. -

Volgens A. Bertholet, o.c., 111, is hier sprake van wat (in het Latijn) heet “angelus interpres”, de duidende of interpreterende engel. Zie ook Zak. 4:4. - Dat is dan, “een entiteit” die als begeleid(st)er van iemand die begaafd is (een waarnemer/ waarneemster bezit) optreedt.

GB48

Daniël 10:4vv.

“(…) Ik bevond mij aan de oever van de grote rivier, de Tigris. Ik sloeg de ogen op om toe te zien. Kijk: een man, in linnen gekleed (…).

Enkel ik, Daniël, zag het gezicht. Terwijl de mannen rondom mij niets zagen. Wel greep een diepe angst hen aan en weg waren zij om zich te verbergen! Ik bleef alleen over bij het gezicht. Ik was krachteloos, mijn gelaat veranderde - vervormd was het -, mijn levenskracht was uit mij. -- Ik hoorde de klank van zijn woorden en - bij het vernemen van die klank - verloor ik het bewustzijn en viel met het gezicht op de grond.

Reeds hieruit blijkt dat één en dezelfde ‘verschijning’ - paranormaal fenomeen - soms meer dan één reactie uitlokt.

Vergelijking. -

Joh. 12:20/33. -- Het verhaal slaat op Jezus en de Grieken. -- “Jezus: “(…) Vader, verheerlijk uw naam (opm.: uzelf)”. Vanuit “de hemel” kwam daarop een stem: “Ik heb hem verheerlijkt en zal hem opnieuw verheerlijken”. -- De menigte die daar aanwezig was, had het gehoord.

Zij zeiden: “Er is een donderslag geweest”. Anderen: “Een engel heeft hem toegesproken”.

Jezus: “Niet voor mij weerklonk die stem maar voor u. Nu voltrekt zich het oordeel over de wereld. Nu gaat de vorst van deze wereld buitengeworpen worden. (…)”. -

Weerom: éénzelfde fenomeen van paranormale aard lokt meer dan één reactie uit, Wat niet belet dat alle reacties ergens werkelijkheid raken, -- iets werkelijks waarnemen.

Waardoor? Blijkbaar door het feit dat de innerlijke waarnemer, “het tweede ik” (Bertholet) of de diepere ziel, niet bij alle aanwezigen of betrokkenen dezelfde is.

Mattheüs 4:1/11. -

Jezus, als de nieuwe Mozes, is in de woestijn. -- Satan stelt hem op de proef. Door drie bekoringen. “De duivel nam Jezus mee naar de heilige stad, plaatste hem op de bovenbouw van een tempelpoort en zei tot hem (…)”.

Daarna: “Weer nam de duivel hem mee tot boven een zeer hoge berg, toont hem alle koninkrijken van de wereld, zegt hem (…)”. -- Vergelijkbaar niet enkel met Ezek. 11:1; 11: 24 (“opgeheven-en-verplaatst”) maar ook met Hand. 8:39.

“De engel van de Heer sprak Philippus aan: “Vertrek van hier, zuidwaarts, de weg naar beneden, naar Jeruzalem en Gaza. (…)”.

De apostel ontmoet een Ethiopiër. -- “Toen zij beiden uit het water waren, ontrukte de geest van de Heer Philippus en de eunuch zag hem niet meer;

GB49

‘Meenemen-en-plaatsen’, ‘meenemen-en-tonen ‘ontrukken’, -- allemaal termen die verwant lijken met wat hoger vermeld werd, maar die - zeker in Philippus’ geval - een ruimte-lijk-lichamelijke verplaatsing aanduiden.

2. Nieuwtestamentische gegevens.

Nemen wij enkele steekproeven.

a. -- De droom.

Matth.1.118/25. -- Jozef neemt het voedstervaderschap van Jezus op zich. -- Jozef, de echtgenoot van Maria, was een 'gerechtig' (gewetensvol) man. Hij wilde Maria, n.a.v. haar mysterieuze zwangerschap, niet in opspraak brengen en nam zich voor ze geruisloos te 'verstoten'. "Maar kijk: de engel van de Heer verscheen hem in een droom. (...)".

Matth. 2:13: "Kijk: de engel van de Heer verschijnt Jozef in een droom en zegt: "Sta op, neem het kind (Jezus) en de moeder (Maria) mee (...)". -

Matth. 2:22: "Gewaarschuwd in een droom trok Jozef zich terug in de streek van Galilea". -- De ene mens droomt meer dan de andere: is dat te danken of te wijten aan zijn 'waarnemer' in hem/ haar? Verder: er zijn vele soorten dromen, -- bruikbare en onbruikbare b.v. de informatie die in de dromen van Jozef doorkomt, is in alle geval aan die van (helder) zien gelijkwaardig.

Sommige helderzienden of helderhorigen hebben regelmatig zo'n informatieve dromen.

b. -- Een ster.

Matth. 2:2vv. -- Het gaat over magiërs uit het oosten, "Waar bevindt zich de vorst der joden die onlangs geboren is? Wij hebben immers zijn opkomende ster gezien en komen hem onze eer betuigen". -

"De magiërs begaven zich op weg. En kijk: de ster die zij hadden zien opkomen, ging hun voor. Totdat zij stilstond boven de plek waar het kind (Jezus) zich bevond". "Zij werden in een droom ervoor gewaarschuwd niet naar Herodes terug te keren". -

Dat de magiërs, bekend met astrologie, "een ster" zagen, is in de grond, gezien de wetmatigheden van helder zien, niet zo verwonderlijk. Het domein van het paranormale of occulte neemt geregeld vormen aan die bij de leefwereld aansluiten. -

Maar - hetzij ster hetzij droom - informatie komt door langs niet-normale weg.

c. -- Een nare droom.

Matth. 27:19. -- "Terwijl Pilatus op de stoel zetelde, liet zijn vrouw hem weten: "Laat u niet met de zaak van "deze gerechtige" (Jezus) in, want vandaag heb ik in een droom om reden van hem heel wat doorstaan".

GB50

De heidense dame leefde dus op haar wijze het drama rond Jezus mee. God mag weten hoeveel mensen gedurende Jezus' optreden op dergelijke paranormale wijzen informatie doorkregen. Jezus lijkt immers omgeven door zo'n veld van berichten allerhande.

d. -- Demonen en gedemoniseerden.

Matth. 8:28vv. -- "Toen Jezus aan de overkant (van het meer) gekomen was - in het land der Gadarenen liepen hem twee 'daimonizomenoi', door demonen gegrepenen, die uit de grafspelonken tevoorschijn kwamen, tegemoet.

Zij waren dermate gevaarlijk dat niemand langs die weg voorbij kon. Plotseling begonnen zij te schreeuwen: "Wat hebt gij met ons te maken, "zoon van God"? Zijt gij hierlangs gekomen om ons voor de tijd te folteren?".

Nu was er een eind verder een kudde zwijnen - een grote kudde - te grazen geleid.

De demonen - hoi daimones - smeekten hem: "Indien gij ons uitdrijft, stuur ons dan in die kudde zwijnen".

Jezus: "Gaat heen!". Zij trokken uit de bezetenen in de richting van de zwijnen die met de hele groep zich van de steile oever in het meer stortten en in het water omkwamen. (...)". -

a. Mark. 5:1/20 en Luk. 8:26/39 vertellen een gelijkaardig verhaal maar met één bezetene. Is dit een vertelwijze van Mattheüs of gaat het over een andere, ofschoon gelijkaardige geschiedenis?

b. Feit is dat én demonen én, meteen, door die demonen bezetenen over in formatie beschikken. Informatie die verder reikt dan die van velen onder Jezus' tijdgenoten.

Mark. 1: 23/26. -- "(In Kafarnaum), -- in hun synagoge bevond zich weldra een man in (de greep van) een onreine geest. Hij riep: "Wat is er tussen ons en u, Jezus van Nazareth? Zijt gij gekomen om ons in het verderf te storten? Ik weet wie gij zijt: "de heilige van Goswege".

Jezus, dreigend, zei: "Zwijg en ga uit hem!". De onreine geest schudde hem heftig, gaf een luide schreeuw en verliet hem".

Zakarias 13:2 leerde het ons: zonde, zondevlek gaan met afgoden en door demonen 'bevlekten' gepaard. Zij bezitten niet de zedelijke 'reinheid' die het jodendom eiste.

Zij zijn "onreinen". "Onreine geesten". Godvreemde wezens.

Maar opgelet: zij beschikken over een 'weten' dat de gewone maat overschrijdt! Voordat velen vermoeden wie Jezus juist is, weten 'onreinen' al wie Jezus is: "zoon van God", "de heilige van Godswege".

GB51

Wat meer is: zij roepen het uit, -- publiek! Wat 'apokalupsis', onthulling, is. Thuis in occult weten, doorzien zij veel vlugger dan de "man in de straat" waarover het gaat. Hun/haar 'waarnemer'/ 'waarneemster' in hen/haar "staat steevast op wacht" om het leefmidden af te tasten naar accurate informatie.

Opm.: -- "Indien gij ons uitdrijft, stuur ons dan in die kudde zwijnen!".

Dit bevestigt Daniël 7:9vv. -- "Ik zag toe totdat het dier gedood werd (...). De overige dieren werd de macht ontnomen (...). Ik zag toe in nachtelijke gezichten. Kijk: daar, op de wolken van de hemel kwam "een mensenzoon" (...)". -

Bertholet, *Die Religion des alten Testaments*, Tübingen, 1932, 131, zegt: "Op een mens gelijkt het rijk van God zoals de wereldrijken op dieren gelijken".

De 'heerlijkheid' die demonen en de door hen gegrepenen vertonen - zo b.v. een hoger, buitennatuurlijk weten -, tasten wij hier klaar en duidelijk. Al wie nog heden met bezetenen omgaat, stelt nog steeds dat mysterieuze weten vast. - Maar het is een 'dierlijk' en dus 'onrein' weten.

Steeds Markus.

Mark. 3:11. -- "De onreine geesten - wanneer zij Jezus in zicht kregen - wierpen zich aan zijn voeten neer en schreeuwden: "Gij zijt de zoon van God". Jezus verbood hun met klem zijn ware wezen te onthullen". Wij bevinden ons in volle 'apocalyps'.

Lukas 4: 40/41.

"Bij zonsondergang brachten allen die zieken hadden - lijdend aan allerlei kwalen -, ze bij hem (Jezus). Hij genas ze, de ene na de andere, door

handoplegging. -- Uit een groot aantal onder hen gingen demonen uit, -- schreeuwend: “Gij zijt de zoon van God”.

Dreigend liet Jezus ze niet toe iets te zeggen. Want zij wisten dat hij de Messias was”.

Steeds weer het vermogen - in een soort helderziendheid - om de ware identiteit van Jezus te definiëren, -- voordat velen er enig vermoeden van hadden!

Hand. 16:16/18.

“(In Macedonië) -- Op zekere dag begaven wij ons naar het gebed. Wij stootten op een slavin die een pythongeest in zich had. Zij bezorgde haar meesters veel geld, verdiend door haar zienstersgave (‘manteuomenè’). -

Zij bleef maar achter Paulus en ons lopen, roepend: “Deze mensen zijn dienaren van de allerhoogste God.

GB52

Zij verkondigen u “de weg van het heil”: Zo ging zij vele dagen te keer. Totdat het Paulus te veel werd: hij keerde zich om en tot de geest zei hij: “Ik beveel u in de naam van Jezus Christus uit deze vrouw te trekken!”. Ogenblikkelijk trok hij eruit”. -

Het verhaal is hiermee niet af: de eigenaars van de slavin met een ‘puthon’ (denk aan de slang door Apollon, de god, gedood) of waarzeggingsgeest waren een bron van inkomen kwijt! “Veel geld” was er te verdienen met ‘manteuein’ als zienster optreden! Gedeeltelijk door de naïefheid, -- maar ook gedeeltelijk door de feiten!

Bezetenen weten veel. Vooral inzake lot en lotgevallen. Lotsanalyse is hun sterkte. Welnu, zoals de demonen inzake Jezus en diens ware identiteit helder inzicht hadden, zo ook inzake andere mensen! Naïef zijn de huidige rationalisten indien zij “dat vele geld” enkel en alleen op rekening van prerationalistische naïefheid schuiven.

Zoals Petrus - 2 Petr. 1:16 - klaar en duidelijk onderscheid maakt tussen “sesofismenoi muthoi” (lat.: doctae fabulae), gesofistikeerde verhalen, en ‘epoptai’, ooggetuigen, zo ook heel wat tijdgenoten van Petrus.

M.a.w.: 'kritische' rationalisten bezitten niet het monopolie van onderscheid tussen fantasie en werkelijkheid buiten die fantasie. Als dus de mantiek (waarzegkunst) destijds zo'n succes had, was dit ten dele te danken aan de echte helderziendheid van 'onreinen'.

"Jezus ken ik en Paulus ook. Maar gij, - wie zijt gij?".

Hand. 19: 13vv. -- Paulus in Efese. -- Een paar rondreizende joodse bezweerders ('exorcisten') riskeerden zich ver: zij gingen bezetenen te lijf met de formule: "Ik bezweer u bij de Jezus die Paulus preekt".

Maar de boze geest gaf ten antwoord: "Jezus ken ik en Paulus ook. Maar gij, - wie zijt gij?". De man in de greep van de boze geest wierp zich op hen en overmeesterde allen met als gevolg dat zij zonder kleren en gekwetst de woning uit vluchtten".

Als het op een krachtmeting aankomt tussen demonen en mensen, speelt de occulte levenskracht - 'dunamis', lat.: virtus - een beslissende rol.

Ook op dat delicate en beslissende punt zijn heel wat demonen 'helderder' ziende dan naïeve exorcisten, -- die b.v. menen dat men maar ergens de "juiste formule" moet vinden! Jezus heeft zich nooit lichtzinnig over demonen en bezetenen uitgelaten!

GB53

Terloops: zo'n toetakeling door helderziende bezetenen is eveneens 'apokalupsis' onthulling. Onthulling van 'verborgen' - 'occulte' - aspecten van de hele situatie.

e. -- De heilige Geest.

Lezen wij vlug even Hand. 21:4. -- Wij zijn in Tyrus. -- "Gedreven door de Geest raadden (de leerlingen) Paulus of zich naar Jeruzalem te begeven". M.a.w.: een aantal christenen bezit helderziende flitsen en voelen lotgevallen van Paulus aankomen! -

Zo ook Hand. 21:8/11.

"Wij stapten of bij de evangelist Filippus, -- één van de zeven. Namen er zelfs onze intrek. -- Hij had vier ongehuwde dochters die als profetes optraden. -- Wij brachten daar verscheidene dagen door.

Een profeet; Agabus, zakte af uit Judea en kwam ons opzoeken: hij nam de gordel van Paulus, bond zich daarmee de handen en de voeten. “Ziehier wat de heilige Geest zegt : “De man van wie deze gordel is, -- de joden zullen hem op zo’n wijze binden te Jeruzalem en hem aan de heidenen overleveren”.” Hand. 28:17 bevestigt deze ‘profetie’ of lotsvoorspelling.

Sommen wij op: a. een aantal leerlingen, b. de vier dochters met voorspellingsgave, c. Agabus. Ook Paulus is, net als Jezus, omgeven door een netwerk van ‘helderziendheden’.

Opm.: --”Profetie - metterdaad”.

Wij zagen reeds de boze geest de joodse exorcisten toetakelen. Hetgeen een onthulling - metterdaad is. Maar lezen wij b.v. Jeremias 18:1/12 (reeds 1 Samuël 15:27/28 b.v.). Niet enkel woorden. Ook daden, -- geacteerde boodschappen, in handelingen uitgebeelde, gedramatiseerde informatie! Ook dat ‘onthult’!

En wat meer is: men kan zich niet van de indruk ontdoen dat niet enkel mededeling van informatie geschiedt maar ook dat het medegedeelde lot door die geacteerde uitbeelding a.h.w. magisch vastgelegd wordt en tot lot versteent. -- Een praktijk die nog heden gangbaar is.

Daarmee hebben wij enkele steekproeven doorgenomen in de sfeer van wat in de Bijbel aan helderziendheid (en helderhorendheid) aantrefbaar is. -

Daarmee hebben wij wat omtrent helderziendheid bij Jezus vaststelbaar is, voorbereid. Zo dat gelijkenis en verschil duidelijk waarneembaar is. Jezus beschikte over een ‘waarnemer’ een dieper ik, maar dan in een bovennatuurlijke graad. Laat ons dat nu, vooral aan de hand van de apocalypticus Johannes nagaan.

GB54

f. -- Imaginaal model.

M. Eliade, *De mythe van de eeuwige terugkeer*, Hilversum, 1964, 14, zegt: “Op de berg Sinaï toont Jahweh aan Mozes de ‘vorm’ van het heiligdom dat deze voor hem moet bouwen: “Gij moet alles uitwerken volgens het model van “de woning” en het model van de inboedel ervan op de wijze die ik u zal tonen:’ (Exod. 25:9). -

Dit is een 'imaginaal' model, d.i. een model dat in de (zien(st)ers)verbeelding doorkomt. Zo ook Exod. 25:40: "Kijk toe en voer uit volgens het model dat u op de berg getoond werd".

Koning David overhandigt aan zijn zoon Salomon het bouwplan van de tempel en toebehoren. De kroniekschrijver daarover: "(...) Het geheel volgens wat Jahweh met zijn hand geschreven had om de hele arbeid verstaanbaar te maken waarvan hij het model gaf:".

Terloops: Hebr. 8:5 herinnert aan zo'n modeluitwerking: "(...) Slechts een kopie en een schaduw van de hemelse werkelijkheid -

En reeds Wijsheid 9:8 verwees naar dat imaginaal model: (Salomon) "(...) weergave van de heilige tent die gij vanaf het begin bereid hebt".

Het hemelse Jeruzalem.

"Het hemelse Jeruzalem was ooit een bron van inspiratie voor alle Hebreeuwse profeten:

Tobias 13:16, Isaias 60: 1vv., vooral Ezechiël 40, enz.

Om hem de stad Jeruzalem te tonen voert God Ezechiël naar een zeer hoge berg - Ezek. 40:2 - in vervoering. (...)

Maar de mooiste beschrijving van het hemelse Jeruzalem vinden wij Apocalyps 21:2:

"Ik zag de heilige stad - een hemels Jeruzalem - uit de hemel nederdalen, van bij God. Zij was mooi als een bruid die voor haar verloofde getooid is". (Eliade, o.c., 15v.). -- Eliade heet zo'n transcendent model "hemels archetype".

Ook dat is informatie die doorkomt dankzij helderziendheid!

Men notere goed: 'imaginaal' (paranormaal in de verbeelding aanwezig) is niet 'imaginair' (louter ingebeeld). De verbeelding heeft, behalve de vrij scheppende inbeelding, als functie of rol het waarnemen - via de innerlijke waarnemer/ waarneemster of dieper ik - van buitenaardse en buiten- en bovennatuurlijke werkelijkheden. -

Overigens: reeds de mythe kent zo'n oerbeelden: "Wat de godheden, in, den beginne, deden, -- dat behoren wij hun na te doen"! De ene of andere zien(st)er zag ze.

GB55

g. -- Saul 'raadpleegt' God. -

De mens kan ook actief optreden en in (nood)situaties God raadplegen. -- Een voorbeeld: 1 Sam. 28:3/25. -- De situatie: een veldtocht wordt door de Filistijnen tegen Saul en Israël ondernomen. -- Ziehier de tekst. -

"Toen Saul het legerkamp van de Filistijnen bekeek, overviel hem angst: zijn hart sidderde. -- Hij raadpleegde Jahweh. Maar Jahweh antwoordde niet: noch in dromen noch via oerim-toemmim noch doorheen profeten. -

Daarop zei Saul tot zijn hovelingen: "Zoekt mij een vrouw die doden oproept opdat ik ze bezoeke om raad in te winnen".

De hovelingen: "In En-Dor is zo'n dodenoproepster". Saul verkleedde zich met andere kieren, begaf zich met twee mannen op weg. In de nacht kwamen zij bij de vrouw aan".

Opm.: -- Saul had allerlei magische en mantische praktijken, in de geest van Deut. 18:9/12, verboden. Nu hij zelf "in uiterste nood" is, overschrijdt hij zijn eigen maatregel!

Saul: "Ik smeek u: voorspel mij mijn toekomstig lot dankzij de schim van een overledene. Roep voor mij degene die ik u noemen zal, op". Maar de vrouw: "Maar gij weet toch zelf wat Saül gedaan heeft, -- hoe hij het land van dodenoproependen en waarzeggenden gezuiverd heeft.

Waartoe tracht gij mijn leven in een hinderlaag te lokken om mij te doen sterven?". Saul legde daarop deze eed af bij Jahweh: "Zo waar Jahweh een levende is, zo waar zult gij om deze daad geen straf oplopen". De vrouw: "Wie moet ik voor u oproepen?". Saul: "Roep voor mij Samuël op".

Opm.: -- De profeet Samuël was gestorven en heel Israël had over hem geweeklaagd. Hij werd begraven in Rama, zijn stad. "Daarop zag de vrouw inderdaad Samuël, -- stootte een schreeuw uit, zei tot Saul: "Om welke reden hebt gij mij bedrogen? Gij zijt Saul!".

De vorst: "Heb toch geen schrik! Wat ziet gij?". Zij: "Ik zie een 'elohim' (een bovenmenselijk, 'goddelijk' wezen) - Gen. 3:5; Ps. 8:6 - uit de aarde - Numeri 16:33 (sjeol of onderwereld) - opstijgen".

Saül: "Wat is het uitzicht?". De vrouw: "Een oud man. Hij komt op, -- gekleed in een mantel".

Opm.: -- Het teken van een profeet: de mantel van een profeet. -- “Saul wist meteen met zekerheid dat het Samuël was. Het gelaat ter aarde neergebogen wierp Saul zich op de grond”.

GB56

“Samuël zei tot Saul: “Waarom mijn rust verstoren door mij op te roepen?”.
Saul: “Grote angst is in mij: de Filistijnen voeren oorlog tegen mij en God heeft zich van mij afgewend. Hij antwoordt niet meer: noch doorheen profeten noch in een droom. Dat is de reden waarom ik u heb opgeroepen: zeg mij toch wat mij te doen staat!”. -

Samuël: “Waarom mij raadplegen als God zich van u heeft afgewend en uw tegenstander geworden is? Jahweh heeft met u gehandeld zoals hij dat - door mijn bemiddeling - gezegd heeft: hij heeft u het koningschap uit de hand gerukt en het aan uw naastbestaande, David, geschonken.

Omdat gij niet gehoorzaamd hebt aan Jahweh en gij zijn “gloeiende gramschap” tegen Amalek niet hebt ingevolgd. Dat is de reden waarom Jahweh u nu zo behandelt.

Er is echter meer: met u zal Jahweh tegelijk uw volk Israël in de handen der Filistijnen overleveren. Morgen - gij en uw zonen - zult gij bij mij - in de sjeol (Num. 16:33) - zijn. Het legerkamp ook zal Jahweh in de handen der Filistijnen overleveren”. -

De indruk voor Saul was verpletterend: de vrouw vindt maar één middel nl. een kalf slachten.

Opm.: -- God raadplegen.
Huidige mensen durven wel eens met zo’n praxis de draak steken.
Maar zo belachelijk is dat niet … voor wie van God - zoals de Bijbel leert - het middenpunt van zijn leven maakt, - “God kent” (d.i. intiem met hem omgaat)!

Bidden is altijd, wanneer het smeekgebed is, de ene of de andere manier van God raadplegen. Want de smekende verwacht een antwoord.

De redenen:
a. het kwaad, met zijn verblinding inzake de ware aard van onze situaties, maakt onzeker;

b. onze kennis van situaties is altijd inductief (steekproeven uit een stel dingen of uit een totaliteit) en dus wezenlijk onvolledig.

Deze twee redenen zijn de vooropstellingen van smeekgebed, en van praktijken die de bijbel "god raadplegen" heet. -

Een verkeerde duiding van Deut. 18:9/12 (tekst die op heidense praktijken slaat) samen met een sceptisch rationalisme leiden tot onbegrip wat betreft het smeekgebed en raadplegingspraxis.

Wij zeggen wel 'onbegrip'! Want degene die God niet centraal stelt en niet met hem intiem omgaat, beschikt over geen duimbreed meer informatie inzake situaties.

Daar waar de ware Godgelovige op God kan terugvallen. Al was het met 'raadplegingen'.

GB57

Natuurlijk behoort men Psalm 51(50) te gedenken: "Gij, God, houdt van de waarheid in de diepte der ziel. In alle geheim brengt gij mij de wijsheid bij. (…). God, schep in mij een rein hart. Herstel in mijn borst een overtuigde geest. (Indien ik gebeurlijk afwijk), verstoot mij dan niet ver van uw aanschijn (uw intimiteit), -- ontneem mij dan niet uw geest van heiligheid".

Wij voegen aan de tekst toe: "indien ik gebeurlijk afwijk" (onder verstaan: in het duiden van uw ingevingen waardoor gij mij uw waarheid, uw wijsheid bijbrengt).

Feilloosheid bestaat niet! Waardoor niet?

Doordat wij van kwaad doordrongen zijn (wat ons duidingsvermogen vertroebelt).

Doordat wij van de totale werkelijkheid slechts steekproeven (exemplaren uit een verzameling of onderdelen uit een systeem) bereiken (wat eveneens ons duidingsvermogen in de war kan brengen).

Psalm 51(50) is de psalm bij uitstek voor wie "God of via tussenwezens God raadpleegt".

Besluit: Feilbaarheid van onze "waarnemer/ waarneemster" (onze diepere ziel) gaat wel degelijk met Godsraadpleging gepaard,

h. -- Biddend loten.

Situaties met meer dan één uitweg, desnoods met meer dan één tegenstrijdige uitweg dwingen tot o.m. Godsraadpleging. -

Hand. 1:15/26, -- Judas had zich, met het bedrag van zijn verraad - de dertig zilverlingen - een stuk grond verworven (de 'bloedakker'). Doch geld en bezit staan niet voor geluk: op zeker ogenblik "stort hij voorover, barst open zo dat al zijn ingewanden uitpuilden." (Hand. 1:18). -

Om hem te vervangen onder de ooggetuigen van Jezus' optreden wie kiezen?

a. "Gij, Heer, doorziet het hart van alle mensen: toon ons dan ook wie van beiden - Jozef Barsabbas of Matthias - Gij gekozen hebt".

b. Daarop "liet men loten en het lot viel op Matthias" (Hand. 1:26). -- Een zuiver voorbeeldje van 'Godsraadpleging', ook al valt het niet in de smaak van moderne of postmoderne sceptiekers/ sceptiekerinnen. -

Naar oudtestamentisch model.

Exod. 33:7 zegt: "Al wie Jahweh te raadplegen had, richtte zich tot de tent" 1 Sam. 14:41 vermeldt een tweeledige situatie die op die van beide apostelen gelijkt: "Indien mijn zoon Jonathan schuldig is, Jahweh, God van Israël, geef dan oerim. Indien de schuld bij uw volk Israël ligt, geef dan toemmim".

De ja-neenmethode! God, de schepper, is desnoods ook in loten actief.

GB58

Jezus als helderziende.

3. De synoptiekers.

Ofschoon eigenlijk Johannes het scherpst - als apocalyptieker - de helderziendheid van Jezus weergeeft, toch staan wij eerst wat stil bij de synoptiekers die - ook zij - een duidelijk beeld terzake nalieten.

a. -- De diepste gedachten.

De evangelisten leven in een apocalyptisch of bloottrekkend klimaat. -- Luk. 2:33/35. -- Simeon zegt tot Maria: "Kijk: dit kind moet zowel de neergang als de opgang van een groot aantal mensen in Israël veroorzaken. Hij is ertoe geroepen een teken van tegenspraak te zijn. Dit opdat onthuld worden de diepste gedachten van vele harten".

Laat ons goed, voor de rest van deze tekst, deze apocalyptische hoofdgedachte voor ogen houden.

b.1. -- Jezus doorziet de gedachten.

Matth. 12:9/13 (Mark. 3:1/6; Luk, 6:6/11). -- Jezus geneest een verdorde hand, -- de zoveelste handicap. Markus: "Jezus werpt op de omstaanden een woedende blik, smartelijk getroffen als hij was om reden van de verstening van hun hart. -

'Verstening' betekent 'ontoegankelijkheid' voor Jezus' boodschap. -- Lukas: "Jezus doorzag hun gedachten". Zonder commentaar!

b.2. -- Jezus is 'ziener!

Luk. 10:17/18. -- "De tweeënzeventig kwamen heel en al blijheid terug: "Heer, zelfs de demonen zijn - in uw naam - aan ons onderworpen". Hij zei: "Ik zag Satan als een blikseminslag uit de hemel neerstorten".

Vgl. Joh. 12:31/32, waar Jezus het heeft over het ogenblik dat "de vorst van deze wereld" buiten geworpen wordt.

b.3. -- Jezus is sensitief.

'Sensitiviteit' of 'heldervoelendheid' is één type van helderwaarnemendheid: het lichaam speelt de rol van waarnemingsorgaan. Men voelt lichamelijk wat gewoonlijk lichamelijk niet gevoeld wordt. -

Luk. 9:43/48. -- "Een vrouw leed sedert twaalf jaar aan bloedvloeiing en niemand had ze kunnen genezen. Zij benaderde Jezus achteraan, raakt de rand van zijn mantel aan: ogenblikkelijk hield de bloedvloeiing op. Maar Jezus: "Wie heeft mij aangeraakt?". Niemand wist het.

Waarop Petrus: "Meester, die menigten verdringen zich rondom u en duwen op u". Maar Jezus: "iemand heeft mij aangeraakt want ik heb waargenomen dat een kracht - dunamis - uit mij is gegaan". De vrouw werd gewaar dat zij ontdekt was.

GB59

Eén en al bevend wierp zij zich voor Jezus' voeten, -- vertelt - waar allen het horen - waarom juist zij Jezus had aangeraakt, -- hoe zij ogenblikkelijk genezen werd. Hij: "Dochter, uw geloof heeft u gered. Ga in vrede.

Het is evident dat het het geloof-in-de-levenskracht-van-Jezus is die ze gered, heeft! En niet het 'reine' geloof-zonder-meer. Zoals maar al te dikwijls beweerd wordt, -- met uitdrukkelijke miskenning van de letterlijke tekst zelf.

Wat 'dunamis' (lat.: virtus) is, kan o.m. blijken uit Luc. 5:1 ("De kracht van de Heer deed hem genezingen verrichten") of Luc. 6:19 ("Al het volk trachtte Jezus aan te raken want er ging een kracht van hem uit die allen genas").

Ook Luc. 11:20 ("Indien ik door de vinger van God - Gods levenskracht - de demonen uitdrijf, dan is meteen het rijk van god - de uitoefening van Gods vorstelijke macht - onder u gekomen").

Vergelijk b.v. met Mark. 6:56 ("Zij vroegen Jezus dat zij enkel de rand van zijn kleed mochten aanraken. En allen die hem aanraakten, werden genezen"). -

Doch opgelet: 'aanraken' is in vele gevallen meer dan lichamelijk aanraken! Wanneer Jezus de kinderen omhelst, raakt hij ze aan! Wanneer hij louter woordelijk een bevel geeft (aan demonen b.v.), "raakt hij (die demonen) aan". Wanneer hij handen oplegt (al of niet op een zekere afstand), "raakt hij aan".

Men weze toch niet zo simplistisch de term 'aanraken' in dit verband, - in deze context van vooropstellingen en denkbeelden toentertijd, te verwarren met louter fysicale aanraking. -

- Welnu, een vorm van helder' waarnemendheid bestaat daarin dat men dat mysterieuze, 'occulte' - voor de meesten 'verborgene' - type van aanraken, dat meteen overdracht van levenskracht ('fluïdum') is, waarneemt.

Met wat? Met wat sedert Isaïas 21:6vv. (G.BL. 46) een 'waarnemer' (theates, speculator), "ein zweites Ich" heet.

Jezus, net als alle hoogbegaafden maar op alles overschrijdende manier, beschikte over een 'waarnemer'.

Deze 'waarnemer' maakte het hem mogelijk zelfs lichamelijk te voelen - waar te nemen en dus te weten - dat een fluïdieke of levenskrachtproces verliep. Dat is de boodschap, inzake helderwaarnemendheid, die Lukas' verhaal ons biedt: de vrouw, bekend als andere tijdgenoten, met het begrip 'levenskracht', met het begrip "aanraken-om-levenskracht-op-te-nemen", heeft een occult proces uitgelokt dat Jezus 'helder' waarnam.

GB60

Opm.: -- Wanneer wij er even op ingaan, dan zien wij in dat, bij ieder wonderwerk (wonder, mirakel), Jezus van helder vooruitzicht getuigt. Neem nu de beide broodvermenigvuldigingen, Matth. 14:13/21 (Mk. 6:30/44; Luk. 9:10/17) en Matth. 15:32/39 (Mark. 8:1/10).

Weerom: het oudtestamentisch model 2 Kon. 4:42/44! Elizeüs, "de man van Godswege" (wat Jezus op zijn alles overschrijdende wijze ook was), gaf als bevel: "Biedt aan de mensen aan en dat zij maar eten".

De dienaar reageert: "Hoe kan ik zoiets nu aan honderd mensen opdienen?".

Inderdaad: twintig gerstebroden en wat graan in de aar!

Elizeüs: "Biedt het de mensen aan en dat zij eten! Want zo heeft Jahweh het gezegd: "Men zal eten en nog over hebben". Hij diende op, zij aten, hadden nog over. Volgens het woord van Jahweh".

Jezus wist dan ook, net als de profeet Elizeüs, vooraf, o.g.v. het innerlijke woord dat hij vanwege zijn Vader hoorde (G.BL. 11v.).

Dat is een andere vorm van informatie die niet langs natuurlijke weg doorkomt en dus 'helder' weten aantoont.

Zo'n 'helder' voorafweten is de vooropstelling van Jezus' miraculeus optreden. De zekerheid waarmee hij optreedt, verraadt - onthult - althans voor wie God aan het werk ziet in hem - helderziendheid.

b.4. -- Jezus voorspelt. -

'Profeteren' betekent twee dingen: a. als profeet optreden (de brede zin); b. voorspellen (de engere zin). -- Zo Matth. 12:38/42 (Mark. 8:11/12; Luk. 11:29/32).

"Op een dag richtten enkele Schriftgeleerden en Farizeeën zich tot Jezus: "Meester, wij verlangen ernaar dat gij ons een teken te zien geeft". -

Oudtestamentisch toonbeeld: Isaïas 7:10v. "Jahweh zei verder tot Achaz: "Vraag een teken aan Jahweh, uw God, -- in de diepten, de sjeol (onderwereld), of in de hoogten, omhoog". -

Dat is de raadpleging van God in de vorm van een goddelijk antwoord in tekentaal. Zakarias, Luk. 1:18, doet iets in die zin: “Waaraan zal ik dat weten?” (tot de engel Gabriel). -

Joh. 2:11: “‘De verandering van water in wijn) was het eerste der tekens van Jezus”.

Hoe reageert Jezus op de vraag der vooraanstaanden? “Hij antwoordde: “Slecht en ‘overspelig’ - Osee 1:2 (“Overspel plegen door zich van Jahweh af te keren”) - geslacht”. Het verlangt een teken! Inzake teken zal het slechts één teken te zien krijgen, het teken van Jonas.

GB61

Inderdaad: net zoals Jonas in de buik van het zeemonster vertoefde gedurende drie dagen en drie nachten - Jonas 2:1 - zo ook zal de mensenzoon in de diepten der aarde zijn gedurende drie dagen en drie nachten” (…)”.

Wat met de goede - weekgebeurtenissen (vrijdag/ zaterdag/ paaszondag) bij benadering, verwerkelijkt werd door Jezus.

Het Jonasteken is verhullend-onthullend, zoals zo vaak in Jezus’ optreden: wie vanaf Pasen niet tot het geloofsinzicht kwam, ‘zag’ inderdaad geen teken! Het teken, als antwoord op Godsraadpleging, is voorbehouden aan degenen die delen in Jezus’ helder weten (geloof).

Jezus voorspelt nauwkeuriger. -

Matth. 16:21/23 (Mark. 8:31/33; Luk. 9:22). -- Een tweede keer: Matth, 17:22 (Mark. 9:30/32; Luk. 9:43/45/7 - “Vanaf die dag begon Jezus aan zijn leerlingen duidelijk te maken dat hij naar Jeruzalem moest, -- dat hij er veel zou te doorstaan hebben, -- vanwege de ouden, de hogepriesters, de schriftgeleerden, -- dat hij, uiteindelijk, ter dood zou gebracht worden en drie dagen daarna verrijzen”. Jezus (voorzien van zijn ‘waarnemer’) ziet het aankomen!

Kijken wij nu hoe een der leerlingen daarop reageert. -- “Petrus nam Jezus daarop terzijde, begon hem te kapittelen: “God beware u voor dergelijke dingen, Heer! Nee: zoiets zal u niet overkomen”.

Maar Jezus: “Ga mij uit de weg, Satan! Gij staat mij in de weg! Want uw gedachten zijn niet Gods gedachten, maar menselijke denkbeelden!”. -

Herlezen wij G.BL. 18 (Joh. 8: 38v.v.) - “Gij handelt zoals gij het gehoord hebt van “uw vader”“ - en G.BL. 20 (Joh.13) - “Op dat ogenblik trad Satan in Judas” - en wij zien dat wat St.-Jan zegt over de “andere vader (ingever)”, Satan, perfect terug te vinden is bij de synoptiekers (die eveneens apocalyptisch denken).

Ingaan tegen het lijden als tol om binnen een door satanische krachten beheerste mensheid te lukken is in de grond een even satanische ingeving waarmaken.

Opm.: -- Jezus’ voorspelt.

Matth. 26:17/19 (Mark. 14:12/16; Luk. 2a. 8/13). -- Nemen wij Lukas’ versie: “Jezus stuurde Petrus en Johannes voorop: “Gaat voor ons het paasmaal dat wij gaan houden, voorbereiden”.

Zij: “Waar wilt gij dat wij het gereed maken?”.

Hij: “Kijk: als gij de stad binnentrekt, zult gij een man die een kruik water draagt, tegenkomen.

GB62

Volgt hem tot aan de woning waar hij binnengaat. Tot de eigenaar van het huis zegt gij: “De meester laat u zeggen: “Waar bevindt zich de zaal waar ik - met mijn leerlingen - het paasmaal kan houden?”. Deze zal u een grote bovenzaal met kussens laten zien. Brengt daar alles in orde”. Toen zij gegaan waren, bevonden zij alles zoals hij het gezegd had. Zij maakten het paasmaal gereed”.

De tekst vergt na al het voorgaande geen uitleg.

Jezus voorspelt nog nauwkeuriger.

Matth. 26:1/5 (Mark. 14:1/2; Luk, 22:1/2). -- “(...) Gij weet dat over twee dagen paasfeest gevierd wordt. Dan wordt de mensenzoon overgeleverd om gekruisigd te worden. -- Tezelfdertijd kwamen de hogepriesters en de ouden van het volk bijeen (...)”. -

Merk de gelijktijdigheid op: Jezus - via zijn ‘waarnemer’ - volgt nauwkeurig op afstand wat tegen hem beraamd wordt en … zegt het duidelijk.

Jezus voorspelt.

Matth, 26:30/35 (Mark. 14:26/31; Luk. 22:31/34):

Wij zijn al in de olijfhof. -- “Op dat ogenblik zei Jezus tot hen: “Allen zult gij straks in mij bitter teleurgesteld - ‘geërgerd’ - worden, -- nog deze nacht. Het staat immers geschreven: “Ik zal de herder - vorst - slaan. Meteen zullen de schapen uiteengejaagd worden”. (Zakarias 13:7).

Maar - na mijn verrijzenis - zal ik u naar Galilea voorgaan”. -- Petrus zei: “Indien allen in u bitter teleurgesteld zijn - geërgerd - ik, ik zal nooit bitter teleurgesteld zijn”. Jezus: “Voorwaar ik zeg u: nog deze nacht zelf - voordat de haan kraait - zult gij mij drie keren verloochend hebben”. -

Overigens: alle leerlingen spraken in een gelijkaardige zin”. Jezus had geen illusies omtrent de mensen - zondaars, door Satan beheerst -! Ook niet omtrent de eigen leerlingen, -- zelfs als zij ‘zweren’ dat het niet zal zijn zoals hij voorspelt.

Dit, nadat zij al zo vaak Jezus’ voorspellingen hadden kunnen toetsen! Welk een vermogen tot zelfbegoocheling vertonen zelfs de leerlingen na meer dan twee jaren intieme omgang met Jezus!

De Byzantijnse liturgie terzake.

E. Mercenier, *La prière des églises de rite byzantin*, II, 187. -- “(Troparia). -- Christus, gij hebt gezegd: “Leerlingen, schudt de slaap uit uw ogen zo dat gij in gebed wakend zijt, -- zo dat gij niet de bekoring ten prooi valt”. -

Tot daar de eschatologische of eindtijdleerstellige inleiding. Waar is die eindtijdgedachte verwoord? In de tegenstelling “slapen/ waken”.

GB63

De zondige, van God en zijn tien geboden vervreemde mens is, in de byzantijnse liturgie ‘slapend’.

Hij/ zij ziet niet! Wat ziet hij / zij niet? Dat de eindtijd nadert, -- ja, dat hij er - sacraal gesproken, d.i. gesitueerd binnen de ‘eeuw’ (de oneindige tijd van God) - nu reeds is.

‘Waken’ is dan ook Godbevriend leven, met verwerkelijking van de basiscode van de schepping, de decaloog of tien geboden, -- in het besef dat de gewijde geschiedenis de doorbraak van de eindtijd met het rijk Gods is.

Doch lezen wij verder. -- “Vooral gij, Simon (Petrus)! Want hoe machtvoller des te zwaarder de krachtproef! Ken mij, Petrus, zoals ik ben: degene die door iedere geschapen werkelijkheid gezegend en in de eeuwen verheerlijkt wordt. -

Ik zal niet toelaten dat een verkeerd woord over mijn lippen komt, Meester. Moedig zal ik met u sterven, -- zelfs indien “de anderen” u verloochenen. -- Zo riep Petrus uit. -- Niet vlees en bloed - doodgewone mensheid - immers, maar uw Vader heeft u mij onthuld (...).

Opm.: -- Weerom: de liturgische parafrasis, enigszins vrije weergave van de Bijbelse oertekst! Half mediterend, half duidend, Jezus antwoordt. -

“Gij, Petrus, hebt nog niet de diepte van de goddelijke wijsheid en wetenschap grondig nagegaan! De afgrond van mijn woorden hebt gij, mens, nog niet grondig begrepen!”. -- Zo sprak de Heer.

Gij zijt ‘vlees’ - doodgewoon mens -! Overschat dus uzelf niet. Want drie keren zult gij mij verloochenen. Gij tekent verzet aan, Simon Petrus, tegen iets dat gij straks zult bekennen zoals ik het gezegd heb. Een doodgewone meid die u, op de man af, zal aanpakken, zal u uit uw evenwicht brengen.

Aldus de Heer. -- Maar bitter zult gij schreien en mij - zoals altijd - tot begrip bereid vinden (...)”. - Dit herinnert aan Ps. 51(50): “(Indien ik gebeurlijk afwijk) verstoot mij dan niet ver van uw aanschijn, -- ontneem mij dan niet uw geest van heiligheid”.

Ofschoon Godbevriend was Petrus toch aan ‘vleselijk’ (zondig - menselijk) falen onderhevig! Maar reeds tevoren is Gods vergevingsgezindheid aanwezig! Met als effect: verhoogde zelfkennis van de zondig-falende mens die Petrus is.

GB64

Jezus ‘ziet’ de verrader - met - de - bende nabij.

Matth. 26:36vv. (Mark, 14:32/42; Luk. 22:40/46). -- “Daarop gaat Jezus naar de leerlingen toe en zegt: “Slaapt nu maar voortaan en rust maar uit! Want kijkt: het uur is heel nabij waarop de mensenzoon overgeleverd zal worden in de handen van de zondaars. -- Staat op! Wij gaan! Hij die mij uitlevert, is heel nabij”.

De byzantijnse liturgie terzake. -

Dat de eindtijdgedachte alles beheerst, eens dat het over 'apokalupsis', onthulling, gaat (en over apocalyptische theologie), blijkt uit wat de byzantijnse liturgie zegt, -- in de metten van "Grote maandag" (de maandag der goede week). -

"Kijkt de bruidegom komt aan. -- Te midden van de nacht! Zalig de mens die hij wakend aantreft! Maar onzalig al wie hij aan traagheid overgeleverd aantreft!". -

Opm.: -- 'Traagheid' of 'inertie' is die eigenschap waardoor iemand of zelfs iets niet uit zichzelf beweegt. Het slapend leven - in de apocalyptische zin - is "er niet toe komen" te zien en te handelen in overeenstemming met "het uur" van de gewijde geschiedenis. Wat 'onwerkelijk' leven is. -

De tekst gaat verder: "Let er dus op, mijn ziel, dat gij u niet door "de slaap" laat indommelen met als gevolg dat gij aan "de dood" uitgeleverd wordt en, meteen, voor uw ogen de poorten van het rijk van God ziet sluiten. -

Integendeel! Word uzelf en roep: "Heilig, heilig, heilig zijt gij, mijn God! Dankzij de moeder van God, Maria, verteder u over ons".

Opm.: -- "Naar de eindtijd toe".
-- Het onthullen of bloottrekken van de ware werkelijkheid is 'apokalupsis', apocalyps. Maar dat is, in Bijbelse context, steevast eindtijdbewust. -
Matth. 25:1/46 (Luk. 12: 35/48). -- Bij Mattheüs is een volgorde opvallend:

a. de parabel van de 'wijze' (ziende, door God verlichte) en de 'dwaze' (blinde, door God niet verlichte) 'maagden'.

b. de parabel van de talenten (de niet-inertie);

c. de rede over de terugkeer van de mensenzoon op het einde der tijden (met het laatste oordeel en de schifting).

Die volgorde is, apocalyptisch gezien, niet toevallig. -- Overlopen wij het wezenlijke van de eerste parabel. "Te dien tijde - op het einde der tijden - zal het met het rijk der hemelen (Gods rijk) zijn als met tien, maagden-bruidsmeisjes - die, met haar lampen, de bruidegom tegemoet gaan.

GB65

Welnu, vijf onder haar waren ‘dwaas’ en vijf ‘wijs’. (…). Om middernacht weerklonk een kreet: “De bruidegom komt aan! Gaat hem tegemoet (…). Zij die gereed waren, gingen met de bruidegom de bruiloftszaal binnen en de poort werd gesloten.

Tenslotte kwamen ook de andere maagden aan en zeiden: “Heer! Heer! Doe open!”. Maar de bruidegom: “Voorwaar, ik zeg het u: ik ken u niet”. -

Waakt dus want gij kent noch dag noch uur”. -- Men ziet het duidelijk: de byzantijnse liturgie ziet reeds in jezus-in-de-olijfhof de ‘bruidegom’, de mensenzoon-in-de-heerlijkheid-van-de-eindtijd.

Want, in de ‘eeuw’ (oneindige aanwezigheid) van God, is wat de gewijde geschiedenis uiteen doorleeft, ineen aanwezig in een ‘eeuwig’ nu of heden. Het ‘hodie’ der Romeinse liturgie.

Jezus als helderziende ziet vanuit die eeuwige perspectief, vanuit het eeuwig nu van God. De ‘slapende’ apostelen b.v. - maar niet zij alleen, verre van daar - ‘zien’ de dingen anders!

Dat de toekomst in het heden van de olijfhof al mysterieus-sacraal - aanwezig is, ontgaat hun. Zij ‘slapen’ i.p.v. te ‘waken’.

Wij zijn immers allen onder dat oogpunt ‘blindgeborenen’ die die eindtijd niet ‘zien’ aankomen! -- Daarmee zijn wij weerom bij “de genezing van de blindgeborene” beland, Het is duidelijk dat, in de perspectief van S. Jan, ‘apokalupsis’ of onthulling van wat achter de schijnwerkelijkheden van “deze wereld” schuilgaat, ook die eindtijdperspectief omvat.

En dat het ‘zien’ van Jezus - dat ‘heldere’ zien - eindtijdleerstellig moet geduid worden: Jezus’ helderziendheid is wezenlijk dat! De eindtijd ‘zien’ aankomen! “De bruidegom komt aan”. Jezus als ‘profeet; voorspeller, heeft geen groter voorspelling gedaan dan die van zijn terugkeer - in - heerlijkheid,

4. S. Jan.

Nu is het terrein geëffend voor de leer van S. Jan inzake Jezus als ziener. -- Beginnen wij met het tegendeel van ‘zien’.

1 Joh. 2:11. -- “Wie zijn medemens - ‘broeder’ - haat, zo iemand is “in de duisternis”, -- leeft “in de duisternis”. Meteen weet zo iemand niet waartoe hij komen kan, juist doordat de duisternis hem verblindt”. -

Dit herinnert aan Luk. 23:34: “Vader, vergeef het hun/haar want zij weten niet wat zit doen”: Dat typeert de ‘blindgeborenheid’ van het mensdom zonder Gods-licht-in-de-duisternis. -- Doch gaan wij nu wat dieper in op Jezus als helderziende bij St.- Jan.

GB66

4.a. -- Jezus, het licht der mensen.

Het voorwoord van het Johannesevangelie is klaar: “In hem - de Logos of goddelijke heelalwijsheid - was het leven. En het leven was het licht der mensen. Het licht schijnt - toont zich (theofanie) - in de duisternis. De duisternis heeft het niet gevat. De Logos was het ware licht dat ieder mens verlicht die in de wereld komt”.

Deze tekst geldt als een soort motto (thema dat telkens weer terugkeert). Indien Jezus - dat zagen wij - een helderziende is, dan kan hij inderdaad optreden als ‘licht’ der mensen-in-concrete-situaties.

Want dat uitgerekend is één der hoofdrollen van een helderziende: de mensen in (nood)situaties redden dankzij het feit dat hij (verleden, heden, toekomst, -- nabije en verwijderde dingen) ‘ziet: -- Joh. 1:4/5.

4.b.1. -- “Voordat Philippus u riep, zag ik u onder de vijgenboom!”.

Joh. 1:45. -- “Philippus ontmoet Nathanaël (…). Jezus zag Nathantaël naar zich toekomen: “Ziedaar echt een Israëliet in wie geen bedrog is!”.

Nathanaël: “Hoe kent gij mij?”.

Jezus: “Voordat Philippus u riep, zag ik u onder de vijgenboom!”.

Nathanaël: “Rabbi, gij zijt “de zoon van God”; gij zijt “de vorst van Israël”:

Jezus: “Omdat ik u zei: “Ik zag u onder de vijgenboom”, gelooft gij. Nog groter dingen zult gij te zien krijgen”. -- Zonder commentaar na al het voorgaande.

4.b.2. - “Jezus had geen vertrouwen in hen/ haar”. -

Joh. 2:23/25. -- Jezus vertoefde in Jeruzalem gedurende het paasfeest. Velen geloofden “in zijn naam” (in hem), -- bij het zien van de tekens die hij verrichtte. -

Doch Jezus zelf had geen vertrouwen in hen/haar doordat hij allen kende ('doorzag'), -- doordat hij het niet nodig had dat men over iemand getuigde. Immers zelf wist hij wat binnenin de mens aanwezig was". -

Dat is weer één van de telkens weer terugkerende kentrekken van praktiserende helderzienden: zij 'doorzien' de ziel!

4.b.3. -- "Gij hadt vijf mannen". -

Joh. 4:16/19; 4:29. -- "Jezus tot de samaritaanse: "Ga uw 'man' roepen en kom dan naar hier terug".

De vrouw antwoordde: "Ik heb geen 'man".

Jezus: "Goed hebt gij eraan gedaan met te zeggen: "Ik heb geen man; want gij hadt er ooit vijf. Diegene die gij nu hebt, is niet uw 'man'. In die zin zegt gij de waarheid!

GB67

De vrouw: "Heer, ik zie dat gij "een profeet" zijt (...)."

Uit de reactie van de samaritaanse blijkt dat het begrip 'profeet' wel degelijk ineen kon lopen met 'helderwaarnemende'. -

Wat verder: "De vrouw liet de kruik staan, liep de stad in en tot de mensen zei zij : "Komt kijken! Naar een man die mij gezegd heeft al wat ik gedaan heb. Zou hij niet "de Christus" zijn?" (....). Zo zien wij Jezus een soort charismatisch gezag opbouwen, -- een gezag niet zoals dat van de wetgeleerden of de Farizeeën! Gesteund op helder weten.

4.b.4. -- "Jezus wist".

Joh. 6:61; 6:64; 6:71. -- "Jezus wist in zijn binnenste dat zijn leerlingen om die reden mistevreden waren.

Hij zei: "Zoiets - de eucharistie als zijn vlees eten en zijn bloed drinken - ergert u? En wanneer gij de mensenzoon zult zien opstijgen naar waar hij voorheen was". "De geest schept leven. Het vlees dient tot niets. - De woorden die ik spreek, zijn geest en zij zijn Leven". -- "Doch onder u zijn er die niet geloven". -

"Jezus wist inderdaad van de aanvang af wie diegenen waren die niet geloofden en wie - Judas - hem zou overleveren.

Hij zei: "Dat is de reden waardoor ik u zei dat niemand tot mij kan komen indien dit hem/ haar niet gegeven is door de Vader". -- Waarop veel van zijn leerlingen zich terugtrokken en niet langer bij hem bleven". -

Terloops: de term ‘gegeven’ komt regelmatig voor. Zo b.v. Joh. 3:27; 13:3; 17:2; 17:6; 19:11; --

Luk. 5:38/39. Het geschenk dat de Vader schenkt, is een pure gave. Niet dat de mensen geen inspanning behoren te leveren (traagheid is uit den boze)! Maar het beslissende komt van de Vader. Zonder dat welwillende en uiterst genadige initiatief van de hemelse Vader is onze inspanning - onze werken - zonder voldoende reden of grond.

4.b.5. -- “Deze ziekte loopt niet op de dood”.

Het wezenlijke van Johannes’ verslag. -- Joh. 11:1/43 (Lazarus door Jezus opgewekt). -- Martha, Maria (zij parfumeerde Jezus en waste zijn voeten met haar tranen) hebben een broer, Lazarus. Deze valt ziek. -- “(...)

“Deze ziekte loopt niet op de dood uit. Zij is er om reden van de heerlijkheid van God: opdat de zoon van God n.a.v. die dood verheerlijkt wordt”. (...)

“Onze vriend Lazarus rust - zei Jezus tot de leerlingen - maar ik zal gaan om hem te wekken”: De leerlingen: “Heer, als hij rust, dan zal hij gered zijn”.

GB68

Jezus had de dood van Lazarus bedoeld! Zij echter dachten dat hij met ‘rust’ de slaap bedoelde.

Daarop zegt Jezus duidelijk: “Lazarus is gestorven. En, in uw plaats, ben ik blij om het feit dat ik niet ter plaatse was opdat gij zoudt geloven.”. (...).

Jezus zei: “Uw broer zal verrijzen”.
“Ik weet - aldus Martha - dat hij zal verrijzen! Maar n.a.v. de jongste dag”.
Jezus: “IK BEN de verrijzenis”. (...).
Toen Jezus Maria zag wenen (...), werd hij heftig ontroerd in zijn geest en meteen werd hij geërgerd.
Hij zei: “Waar hebt gij Lazarus gelegd?” (...). -- Het verhaal sluit met de opwekking van zijn vriend uit de doden.

Twee opmerkingen.

a. Het is duidelijk dat, zoals bij alle mirakels, Jezus als helderziende wist wat zou gebeuren.

b. De byzantijnse liturgie kent “De zaterdag van Lazarus”. In lange gebeden herdenkt zij - tegenwoordig stellend - het dramatische gebeuren. Maar wat opvalt, is het feit dat Andreas van Kreta, in zijn oden, telkens weer de nadruk legt op de nederigheid van jezus als helderziende. Cfr. . E. Mercenier, *La prière des églises de rite byzantin*, Chevetogne, 1948, 43/54. -

Zo b.v. wat volgt. -- “(…) Hoe kwam de schepper van alle dingen ertoe als een onwetende te vragen wat hij goed wist? “Waar ligt degene die gij beweent?” (…). (O.c., 45). -

Lazarus wordt in de mond gelegd: “Gij vroegt waar ik mij bevond, -- gij die alles weet (…)”. (O.c., 49). -

De monniken Theofanes en Kosmas, in hun canons, gaan in op hetzelfde thema. -

“Gij die ooit de hele schepping uit het niets hebt doen ontstaan en die de geheimen der harten kent, hebt - een meester gelijk - aan uw apostelen “de slaap van Lazarus” aangekondigd. -

Gij die uit de maagd, Maria, een werkelijke menselijke natuur aangenomen hebt, Christus, hebt als mens navraag gedaan over het graf van Lazarus, -- ofschoon gij als god wist waar hij juist begraven was”. (O.c., 57).

Of nog: “Een sterveling gelijk hebt gij Lazarus’ graf gezocht. Als schepper echter van Lazarus hebt gij hem doen verrijzen. (…)”. (O.c., 63). -

Dergelijke gedachtengangen herhalen zich telkens weer. Dermate is de byzantijnse liturgie ervan overtuigd dat Jezus alles wist en dus een helderziende van het hoogste peil was. Jezus’ nederigheid herinnert eraan dat hij de demonische mensen verbood te zeggen wie hij was.

GB69

4.b.6. -- “Nu gaat de vorst van deze wereld buitengeworpen worden”.

Joh. 12:31/33. -- Enkele Grieken zochten contact met Jezus. Op het gebed van Jezus (“Vader verheerlijk uw naam!”) weerklinkt een stem uit de hemel, die de menigte als een donderslag waarneemt of als het spreken van een engel: “Ik heb hem verheerlijkt en zal hem opnieuw verheerlijken!”.

Waarop Jezus: “Niet voor mij weerklonk die stem maar voor u! Nu is het oordeel over deze wereld daar! Nu gaat de vorst van deze wereld buitengeworpen worden.

En ik, eens dat ik - op het kruis - omhoog geheven ben, zal alle mensen - o.m. de Grieken (Joh. 12:20 aantrekken". Hij deed, door zo te spreken, verstaan welke dood hij op het punt stond te sterven". -- Wij weten het al: Jezus 'zag' zich - lang van tevoren - overgeleverd, gekruisigd. En verheerlijkt!

Opm.: -- 1 Joh. 2:16 zegt ons wat onder 'wereld' of "deze wereld" allereerst - apocalyptisch althans - te verstaan is: "Want de wereld komt neer op "de begeerte van het vlees" (zinnelijkheid), "de begeerte der ogen" (de verleidelijke schijndingen) "de hoogmoed van de rijkdom" (de zelfingenomenheid van wie bezitrijk is).

Dit alles komt niet van de Vader (...)". Joh. 8:44 leerde ons dat "de wereld", door de begeerte om mensen te doden en om te liegen, zichzelf verraadt als door Satan geïnspireerd. 1 Joh. 5:19, zegt: "De hele wereld is in de greep van de boze". -

De overwinning op "de boze" (1 Joh. 2:13; 2:14) begint plechtig met Jezus' lijden en dood (zijn kruispasen). -

De term 'vorst' of 'herder' (Joh. 10:16) behelst dat deze, dankzij zijn overvloeiende levenskracht - dunamis, virtus,- leven schenkt aan de onderdanen, de 'schapen' - op de eerste plaats 'van binnenuit", doordat zij diens levengevende stem horen. -

Zo Satan: hij is de 'vader', d.i. degene die leven schenkt en ingevingen schenkt van binnenuit. Zo gezien is hij 'voorzienigheid' : hij leidt werkelijk deze wereld als zijn domein (Matth. 4:8/9: "Al die rijken van de wereld met hun heerlijkheid zal ik, Satan, u, Jezus schenken, indien ... (...)").

Jezus' kruispasen vat dat rijk van Satan bij de wortel ervan aan: Satan' s levenskracht, waarmee hij leven geeft en inspireert, wordt in Jezus' "omhooggeheven worden" grondig en definitief aangetast. De vorst van deze wereld wordt 'buitengeworpen', Jezus 'ziet' het en kondigt het aan.

GB70

Dat uitgerekend is één van de verstrekkendste 'onthullingen' - apokalupsis - !

Doordat hij de wortel zelf van de satanische voorzienigheid aantast (de levenskracht van Satan en diens aanhang), sticht hij meteen de trinitaire voorzienigheid. Deze zal geleidelijk, naarmate vrije schepselen zich in het "zien-in-geloof" bij Jezus aansluiten, in omvang toenemen (als een mostaardzaadje zal het rijk van God groeien). -

Deze vaststelling mag naïeven schokken. Maar het is evident dat wat de schrift "deze wereld" heet - niet te verwarren met "al wat bestaat" -, een reusachtig gedeelte van de mensheid zoals zij empirisch waarneembaar is, beheerst. De mensen zijn verre van 'heiligen' die de gedragscode van het heelal, aan Mozes op de Sinaï in de vorm van de tien geboden geschonken, in hun/ haar praktisch leven waarmaken.

Zij worden van binnenuit geleid, door een voorzienigheid die niet de trinitaire voorzienigheid is. Zij leven van Satan 's leven van binnenuit, als een bron van levend water ... ten dode, in een onophoudelijke stroom van ingevingen ... ten dode. -

Dat juist wil Jezus' beëindigen op paradoxale wijze, nl. door Satan' s wil te doorstaan, -- wil die erop gericht is Jezus voor eeuwig door hem te doden uit te schakelen: -

Maar - o tragische ironie voor Satan - juist daardoor treedt Jezus in zijn definitieve en onomkeerbare heerlijkheid. Waarmee hij zal terugkeren "op de jongste dag". Het schemerlicht van die dreigende jongste dag breekt telkens weer door wanneer Jezus het over zijn kruispasen heeft. -

Argeloos hebben de "kinderen der Hebreeën" - palmzondag viert dit ieder jaar - het ineen bestaan van kruispasen (schijntriomf van Satan en deze wereld) en verrijzenispasen (tot en met de heerlijke wederkomst, op de jongste dag) gevierd:

"Zij trokken takken van de palmbomen, gingen Jezus tegemoet en riepen: "Hosanna! Gezegend hij, "de komende in de naam van de Heer, de vorst van Israël". Jezus gaat er waarachtig op in, wetend dat dit meer dan volksviering is: hij zet zich op een ezelsveulen en houdt zijn plechtige intocht, zijn 'epifanie'.

"Zoiets begrepen zijn leerlingen om te beginnen niet. Maar pas wanneer Jezus verheerlijkt was, herinnerden zij zich dat iets dergelijks over hem geschreven stond (....)". (Joh. 12:12/16). -- Wij weten het: apokalupsis is eindtijdbesef in het licht van de jongste dag.

GB71

Weerom: Jezus de bescheiden helderziende.

E. Mercenier, *La prière d. égl. d. rite byz.*, II, 120s. -- De liturgie van "De heilige en grote woensdag" (der Goede Week), in een triode van Andreas van Kreta, zegt:

"Degene die destijds voorop aan Mozes het 'beeld' van het (in lichterlaaie staande) braambos toonde op de Sinaï, -- bezingt hem, zegent hem en verheft hem in alle eeuwen.

Ofschoon gij de tijd van onze voleinding - de eindtijd - kende, Heer van alle eeuwen, hebt gij toch uitdrukkelijk gezegd dat de (juiste) dag u onbekend was.

Wat aantoont dat gij grenzen stelt aan het (op zich al) onbeduidende weten van allen". -

Opm.: -- Men ziet het opnieuw: de byzantijnse liturgie stelt het absolute weten, als tweede persoon der H. Drie-eenheid, van Jezus voorop en meteen zijn helderziendheid als belichaamde mens. En toch: zoals Jezus de demonen (via bezetenen) verbood zijn ware identiteit (vroegtijdig en ongepast) te onthullen - een verkeerde apokalupsis -, zo ook verbergt hij zijn weten omtrent "de jongste dag." Wat op dat gevoelige punt van uiterste bescheidenheid getuigt.

4.b.7.-- Drie teksten.

1. Joh. 13:11. -- "Het was daags voor het paasfeest. Jezus wist dat "zijn uur" gekomen was om van "deze wereld" naar "de Vader" over te gaan (...)". -

Dit herinnert, tegenwoordigstellend, aan Exodus 12:11 (de paas- of overgangsnacht, bij de uittocht uit Egypte), -- aan Exod. 14 (de uittocht uit Egypte doorheen de Rode Zee).

2. -- Joh. 13:6/7. -- "Jezus - de voeten wassend - richtte zich tot Simon Petrus die hem zei: "Heer, gij mij de voeten wassen?".

Waarop Jezus: "Wat ik aan het doen ben, dat beseft gij nu niet. Achteraf zult gij het vatten"! -- Weerom het 'trage' vatten geconfronteerd met Jezus' 'zien'. -

3.-- Joh. 13:11. -- "Jezus kende degene die hem zou overleveren. Dat was de reden waarom hij zei: "Gij zijt niet allen rein".

En Joh. 13:27. -- “Na het hapje brood - dat Jezus ingedoopt aan Judas gaf - trad Satan in Judas. Waarop Jezus: “Wat gij aan het doen zijt, doe dat snel”. Maar dat -- niemand onder de aan tafel aanliggenden verstond waarom Jezus zo tot hem sprak”. -

Weerom: Jezus, via zijn goddelijke ‘waarnemer’, ‘weet’, ‘kent’, ‘ziet’ wat er aan het gebeuren is. Veel beter dan degenen die in dat gebeuren argeloos soms betrokken zijn! Zij voeren uit in de mening dat dit aan Jezus ontsnapt!

GB72

4.b.8.-- Jezus voorspelt de komst van de Geest en zijn komst.

Joh. 14:16vv. -- Het afscheidsgesprek, gevierd en tegenwoordig gesteld op “witte donderdag”.

“Ik zal tot de Vader bidden en hij zal u een andere ‘helper’ - parakletos - geven opdat deze bij u zou zijn voor altijd, -- de Geest van de waarheid. (…). Ik zal u niet als wezen achterlaten: ik zal tot u komen (…). Gij zult zien dat ik leef”. (…)”.

De ‘waarheid’ die de H. Geest behelst, is de ware religie die Jezus in de wereld onthult. -- Duidelijk wist Jezus wat na zijn kruispasen zou gebeuren. De leerlingen hebben kunnen vaststellen - voor de zoveelste keer - dat hij juist zag in de toekomst.

4.b.9. -- “Ik heb het u gezegd”.

Joh. 16:1vv.. -- “Men zal u uit de synagogen stoten. Meer nog: het uur komt waarop al wie u zal doden, zal menen dat hij / zij een daad God ter ere stelt (…). Maar ik heb het u gezegd opdat gij - eens dat hun uur daar is - het u zoudt herinneren dat ik het u gezegd heb”. -

Jezus leefde illusieloos inzake “deze wereld” die, geleid door Satanische voorzienigheid van binnenuit, de ‘waarheid’ (Jezus’ onthullingen, de onthullingen van “de Geest der waarheid” inzake der ware toestand van deze wereld) onbewust verdringt of bewust onderdrukt - de vader van de leugen is Satan - en dus doodt - de vader van het doden van mensen is Satan. -

Jezus ‘ziet’ het allemaal al gebeuren en voorspelt het om de leerlingen af te harden tegen een satanisch bereid lot, gedood worden om reden van de waarheid. - De latere geschiedenis der leerlingen heeft dat bevestigd.

4.b.10. -- "Nog een weinig en daarna nog een weinig".

Joh. 16:16vv.-. "(...) "Nog een weinig, en gij ziet mij niet meer en daarna nog een weinig, en gij zult mij zien". (...).

Jezus voorspelt, in mysterieuze termen, het paasmysterie: hij zal sterven (niet meer te zien zijn) maar verrijzen (weerom te zien zijn). Lang zal dat niet duren. -

"De leerlingen zeiden: "Wat betekent "een weinig"? Wij weten niet wat hij wil zeggen". -- Jezus begreep dat zij hem vragen wilden stellen en zei: "Onder mekaar stelt gij vragen omtrent wat ik zei (...)". -

Jezus legt de woorden uit.

"De leerlingen zeiden: "Dat is nu eens onbewimpeld gesproken! En zonder omwegen! Nu weten wij dat gij alles weet en dat het niet nodig is dat iemand u vragen stelt.

GB73

Daarom geloven wij dat gij van Godswege gekomen zijt". (...)". -- Hiermee is het duidelijk: de alwetendheid van Jezus drong bijtijds door tot de leerlingen.

4.b.11. -- "Jezus wist al wat hem ging overkomen".

Joh. 18:3/4. -- In de olijfhof. -- Judas, aan het hoofd van een groep, "met lantaarns, fakkels en wapens", is op komst. -- "Jezus wist al wat hem ging overkomen. Hij trad daarop naar voren en zei: "Wie zoekt gij?"(...)".

4.b.12. -- Jezus ziet Petrus' marteldood aankomen.

Joh. 21:18/19. - Jezus stelt Petrus aan tot 'herder' - leider - in drie keren - over zijn kerk - "mijn schapen" - "Voorwaar, voorwaar, ik zeg u: toen gij Jong waart, deedt gij zelf uw gordel om en gingt waarheen gij wilde.

Wanneer gij oud zult geworden zijn, zult gij de handen uitsteken en een ander zal u uw gordel omdoen en u brengen waarheen gij niet wilt". -

Jezus bedoelde door zo te spreken het soort dood waarmee Petrus God zou verheerlijken".

Tot daar enkele steekproeven uit S. Jan. -

Zij bevestigen de synoptische mededelingen en duidingen. Meer nog: op duidelijk apocalyptische wijze in een hoger graad situeren zij Jezus' helderziendheid op de achtergrond van het feit dat hij de 'logos', Gods heelalwijsheid, is die zich getoond heeft, zich onthuld heeft. -- Dat werkt de byzantijnse liturgie uit.

E. Mercenier, *La prière,* II, 109s.. -- "Kijkt goed! Kijkt goed! Ik ben de God die, voordat alles bestaat, -- voordat aarde en hemel bestaan, alles ken. Want ik ben heel en al in de Vader en ik omvat alles in mij. -

Door middel van mijn woord heb ik hemel en aarde gevestigd. Ik zetelde met de Vader, -- geboren uit zijn geest, als zijn Logos, zijn heelalwijsheid, zijn kracht en zijn beeld. Ik handel met hem en evenzeer als hij. -

Wie heeft de volgorde der tijdperken geschapen? Wie heeft de eeuwen gevestigd? Wie kent de maat van het leven (als duur)? Wie heeft alles bepaald en alles in beweging gezet? Niemand tenzij diegene die - zonder begin' - als de straling bij het licht bij de Vader is. -

Wat is uw menslievendheid grenzeloos, Jezus! Gij hebt ons geleerd in de hemel de tijd van de voleinding te ontdekken,

GB74

waarbij gij ons het uur - het juiste ogenblik - verbergt, terwijl gij ons duidelijk de voortekens doet erkennen. -

Gij weet alles, gij kent alles, Jezus, want in uzelf bezit gij op goddelijke wijze de gehele waardigheid van de Vader en in u omvat gij de gehele H. Geest die even eeuwig is als de Vader. -

Meester en Heer, schepper der eeuwen mocht gij ook ons ertoe geschikt achten uw heilige stem te horen die de uitverkorenen van de vader tot het rijk der hemelen roept.

Drie-eenheid, zonder vooropstelling en ongeschapen zijt gij, -- ondeelbare eenheid! Gij zijt gedrieën en toch een! Vader, Zoon, H. Geest, ene god, aanvaard dit loflied (...).

Gij zijt verschenen, maagd Maria, als de woontent van God want de vorst der hemelen woonde lichamelijk in u, kwam uit u vol liefelijkheid tevoorschijn. Waarbij hij in zich op goddelijke wijze de mensheid deed herboren worden.

Door uw erbarmen bewogen, Christus, weldoener, gaat gij uw lijden tegemoet, -- met de wil ons te bevrijden uit de greep der driften en de veroordeling tot de hel. Daarom zingen wij liederen, uw heilig lijden ter ere, en verheerlijken wij, redder, uw onberispelijke inschikkelijkheid".

Ziedaar een stuk van de tweede ode van Andreas van Kreta. Zij is een onderdeel van de liturgie van "De heilige en grote dinsdag" der goede week. -

Wanneer men het Boek der wijsheid, in het oude testament - Wijsh. 7:22/30;8:1leest, dan ziet men dat bovenstaande tekst dezelfde sapiëntiele of sofiologische (wijsheidsleerstellige) adem uitwasemt.

Ook Spreuken 8:22:12vv. vertoont een gelijkaardige inspiratie. Men vindt daarvan een nieuwtestamentische herstichting in de proloog van St.- Jan, Joh. 1:1/18. Jezus is - in een alles overschrijdende zin - de goddelijke wijsheid die het heelal schiep. Maar mens, geworden - 'vlees' geworden, d.i. armzalig mens - en onder ons 'verschenen' (theofanie).

Zo dat telkens weer, doorheen die armzalige en kwetsbare mensheid Jezus iets van de luister en de heerlijkheid van de tweede persoon der H. Drie-eenheid, de eeuwige wijsheid, doorschemert.

Wij, o.g.v. erfzonde blindgeborenen, stellen dan vast dat hij 'ziet; 'weet; 'kent: Verborgen dingen. Die hij onthult wanneer de door de hemelse Vader gewilde gelegenheid zich voordoet. Schijnbaar toevallig, cultuurgebonden - situatiegebonden. En toch volgens een plan, het heilsplan der Drie-eenheid.

GB75

5. Jezus als toonbeeld - aanwezige.

"Similitudo participata", gelijkenis die deelneming is aan dat waarop men gelijkt. Dat is de thomistische uitdrukking,

Indien Jezus helderziende is in een alles overschrijdende graad - zo dat wat wij gewoonlijk 'helderziendheid' heten, meer blindheid dan 'zien' is, vergeleken met Jezus' helder weten - dan moet, normaal, degene die met hem één is, in zijn helder weten delen. Laat ons dat nu kort toelichten.

a. -- Franz Cumont, *L' Egypte des astrologues*, Bruxelles, 1937-1, 19822, 158, zegt dat de ingewijden in de - let wel - antieke astrologie (die sterk van wat men heden 'astrologie' heet, verschilt) "toekomende dingen onthullen" (voorspellen) - o.g.v. toenmalige vooropstellingen inzake kosmos en leven -, dit doen "alsof zij godheden waren"."

De 'magos', magiër, of 'profetes', profeet (in de astrologische betekenis van toen) is - volgens b.v. Rhetorios 145:5 - "hos theos", een godheid gelijk. -

Psalm 82(81):6, zegt dat vorsten ('rechters') 'godheden' zijn. Of, onmiddellijk daarna, Ps. 82 (81):6 nog steeds, "zonen van God" (zoals Job 1:6 reeds zegt).

1 Samuël 28:13 zegt dat de uit de diepten der aarde opstijgende schim van de overleden profeet Samuël een 'elohim', een goddelijk wezen, is. -

Ja, Gen. 6:2, 6:4 heeft het over 'Godszonen', als de 'nefilim' of titanische reuzen ter sprake komen. -- In al die gevallen gaat het over "meer - dan - gewone - mensen", over wezens althans die in antiek taalgebruik "meer dan gewone mensen" zijn - "meer dan gewone menselijke begaafdheden" vertonen. - Misschien kan men vertalen door 'paranormale' begaafdheden. Die term is in ieder geval juist. Want al de gevallen van begaafdheden die ter sprake komen, zijn in feite, in ons huidig taalgebruik, 'paranormaal' te heten. -

Herlezen wij ook Ps. 58(57): 2: "goddelijke wezens" heten de rechters op aarde.

Zie ook Ps. 45 (44):7 ("Uw troon is er een van God voor altijd en immer"),

Exod. 21:6 ("De slaaf als God benaderend"),

Exod. 22:7 ("God benaderen"),

Deut. 19:17 ("Gerechtszaak voor Jahweh"),

2 Sam. 14:17 ("De vorst net als de "engel - van - God" inzake juist vatten van goed en kwaad").

Besluit. -- 'Godheid' (god/godin), "goddelijk wezen". "God benaderende wezens; "engel-van-God", "zonen (en dochters) van godheid/God". -- allemaal betekenisverwante uitdrukkingen!

GB76

b. -- Johannes' tekst.

Joh. 10:22/34. -- N.a.v. het feit dat Jezus - in de johanneische duiding - er openlijk voor uitkomt dat hij “de zoon van God” is, is er sprake van ‘godheden’ in Jezus’ taalgebruik. -

“(…) De joden omringden Jezus en zeiden: “(…) Indien gij “de Christus” zijt, zeg het ons zonder omwegen (opm.: niet in parabels b.v.) Jezus: “(…) Ik en de Vader zijn één”. De joden brachten opnieuw stenen bij om hem te stenigen (…).

De joden antwoordden: “Niet om reden van een goed werk stenigen wij u, maar om reden van een godslastering, -- omdat gij, slechts een mens, u tot God maakt”.

Jezus antwoordde: “Staat in uw wet niet geschreven: “Ik heb gezegd: “Gij zijt godheden”? (Ps. 82(81):6). Waar uw wet ‘godheden’ genoemd heeft diegenen tot wie het woord van God gericht werd (opm.: vorsten, rechters) - de schrift kan toch niet als niet bindend afgewezen worden - daar zegt gij tot diegene die de Vader geheiligd en in de wereld gezonden heeft “Gij lastert God”, omdat ik zei: “Ik ben de zoon van God”(…)”. -

Uit de context blijkt dat op de eerste plaats Jezus het heeft over het feit dat, doordat zijn wondermacht één is met die van zijn hemelse Vader, hij het recht heeft zich “zoon van God” te noemen.

Indien reeds de term ‘godheden’ op vorsten (rechters) toepasselijk is in de joodse heilige boeken, a fortiori (des te meer) past de term “zoon van God” op degene die zich in zijn wonderwerken als één met de hemelse Vader bewijst

In het kader van de johanneische theologie klinkt in de term “zoon van God” wel door dat Jezus de tweede persoon der H. Drie-eenheid - God de Zoon - is. Maar dat is johanneische duiding.

c. -- Petrus’ tekst.

2 Petr. 1:4. -- “(…) Opdat gij zoudt worden mensen die deelhebben aan de goddelijke natuur”. -- De spreekwijze komt Grieks over. De antieke Grieken hebben de term ‘fusis’, lat.: natura, natuur, tot een fundamenteel wijsgerig en zelfs wetenschappelijk begrip gemaakt. Het betekent:

a. wezensvorm zijnswijze, ‘wezen’, ‘wezenheid’;

b. de verzameling en / of het stelsel (systeem) van al wat éénzelfde ‘natuur’ (wezenheid) heeft.

Hier: de christenen “hebben deel aan Gods zijnswijze (wezenheid) en daardoor maken zij een verzameling en systeem van aan Gods natuur deelhebbende wezens uit!”. - De antieke: Griekse kerkvaders en hun denkgenoten vonden in Petrus’ taalgebruik één der redenen, om van ‘theosis’ (‘theiosis’), lat. deificatio, vergoddelijking, te spreken.

GB77

Waar Christus de ziel omvormt, daar grijpt een vergoddelijkingsproces plaats. Door het éénzijn met hem wordt de mens vergoddelijkt. -

Daarvandaan de leuze: “enanthropèsis theou theo(i)osis anthropou” (lat.: incarnatio dei deificatio hominis)! Wat betekent: de menswording (vleeswording) van God behelst de vergoddelijking van de mens.

Zodra Jezus in de schoot van Maria ontvangen wordt; grijpt een vergoddelijking van de hele mensheid plaats (en zelfs van het leefmidden van de mens, de hele kosmos) die haar ‘zegel’ (eind- en afwerkingspunt) bereikt in, de tweede komst van Jezus, “op de jongste dag”.

De kennismaking (2 Petr. 1:3/4) met Jezus die ons geroepen heeft “op grond van zijn eigen heerlijkheid en levenskracht; behelst dat wij “deelhebbenden worden aan de goddelijke natuur”.

De wonderwerken, verricht dankzij zijn levenskracht, maken zijn eigen heerlijkheid uit: het gelovig ingaan daarop verwekt een proces van vergoddelijking. -
Ziedaar de leer van de eerste ‘paus’.

Opm.: -- Petrus staat niet alleen. -- Luk. 16:8 heeft het over “de zonen van het licht” (waarbij ‘Licht’ God is).

Joh. 8:12 heeft het over “het bezit van het licht van het leven” (bij de volgeling van Jezus), - waarbij ‘leven’ Gods leven is en ‘licht’ de heerlijkheid ervan. Paulus: “de zonen van het licht”, “de zonen van de dag” (1 Thess. 5:5) of “de kinderen van het licht” (Efes. 5:8).-

‘Licht’ (‘dag’) en ‘God’ zijn gelijkwaardig. “Zoon van” betekent “begaafd met de natuur van”. “Zoon van God” is “wie Gods natuur bezit (geheel of gedeeltelijk)”. Hetzelfde met “kind van”.

Opm.: -- Terloops: E. Mercenier, *La prière,* II, 141 (Grand jeudi). -- "Christus, gij hebt gezegd: "In mijn rijk - ik zeg het duidelijk - zal ik met "mijn vrienden" een nieuwe drank drinken, -- een onzegbare drank. En ik die God ben, ik zal met u leven als met goden. Want de Vader heeft mij in de wereld gezonden, -- mij, zijn enige zoon, als een zoenoffer". -

De apostelen zijn Jezus' vrienden (Joh. 15:15) en meteen "als goden"! Zo spreekt, op witte donderdag, n.a.v. de instelling van de eucharistie, de byzantijnse liturgie. Zij zet de nieuwtestamentische theologie voort.

GB78

d. -- De gemeenschap met God.

1 Joh. 5:1. -- "Al wie gelooft dat Jezus "de Christus" (Messias) is, is uit God geboren". Deze tekst is overduidelijk: het geloof in Jezus' zending door de Vader behelst het feit dat men "zoon/ dochter van God" is en dus deelt in zijn natuur.

Deze uitspraak herhaalt Joh. 1:12: "Aan allen die Jezus, de Logos, hebben aanvaard, heeft hij het vermogen geschonken "kinderen van God" te worden, -- aan al wie geloven in zijn naam". Wie, dus, gelooft in "de zoon van god" worden meteen zelf "kinderen van god".

Joh. 14:20. -- "Op die dag zult gij erkennen dat ik in mijn Vader ben en gij in mij en ik in u". -- "Op die dag" betekent "wanneer God op merkwaardige wijze zijn heerlijkheid toont door op te treden". -- Hier: na de verrijzenis. Jezus zegt hiermee dat zoals hij met de Vader één is, zo ook zijn leerlingen met hem één zijn. -

Joh. 15;4/5.- "Blijft in mij zoals ik in u.". -- Zoals de wijnrank uit haarzelf geen vrucht kan dragen, tenzij zij vastzit aan de wijnstok, zo ook gij niet, tenzij gij in mij blijft". -

Men spreekt van 'verticalisme' wanneer men de resultaten van christelijk leven enkel en alleen aan God toeschrijft: hier spreekt Jezus verticale taal. De intimiteit - zo kenmerkend voor het ware geloof dat Jezus verkondigt - is de grondvooropstelling van "christelijk lukken" ("vrucht dragen"). -

I.v.m. de verhouding "wijnstok/ranken" heeft men later gesproken van "mystiek lichaam" van Christus: zoals Jezus een fysiek lichaam heeft, zo heeft hij, op basis van geloof, als 'wijnstok; 'ranken' die zijn 'mystisch' lichaam

(gemeenschap) uitmaken. -- Zo verstaan wij dat Petrus zegt: “deelhebbenden aan Gods natuurt”.

Vergoddelijking! -- 1 Joh. 1:3. -- “Wat wij gezien en gehoord hebben, dat delen wij u mee, opdat ook gij in gemeenschap zijt met ons. Wat onze gemeenschap betreft: zij is met de Vader en met zijn zoon, Jezus Christus”.

Paulus’ leer.

Rom. 6:1/11. -- Paulus heeft het over het feit dat wij, als gedoopten, één zijn geworden met Jezus’ kruispasen en verrijzenispasen, want met hem sterven wij en verrijzen wij in en door het sacrament van het doopsel.

“Indien wij van dezelfde natuur (‘sumfutoi’) zijn geworden dankzij de gelijkenis van Jezus’ dood, maar dan zullen wij het ook zijn (dankzij de gelijkenis) van zijn verrijzenis”.

GB79

Men vergete niet dat, in archaïsch-antiek taalgebruik, een gelijkenis (onderdompeling in het water/ oprijzen uit het water) tegelijk een aanwezigstelling is van dat waarvan de gelijkenis ritueel voltrokken wordt.

Daarom was er ook sprake van “toonbeeld + aanwezige”, in het begin van dit hoofdstukje. Jezus is model en wel als tegenwoordige. -

M.a.w.: het pasen - kruis- en verrijzenispasen - van Jezus is (vanuit Gods eeuwigheid gezien) “eeuwig aanwezig” en meteen, op grond van een ritueel, nabootsbaar (gelijkenis) en tegenwoordigstelbaar (aanwezigheid). Dat juist gebeurt in en doorheen het doopsel.

Nog steeds Paulus: 1 Kor. 1:9. -- “Hij is betrouwbaar, -- de God door wie gij geroepen werd tot de gemeenschap van zijn zoon, Jezus Christus onze Heer”. -

Weerom de term ‘gemeenschap’ (‘koinonia’). De grondvorm van ‘gemeenschap(sbezit)’ is het feit dat Jezus door onze natuur aan te nemen ons zijn goddelijke natuur mededeelt.

Hebr. 2:14, -- “De kinderen hadden hetzelfde vlees en bloed gemeen (met hun ouders). Daarom deelde hij (Jezus) in vlees en bloed (Opm.: ons belichaamd bestaan) met als bedoeling - door zijn dood - machteloos te maken degene die de macht van de dood bezit, nl. de duivel”. -

M.a.w.: Jezus neemt onze natuur - vlees en bloed - aan. Wij hebben juist daardoor deel aan zijn goddelijke natuur (die in het verrijzenispasen doorbreekt). “God wordt mens om de mens tot god te maken”.

Vlees en bloed gaan, in feite, samen met de dood en dus met Satan. Daardoor is Jezus’ mens-, d.i. vlees-en-bloedwording tegelijk het radicale ontkrachten van de satanie die “vlees-en-bloed” beheerst.

6. Wij delen in Jezus’ helder weten.

De gemeenschap met Jezus en in hem met de Vader (en de H. Geest) - gemeenschap met het driepersoonlijke licht der Drie-eenheid - behelst dat wij delen in Jezus’ inzichten. -- ‘Apokalupsis’ of onthulling! Gedeeld.

a. *Apokalupsis*

Matth. 11:25/27 (Luk. 10:21/22). -- “In die tijd nam Jezus het woord en zei: “Ik prijs u, Vader, Heer van hemel en aarde, omdat gij “al die dingen” (Opm.: Matth. 13:11 (De geheimen van het rijk van God)) verborgen hebt (‘ekrupsas’) voor wijzen en vertandingen (Opm.: de vooraanstaanden bij de joden) maar ze onthuld hebt (‘apokalupsis’) aan wie is gelijk kinderen die nog niet kunnen spreken (‘nèpiois’). Ja, Vader, zo vondt gij het goed.

GB80

Alle dingen zijn mij, door de Vader, in de handen gegeven en niemand kent de Zoon tenzij de Vader en niemand kent de Vader tenzij de Zoon en diegene aan wie de zoon hem wil onthullen (‘apokalupsai’)”. -

Men bewere dus niet dat de apocalyptische duiding pas met de apocalyps van St. Jan begint!

Sofiologie. -

Schriftkenners zeggen dat deze tekst herinnert aan de wijsheidsboeken: Spreuken 8:22/36 (De goddelijke wijsheid, verpersoonlijkt, als vooropstelling bij de schepping); Ekklesiastikus (Sirach) 24:3/9 (De aanwezigheid van de goddelijke wijsheid), -- 24:19/20 (De uitnodiging); Wijsheid 8:3/4 (De goddelijke wijsheid als ‘geliefde’ met allerlei gaven), -- 9:1/18 (Smeekgebed om de goddelijke wijsheid deelachtig te worden). -

‘Wijsheid’ is het inzicht in de mysteriën van de schepping en de verlossing van God uit gezien. -- Is de ‘wijsheid’ in genoemde boeken nog een

verpersoonlijking, bij St.-Jan is zij een levende persoon, de Logos of goddelijke heelalwijsheid die de tweede persoon der H. Drie-eenheid is, Jezus.

Joh. 1:18 zegt: “Niemand heeft ooit God ‘gezien’“. De “enige zoon” die naar de schoot van de Vader gekeerd is, -- hij heeft hem doen kennen”. Dat gelijkt sprekend op de tekst van Mattheüs! Zie ook Joh. 3:11; 3:35; 6:46; 7:29. -

De term ‘sofio.logie’ betekent ‘wijsheidsleer’. ‘Sofia’, in oud Grieks, is ‘wijsheid’ (lat.: sapientia). Men ziet dat de sapientiële boeken apocalyptische boeken zijn: God onthult zijn goddelijke inzichten (inzake de geheimen van schepping en verlossing) aan wie er vatbaar voor is (geloof), en verbergt ze voor wie er niet vatbaar voor is.

Zo zet hij “het oordeel”, d.i. de schifting volgens goed en kwaad, door. Degenen die niet vatbaar zijn, weten niet eens dat zij het zijn, en ondergaan het oordeel ten dode onbewust. God verbergt het. -

Dat zegt Matth. 13:10/17 (De reden waarom Jezus slechts in parabels onthult), waar het ‘Mattheüseffect’ (“Wie reeds heeft, krijgt bij en wie niet reeds heeft, verliest wat hij heeft”) ter sprake komt, -- in de geest van Isaïas 6:9/10.

b. -- Twee hoofdvormen van goddelijke wijsheidsmededeling.

Jer. 31: 27/34. -- “In die dagen”, d.i. wanneer Gods heerlijkheid zich bijzonder sterk doorzet in ‘werken’ (‘wonderwerken’), zal Jahweh niet zozeer de mens in zijn voorvaderlijke gemeenschap” bedoelen als wel de mens “als enkeling”.

GB81

“In die dagen zal men niet meer zeggen: “De vaders hebben groene - onrijpe - druiven gegeten en de tanden der kinderen smaken bitter”.

Maar iedereen zal sterven om reden van zijn eigen begane fout. Ieder mens die “groene druiven” zal gegeten hebben, -- zijn/ haar eigen tanden zullen bitter smaken”. -

Men ziet dat de profeet een spreuk aanhaalt: “groene druiven” staat voor ‘fout (zonde)’ en “bitter smaken” staat voor ‘dood’. Een soort erfschuld - waarvan de erfzonde een voorbeeld is - gaat over van ouders (en voorouders) op nakomelingen. Dat is de manistische of voorouderreligie, -- inzake erfschulden allerhande. -

Terloops: Ezekiël 14:12, 18 gaat daar verder, actualiserend, op in, nl. op het nieuwe beginsel dat elk om reden van eigen fout de dood als gevolg ondergaat. -- M.a.w.: het oordeel van God ondergaat een structuurverandering.

"Zie de dagen komen - godsspraak van Jahweh - waarin Ik - Jahweh - een nieuw verbond zal sluiten met het huis van Israël (en het huis Juda).
Niet zoals het verbond dat Ik sloot met hun vaderen, -- op de dag dat Ik ze bij de hand nam om ze uit het land Egypte te leiden, -- mijn verbond dat zij zelf hebben te niet gedaan ofschoon Ik hun meester ben - godsspraak van Jahweh. -

Maar ziehier het verbond dat Ik met het huis van. Israël zal sluiten "na deze dagen" - godsspraak van Jahweh -: Ik zal mijn wet in de diepte van hun wezen situeren en Ik zal mijn wet op hun hart schrijven. Dan zal Ik hun God zijn en zij zullen mijn volk zijn.

Dan zal ieder onder hen niet meer zijn naaste moeten onderwijs bijbrengen - ieder zijn 'broer' - terwijl men zegt: "Leer Jahweh kennen". Want allen zullen zij mij kennen, -- van de kleinsten tot de grootsten - godsspraak van Jahweh - doordat Ik hun/haar misdaad ga vergeven en niet meer aan hun/ haar zonde zal denken". - Ziedaar een basistekst!

Ezek. 36:25/28, Isaïas 55:3, 59:21, 61: 8, Ps. 51(50) gaan daar verder op in. -

a. De Jahwehreligie wordt individueler dan tevoren (van "God onzer vaderen" wordt het "mijn God")

b. zij wordt innerlijker ("in de diepte van de ziel", "op het hart") en

c. God vergeeft de zonde, bron van de dood. Ziedaar drie nieuwe kentrekken van de Jahwehreligie in het verschiet.

GB82

Hieruit blijkt dat er, grondig gezien, twee hoofdtypes van "kennen (intiem omgaan met) van God" bestaan:

a. de ene leert het van de andere (een priester, een profeet, een wijze (Jerem. 18:18)), die 'goeroe', geestelijke leid(st)er, is (wat een afhankelijkheid schept en een contact met God via middelaars/ middelaressen);

b. God leert het rechtstreeks in de diepten der ziel. -- Dit laatste is klaarblijkelijk het standpunt van Jezus.

Inderdaad: Isaïas 54:13 zegt: "Al uw kinderen (de kinderen van "het nieuwe Jeruzalem") zullen 'Jahwehleerlingen' zijn. Waaraan Joh. 6:45 aanknoopt: "Het staat geschreven in de profeten: "Zij zullen allen onderwezen worden door God" Al wie naar de Vader heeft leren luisteren en zijn school gevolgd heeft, komt tot mij". (...)".

c. -- De wijding (zalving).

Joh. 2:20;' 2:27. -- "Wat u betreft: gij hebt de wijding die van de Heilige komt, ontvangen en allen bezit gij "het weten". - "Wat u betreft: de wijding die gij van hem ontvangen hebt, blijft in u en, meteen, hebt gij het niet nodig dat iemand u tot leraar wordt. (...)".

Schriftkenners zeggen dat met die zalving of (in)wijding de gave van de heilige geest bedoeld is:

a. de geest waarover de Messias, Jezus, beschikt (Isaïas 11:2, 61:1) - vooral sedert zijn verrijzenis (Joh. 7:37/39: het levend water) -;

b. de geest of levenskracht die Jezus - denk aan het feit dat op Pinksteren, te Jeruzalem (Hand. 2:1/13) en te Cesarea, in het huis van Cornelius, (Hand. 10:44/46) de heilige geest nederdaalde op Maria en de leerlingen - doorgeeft doordat hij, verheerlijkt, overvloeit van 'geest'. Waarbij de H. Geest, de derde persoon der Drie-eenheid, Jezus werk tot 'zegel' (afwerking) dient. -

Duidelijk is m.b.t. die inwijding het feit dat de H. Drie-eenheid rechtstreeks, in de diepten der ziel, licht en inzicht verschaft inzake de mysteriën der schepping en der verlossing.

Anders gezegd: wij, blindgeborenen, kunnen 'zien', met Jezus, de helderziende, waarover het in de werkelijkheid in en rondom ons eigenlijk gaat. -

Cf. 1 Joh. 2:11. ("Al wie in de duisternis leeft, weet niet waarheen hij geraakt, doordat de duisternis zijn ogen verblind hebben) alsook Joh. 6:63 ("Jezus' woorden zijn 'geest' en 'leven' in ons").

De perikope omtrent de blindgeborene krijgt, johanneisch gezien, van uit Gods standpunt een meer dan toevallige waarde: zij karakteriseert ergens de grondige toestand van de mensheid!

GB83

En niet van de mensheid alleen: “God staat recht in de goddelijke raad. Te midden van de godheden velt hij oordeel (…). Zonder te beseffen, zonder te begrijpen leven zij in de duisternis (…). Als de mens - een sterveling - zult gij sterven. Als één man - vorsten - zult gij ineenstorten (…)”. (Ps. 82(81)).

M.a.w.: met hun beschermelingen zijn goddelijke wezens evenzeer aan duisternis prijsgegeven!

“Een sterveling -- is hij gerechtig (“in orde met God”) voor God? Geconfronteerd met zijn schepper-- zou een mens ‘rein’ zijn? Zelfs zijn dienaars betrouwt God niet eens en zijn engelen betrapt hij op afdwalen! (Job 4:17/18). -

In de grond is ieder schepsel, zonder Gods duurzaam licht, “een blindgeborene”! Ook een godheid! Ook een engel! -- Deze tegenmodellen belichten overduidelijk de rol van de inwijding die de heilige geest van de verheerlijkte Jezus bewerkt.

d. -- De zedenwet (decaloog).

De verlichting, in de diepten van de ziel, eigen aan het nieuwe verbond, geldt eerst en vooral het geweten en het onderscheiden tussen goed en kwaad. -

Ps. 1. -- “Zalig de mens die niet op de raadgeving van de gewetenlozen ingaat! Die niet blijft haperen aan de weg der afdwalenden! Die niet in de kring der spotters zijn plaatsje heeft! Maar die opgaat in de wet van Jahweh! Die zijn wet dag en nacht prevelt!

Hij gelijkt op een boom die langs de waterloop geplant werd. Hij, ja, hij zal vruchten dragen te zijner tijd. Nooit verdorren zijn bladeren. Al wat hij - gesteund op Gods wet - onderneemt, lukt. -

Daar moeten de gewetenlozen niet aan denken, -- in geen geval! - Dezen zijn immers als het kaf dat de wind meevoert. Meteen zullen de gewetenlozen

het oordeel niet overleven, -- zullen de afdwalenden het niet uithouden in de vergadering der gerechtigen ('gewetensvolle'). Want Jahweh 'kent' de weg der gerechtigen. Maar de weg der geweten-lozen loopt dood". -

Let op: "het oordeel" is en een optreden van God in de loop der geschiedenis en meteen het laatste oordeel "op de jongste dag" (waarvan alle ingrepen van de oordelende Jahweh voortekens zijn). De eindtijd immers zal de grote 'apokalupsis' of onthulling zijn inzake het geweten of niet-geweten der schepselen.

GB84

Niet om niet vermeldt Jer. 31:33: "Ik zal mijn wet in de diepten van hun ziel situeren en ze op hun hart schrijver". Het licht van God komt, in het binnenste van een schepsel, door via de stem van het geweten. Deze innerlijke stem of innerlijk woord is, uiteindelijk, de stem van God. Zelfs wanneer het feitelijke geweten misvormd is, dan nog komt doorheen de karikatuur de ware stem van God door.

Waarom die zedenwet?

Ps. 4:3vv. zegt het. - "Wanneer ik roep, antwoord mij toch, God van mijn gerechtigheid. Te midden van de angst hebt gij mij (ooit) laten verademen: (nu ook) verteder u over mij, luister naar mijn gebed! - Mensenzoon, armzalig mens -, hoe loom zullen uw harten nog wel ooit worden? Waartoe dat smaak vinden in wat niets is". -- Waartoe dat najagen van wat begoocheling is? -

Beseft het toch: voor wie zijn vriend is, doet Jahweh wonderwerken. Jahweh luistert wanneer ik naar hem roep. - Weest niet zelfzeker en zondigt niet meer. Spreekt (tot Jahweh) in uw hart, -- op uw rustbed: wordt stil! (...)". Zonde m.a.w. is "onwerkelijk leven", opgaan in wat niets is, jagen op begoocheling. Het is het onwerkelijke dat de wet van Jahweh vermijdt.

Onwerkelijkheid die blijkt wanneer Jahweh oordeelt (vooral op de laatste dag). Wanneer het onwerkelijke van gewetenloosheid onthuld - apokalupsis - wordt. -

Wat 1 Joh. 2:16v. toelicht. -- "Waarop "de wereld" neerkomt, is de begeerte van het vlees (zinnelijk genot), de begeerte der ogen (zich laten verleiden door de schijn) en de hoogmoed van de rijkdom (...). Welnu, "de wereld" met zijn begeerten vergaat terwijl degene die de wil van God uitvoert, eeuwig standhoudt.

e. -- Het onderscheid der geesten.

1 Joh. 4:1; 4:6. -- “Geliefden, gaat niet in op iedere ‘geest’ maar toetst de ‘geesten’ om te zien of zij “van Godswege” zijn. Want vele valse profeten zijn in de wereld gekomen. (...).

Wie God ‘kent’, luistert naar ons. Wie niet “van Godswege” is, luistert niet naar ons. Daaraan zien wij de geest der waarheid en de geest der afdwaling”. -- Men ziet de twee wegen - de weg der gewetensvollen en die der gewetenlozen - hier terugkeren: de in het binnenste werkende ‘geest’ (levenskracht) verschilt!

Die levenskracht werkt inspirerend: de ingevingen van de ‘boze’ verschillen van die van de ‘gerechtige’ juist doordat de ‘geest’ in hen verschilt.

GB85

Galat. 6:7/10 zegt het duidelijk: “Vergist u niet! Met God drijft men niet de spot! Want wat men zaait, dat zal men ook oogsten: wie zaait in zijn ‘vlees’ (armzalige mensheid), zal daaruit verderf oogsten; wie zaait in de ‘geest’ (Gods levenskracht), zal daaruit het eeuwig leven oogsten”. -

Paulus formuleert de tweesprong die Matth. 7:13, 14 vermeldt: “Gaat (in het rijk van God) binnen langs de smalle deur. Inderdaad: breed en ruim is de weg die ten ondergang leidt en velen gaan die weg maar op, maar eng is de deur en smal de weg die ten leven (opm.: het eeuwig leven) leidt en weinigen vinden hem”.

Zo spreekt Jezus. -- Matth. 19:16/30 kan gelden als een uitleg: een jongeman, rijk maar toch enigszins open van geest, vraagt: “Meester, wat staat mij te doen om het eeuwig leven te verwerven?”.

Waarop Jezus: “Gij zult niet doden. Gij zult geen overspel plegen. Gij zult niet stelen. Gij zult geen vals getuigenis afleggen. Eer uw vader en uw moeder. En: Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf”.

De decaloog, onthuld gedurende de theofanie - “in die tijd” - op de Sinaïberg (Exod. 20:1/21; -- 32:15/24 (Mozes slaat de tafels van de wet stuk), 34:1vv. (Vernieuwing van de Sinaïverbond)). De joden aanbaden “het gouden kalf”! Met de lippen eerden zij Jahweh.

De diepte van hun hart was afgoden gewijd! De aloude zondeval met zijn erfkwaad zat diep, heel diep! De stenen tafels van de wet van Jahweh gingen er niet in.

Jezus bouwt dus verder op de basis van de theofanie op de Sinaïberg, maar hij had een nieuw middel: de geesteszending. Na zijn verrijzenis is Jezus geworden - wat Paulus heet - “pneuma zoopoion”, levendmakende geest. In de diepten van het hart.

Althans voor wie er zich voor openstelt. Voor wie tot geloof komt. Voor wie ‘ziet’ wat Jezus, in het spoor van de oudtestamentische onthullingen, onthult, nl. dat het einde der tijden meer in zicht is dan tevoren.

“Kijk: ik sta aan de deur en klop. Indien men mijn stem hoort en de deur opent, dan zal ik bij hem/ haar binnengaan om de maaltijd te houden, -- ik bij hem/ haar en hij/zij bij mij”.

De deur van de ziel bevindt zich in de diepten der ziel! Daar hoort men kloppen: de mensenzoon, door Daniël voorspeld, staat aan de deur. Ook van de mensen van onze postmoderne tijd.

30.03.1993